

การศึกษาบุคลิกภาพและความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

A Study of Personality and Self-Adjustment Ability of The First Years Students,
Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University

นางสาวสุภาพร ชุสาย

กลุ่มวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ประเภททั่วไป ประจำปีงบประมาณ 2555

การศึกษาบุคลิกภาพและความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

A Study of Personality and Self-Adjustment Ability of The First Years Students,
Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University

นางสาวสุภาพร ชูสาย

กลุ่มวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ประเภททั่วไป ประจำปีงบประมาณ 2555

สุภาพร ชูสาย. 2556. *การศึกษาบุคลิกภาพและความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษา
ชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์*. กลุ่มวิชาจิตวิทยาการศึกษาและ
การแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบุคลิกภาพของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ 2) เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ 3) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ที่มี เพศ สาขาวิชา เกรดเฉลี่ย ที่พักอาศัย การได้รับการอบรมเลี้ยงดู และแหล่งเงินทุนในการเรียนที่แตกต่างกัน 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพและความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ทั้ง 7 สาขาวิชา จำนวน 203 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดบุคลิกภาพและแบบวัดความสามารถในการปรับตัว สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test, ANOVA และเปรียบเทียบรายคู่ด้วย Scheffe's test และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์มีบุคลิกภาพแบบเปิดเผยตนเอง ตามแบบวัดบุคลิกภาพ MBTI รูปแบบ ENFJ มากที่สุด
- 2) นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์มีความสามารถในการปรับตัวอยู่ในระดับสูง
- 3) นักศึกษาที่มีเพศ สาขาวิชา เกรดเฉลี่ย ที่พักอาศัย การได้รับการเลี้ยงดู และแหล่งเงินทุนในการเรียนมีความสามารถในการปรับตัวไม่แตกต่างกัน
- 4) บุคลิกภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : บุคลิกภาพ, ความสามารถในการปรับตัว

Supaporn Chusai. 2013. *A Study of Personality and Self-Adjustment Ability of The First Years Students, Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University*. Research in Educational Psychology and Guidance, Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University.

ABSTRACT

The objects of this research were 1) to study the types of personality of the first year students, Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University 2) to study the level of self-adjustment abilities of first year students, Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University 3) to compare self-adjustment ability of first year students, Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University by personal factors, such as different genders, programs, average scores, habitations, nurture, and financial support. 4) to study the relationship between personality and Self-Adjustment Ability of The First Year Students, Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University.

The samples in this study were 203 students of The First Year Students, Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University. The research tools were personality test and self-adjustment ability. The statistical analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, ANOVA, Scheffe's test multiple comparisons and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

The results of this research had shown that:

1) With the use of Myers-Briggs Type Indicator: MBTI, it was found that The First Years Students, Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University had the most ENFJ which had extrovert personality type.

2) The Self-Adjustment Ability of The First Year Students, Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University was at High level

3) The First Year Students, Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University who had different genders, programs, average scores, habitations, nurture, and financial support do not have different self-adjustment ability.

4) The personality had positive correlation with the self-adjustment ability of

the first years students, Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University with statistic significance at .01 level.

Keyword : Personality, Self-Adjustment Ability

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ที่ได้ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยประเภททั่วไป ประจำปีงบประมาณ 2555 จำนวนเงิน 15,000 บาท

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำชี้แนะในการดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ ทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ วิภาจักษณกุล หัวหน้ากลุ่มวิชาจิตวิทยาการศึกษา และการแนะแนว คณะครุศาสตร์

อาจารย์ ดร.ชาตรี นาคะกุล อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาการวัดและการประเมินผล คณะครุศาสตร์

อาจารย์อิศราพร ชัยงาม รองคณบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษา คณะครุศาสตร์

ขอขอบคุณอาจารย์วิริยา ศตสังวัตสร สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ ที่กรุณาตรวจทานแก้ไขภาษาอังกฤษ ขอขอบคุณนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ได้แก่ นายกฤษดา ทิพย์เคลือบ นางสาวลลิตตา ผ่องผิว และนางสาวจิรวรรธ วงศ์เบญจพล นักศึกษาคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 2 ที่ช่วยดำเนินการเก็บข้อมูลอย่างครบถ้วน นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณนักศึกษา คณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี ทำให้ได้ข้อมูลในการทำวิจัยได้อย่างสมบูรณ์

สุภาพร ชูสาย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
3. สมมติฐานการวิจัย	3
4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
5. ขอบเขตการวิจัย	3
6. นิยามศัพท์เฉพาะ	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
1. เอกสารเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ	8
2. เอกสารเกี่ยวข้องกับความสามารถในการปรับตัว	21
3. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพและการปรับตัว	31
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	31
5. กรอบแนวคิดในการวิจัย	36
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	37
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	37
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	37
3. การรวบรวมข้อมูล	38
4. การวิเคราะห์ข้อมูล	38
บทที่ 4 ผลการวิจัย	41
1. การนำเสนอข้อมูล	41
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	64

1. สรุปผลการวิจัย	65
2. อภิปรายผล	67
3. ข้อเสนอแนะ	72
บรรณานุกรม	73
ภาคผนวก	76
ภาคผนวก ก. แบบสอบถามในการวิจัย	77
ภาคผนวก ข. หนังสือขอความอนุเคราะห์ใช้แบบสอบถาม	84
ภาคผนวก ค. หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะงานวิจัย	86
ภาคผนวก ง. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะงานวิจัย	90
ภาคผนวก จ. มคอ.3 รายวิชาพฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาทักษะชีวิต	92
ประวัตินักวิจัย	108

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	แสดงมาตรวัด E-I Scale	12
ตารางที่ 2	แสดงมาตรวัด S-N Scale	12
ตารางที่ 3	แสดงมาตรวัด T-F Scale	13
ตารางที่ 4	แสดงมาตรวัด J-P Scale	13
ตารางที่ 5	แสดงแบบของบุคลิกภาพ MBTI ที่เกิดจากการเลือกผสมผสาน 4 องค์ประกอบหลัก	15
ตารางที่ 6	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา	42
ตารางที่ 7	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทบุคลิกภาพตามแบบวัดบุคลิกภาพ MBTI ของนักศึกษา	44
ตารางที่ 8	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทบุคลิกภาพแบบ MBTI ของนักศึกษาแต่ละสาขาวิชา	45
ตารางที่ 9	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษา	46
ตารางที่ 10	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวจำแนกตามเพศ	51
ตารางที่ 11	จำนวน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาจำแนกตามสาขาวิชา	52
ตารางที่ 12	ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาจำแนกตามสาขาวิชา	53
ตารางที่ 13	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียน และด้านอารมณ์ของนักศึกษาจำแนกตามสาขาวิชาเป็นรายคู่ ด้วยวิธี Scheffe's test	54
ตารางที่ 14	จำนวน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษา จำแนกตามเกรดเฉลี่ย	55
ตารางที่ 15	ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาจำแนกตามเกรดเฉลี่ย	56
ตารางที่ 16	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษาจำแนกตามเกรดเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธี Scheffe's test	57

ตารางที่ 17	จำนวน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความสามารถในการปรับตัวของ นักศึกษา จำแนกตามที่พักอาศัย	57
ตารางที่ 18	ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาจำแนก ตามที่พักอาศัย	58
ตารางที่ 19	จำนวน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความสามารถในการปรับตัวของ นักศึกษา จำแนกตาม การได้รับการเลี้ยงดู	59
ตารางที่ 20	ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาจำแนกการได้รับ การเลี้ยงดู	60
ตารางที่ 21	จำนวน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความสามารถในการปรับตัว ของนักศึกษาจำแนกตามแหล่งเงินทุนในการเรียน	61
ตารางที่ 22	ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาจำแนกตาม แหล่งเงินทุนในการเรียน	62
ตารางที่ 23	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับความสามารถในการปรับตัวของ นักศึกษา	63

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	36

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและปัญหา

ภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบัน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสิ่งแวดล้อม จะพบว่ามนุษย์มีปัญหาในการดำรงชีวิตเป็นอย่างมาก ซึ่งทำให้มนุษย์จะต้องเรียนรู้และพยายามปรับตัวเอง เพื่อให้สามารถอยู่รอดได้ในสังคมและสามารถเข้ากับสภาวะความเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นได้ ดังนั้นบุคคลที่มีการปรับตัวได้ดีจะทำให้บุคคลนั้น มีความสุขในการดำรงชีวิต นอกจากนี้บุคคลที่ปรับตัวได้จะมีความเชื่อมั่นในตัวเอง สามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้ มีความเป็นประชาธิปไตย สามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักศึกษาคณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ซึ่งถือได้ว่าเป็นก้าวแรกและก้าวสำคัญสำหรับชีวิตทางการศึกษา เพราะเป็นช่วงชีวิตแห่งการปรับตัว เพื่อให้ตนเองมีความพร้อมต่อการเป็นผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาและพร้อมต่อการเรียนรู้ทางวิชาชีพในระดับที่สูงขึ้น หากนักศึกษามีการปรับตัวที่ดี ย่อมส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพ

การที่นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงระดับการศึกษา และเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนรู้จากระบบการศึกษาในโรงเรียนไปสู่รั้วมหาวิทยาลัย การปรับตัวของนักศึกษาในช่วงเริ่มต้นของการเป็นนักศึกษาใหม่มีหลายประการด้วยกัน ดังที่จิรวรรณ วีระกร (2548) ได้กล่าวไว้ในคัมภีร์ชีวิตนิสิตใหม่ ดังนี้

1. ปรับทัศนคติตนเองให้สอดคล้องกับความเป็นผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา เพื่อจักได้วางแผนการเรียนรู้ของตนเองให้บรรลุเป้าหมาย

2. ปรับพฤติกรรมการใช้ชีวิตทางการศึกษาที่เหมาะสม ด้วยการแสวงหาประสบการณ์การเรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือกิจกรรมทวีปัญญาที่หน่วยงานของมหาวิทยาลัยจัดขึ้น การฝึกบริหารเวลาการใช้ชีวิตในรูปแบบของการจัดทำแผน สร้างโอกาสในการเปิดตนเองให้มิกลุ่มเพื่อนเพิ่มมากขึ้น ทั้งเพื่อนภายในสาขาวิชา ต่างสาขาวิชา ต่างคณะ และต่างสถาบัน การพัฒนาตนเองจากเดิมที่เคยพึ่งพาผู้อื่นในเรื่องการเรียนไปสู่การพึ่งตนเองมากขึ้น

3. ปรับรูปแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ในยุคใหม่ เนื่องจากการเรียนรู้ในปัจจุบันเป็นการเรียนรู้ที่ไร้พรมแดน แหล่งความรู้มีอยู่ทั่วโลกที่นักศึกษาสามารถเข้าถึงได้ ดังนั้น นักศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนท่าทีการเรียนรู้ใหม่ จากเดิมที่พึ่งพาความรู้จากอาจารย์ ตำราเรียน และ ห้องสมุดของสถาบันเป็นหลัก ไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งการเรียนรู้ทั่วโลก มีการพัฒนา ทักษะการเรียนรู้ของตนเองให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ในยุคใหม่ เช่น ทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ทักษะการคิดเชิงบูรณาการ ทักษะการนำเสนอ มีการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ เพื่อสร้างศักยภาพในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การพัฒนา ทักษะการแสวงหาความรู้

เพื่อให้สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ผ่านระบบเครือข่ายของมหาวิทยาลัย และเครือข่ายอื่น ๆ พัฒนานิสัยใฝ่เรียนรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง โดยพัฒนาการมองเห็นเหตุการณ์ สภาพการณ์รอบตัวในเชิงการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองให้ก้าวทันกับข้อมูล ความเคลื่อนไหว เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ที่ตนศึกษา

นักศึกษาคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 1 จัดอยู่ในกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน การที่บุคคลมีลักษณะบุคลิกภาพแบบใดหรือลักษณะใดนั้น เกิดจากการอบรมเลี้ยงดู สังคมลักษณะต่าง ๆ ตั้งแต่วัยเด็กเรื่อยมา บุคลิกภาพจึงเป็นสิ่งที่สังคมปัจจุบันให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะบุคคลที่มีบุคลิกภาพดีย่อมเป็นที่ต้องการของสถานศึกษา หน่วยงาน หรือองค์กรต่าง ๆ ในการรับเข้าศึกษาต่อหรือเข้าทำงาน อาจกล่าวได้ว่าบุคลิกภาพเป็นองค์ประกอบทางจิตวิทยาที่สำคัญอย่างหนึ่ง อันจะส่งผลต่อความสำเร็จทางการเรียน การเลือกอาชีพ อีกทั้งยังเป็นที่ยอมรับและชื่นชมของบุคคลทั่วไป และบุคลิกภาพก็มีลักษณะที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล (สุรศักดิ์ เทียบฤทธิ์, 2539)

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เป็นหน่วยงานที่พัฒนาผลิตบัณฑิตให้เป็นครูที่มีความรู้ ความสามารถ ประกอบอาชีพรับใช้สังคมภายใต้ปรัชญาของคณะครุศาสตร์ “ปราชญ์ทางครู เชิดชูคุณธรรม เป็นแกนนำในการพัฒนาท้องถิ่น” และวิสัยทัศน์ “คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพครู ส่งเสริมการวิจัยและให้บริการสังคม” จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาคุณภาพนักศึกษาทั้งทางด้านบุคลิกภาพส่วนบุคคลและการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตัวเองโดยการปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในภายภาคหน้า เพื่อให้นักศึกษามีคุณสมบัติที่พร้อมที่จะเป็นต้นแบบที่ดีให้กับเยาวชนรุ่นหลังต่อไป จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพและความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ว่ามีความสามารถในการปรับตัวอยู่ในระดับใด และปัจจัยด้านบุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาหรือไม่ เพื่อที่จะได้หาแนวทางป้องกันและแก้ไขได้ถูกวิธี และเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปพิจารณาให้ความช่วยเหลือและพัฒนาให้นักศึกษาให้มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม และส่งเสริมการปรับตัวของนักศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาบุคลิกภาพของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ที่มี เพศ สาขาวิชา เกรดเฉลี่ย ที่พักอาศัย การได้รับการอบรมเลี้ยงดู และแหล่งเงินทุนในการเรียนที่แตกต่างกัน

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพและความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีความสามารถในการปรับตัวแตกต่างกัน

3.2 บุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

4.1 ทำให้ทราบรูปแบบบุคลิกภาพของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

4.2 ทำให้ทราบระดับความสามารถในการปรับตัวและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

4.3 เป็นแนวทางสำหรับอาจารย์ที่ปรึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

4.4 เป็นแนวทางในการจัดทำแผนกิจกรรมเพื่อปรับปรุงแก้ไขพัฒนาความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

4.5 บูรณาการงานวิจัยสู่การเรียนรู้การสอนในรายวิชาพฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาทักษะชีวิต

5. ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ทั้ง 7 สาขาวิชา จำนวน 409 คน

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลในรูปแบบความคิด ความรู้สึก การแสดงพฤติกรรมในการตอบสนองต่อบุคคล สถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ใน 4 มิติ ดังนี้

มิติด้านการมองโลก

- ลักษณะหันออกจากตัว มุ่งสนใจโลกภายนอก (Extravert-E)
- ลักษณะที่หันเข้าหาตนเอง มุ่งสนใจโลกภายในของตนเอง (Introvert-I)

มิติด้านการรับรู้ข้อมูล

- ลักษณะการรับรู้จากประสาทสัมผัสทั้งห้าโดยตรง มักอยู่ในโลกของความเป็นจริงในปัจจุบัน (Sensing-S)

- ลักษณะการรับรู้ที่ใช้ในการคาดการณ์อนาคต หรือจากประสบการณ์ในอดีตมาเชื่อมโยง มักอยู่ในโลกของความฝันและจินตนาการ (Intuition-N)

มิติด้านการตัดสินใจ

- ลักษณะการให้คุณค่าต่อหลักการและเหตุผลเป็นหลัก (Thinking-T)

- ลักษณะการให้คุณค่าต่อความรู้สึกเป็นหลัก (Feeling-F)

มิติด้านการดำเนินชีวิต

- ลักษณะของการกระทำที่มีแบบแผนกฎเกณฑ์ ชอบที่จะกำหนดเตรียมการล่วงหน้า (Judgment-J)

- ลักษณะของการกระทำที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ เปิดกว้างรับรู้ข้อมูล ไม่ชอบถูกควบคุม (Perception-P)

จากบุคลิกภาพทั้ง 4 มิติ จึงแบ่งบุคลิกภาพออกเป็น 2 แบบ คือ

6.1.1 บุคลิกภาพแบบปกปิด (Introvert) เป็นลักษณะบุคคลที่ไม่ชอบการเข้าสังคมมีเพื่อนมาก ชอบอยู่ตามลำพัง ชอบอ่านหนังสือ ยึดมั่นในความรู้สึกของตนเอง เหงา จิตใจไม่มีความมั่นคง อารมณ์หงุดหงิดหัวน้าวง่ายและไม่ชอบการก้าวร้าวรุนแรง สามารถแบ่งรูปแบบบุคลิกภาพย่อย ได้ดังนี้

(1) ISTJ หมายถึง มีลักษณะจริงจัง เจียบขรึม ประสบความสำเร็จได้จากความตั้งใจจริง และมีความละเอียดรอบคอบ เป็นคนพูดจริงทำจริง มีระเบียบ มีขั้นตอนในการทำงาน ยึดถือสิ่งที่เห็นจริง และไว้ใจได้ จะควบคุมให้ทุกสิ่งที่ตนรับผิดชอบได้เรียบร้อย มักตัดสินใจโดยตนเองว่าสิ่งใดควรให้ความเอาใจใส่ โดยไม่สนใจต่อสิ่งที่มารบกวน หรือคำทักท้วงใด ๆ

(2) ISTP หมายถึง มีลักษณะภายนอกดูเยือกเย็น เจียบ สำรวม ช่างสังเกต และวิเคราะห์ชีวิตด้วยความสนใจใคร่รู้ และมักจะมีมุขตลกขบขันของตัวเอง แสดงออกมาโดยไม่คาดคิด ปกติสนใจในเรื่องที่มีเหตุผล มักจะมีคำถามว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ในการพิจารณาความจริง จะยึดหลักตรรกะของเหตุและผล

(3) ISFJ หมายถึง มีลักษณะเจียบขรึม เป็นมิตร มีความรับผิดชอบ และมีคุณธรรม ทำงานอย่างอุทิศตนเพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ มักให้ความช่วยเหลือต่อกลุ่มอย่างเสมอต้นเสมอปลาย เป็นคนละเอียดรอบคอบ ระมัดระวัง และแม่นยำ ไม่สนใจเรื่องเทคนิค สามารถจดจำรายละเอียดได้ดี มีความซื่อสัตย์ เกรงใจผู้อื่น มีความเข้าใจในชีวิต และให้ความสำคัญต่อความรู้สึกของผู้อื่น

(4) ISFP หมายถึง มีลักษณะสงบเสงี่ยม ดูเป็นมิตร อารมณ์อ่อนไหว มีเมตตา ถ่อมตัวในเรื่องความสามารถ มักหลบหลีกการโต้แย้ง จะไม่บีบบังคับความคิดเห็นหรือค่านิยมของคนอื่น ไม่ชอบเป็นผู้นำ แต่จะเป็นผู้ตามที่ดี การทำงานให้สำเร็จจะทำตามสบาย เพราะจะสนุกอยู่กับภาวะปัจจุบัน และจะไม่ยอมเสียความรู้สึกไปกับความรีบร้อน หรือการบีบบังคับ

(5) INFJ หมายถึง มีลักษณะเป็นผู้มีความพากเพียร ริเริ่ม และมุ่งมั่นที่จะกระทำในสิ่งที่ปรารถนาให้สำเร็จ จะทุ่มเทความสามารถทั้งหมดในการทำงาน เด็ดเดี่ยว ซื่อตรง ห่วงใยผู้อื่น เชื่อมมั่นในหลักการของตนเอง จึงมักจะได้รับเกียรติและความเชื่อถือจากผู้อื่นในการตัดสินใจ

(6) INFP หมายถึง มีลักษณะเต็มไปด้วยความกระตือรือร้นและจริงจัง ซื่อสัตย์ แต่จะถ่อมตัว ไม่ค่อยพูด มักสนใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ ความคิด ภาษา และโครงการอิสระที่ตนเองริเริ่มขึ้น ดู

เหมือนว่าจะทำงานมากเกินไป แต่ในที่สุดก็ทำทุกสิ่งจนสำเร็จ เป็นมิตรแต่ไม่ค่อยแสดงออก ไม่ค่อยยึดติดหรือให้ความสำคัญกับวัตถุและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

(7) INTP หมายถึง มีลักษณะเงียบ สำนวน และระมัดระวัง สนใจเฉพาะเรื่องราวเกี่ยวกับทฤษฎีหรือวิทยาศาสตร์ ชอบการแก้ปัญหาแบบตรรกะ และการวิเคราะห์ปัญหาโดยใช้ความคิด และเหตุผล ให้ความสนใจในงานสังคมหรือการพูดคุยเพียงเล็กน้อย มีแนวโน้มที่จะให้ความสนใจสิ่งต่าง ๆ อย่างถ่องแท้ มีความต้องการอาชีพที่สอดคล้องกับความสนใจเพื่อที่จะนำความสนใจนั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์

(8) INTJ หมายถึง มีลักษณะเป็นตัวของตัวเองสูง มีพลังความคิด และจุดมุ่งหมายในสิ่งที่ตนสนใจ จะมีพลังในการจัดการเพื่อทำงานนั้นให้สำเร็จ เป็นคนช่างสงสัย ช่างพินิจพิเคราะห์ รักอิสระ มีความมุ่งมั่นจนกระทั่งบางครั้งดูเหมือนด้นทูลรู้จำมองข้ามสิ่งเล็กน้อยเพื่อประสบความสำเร็จในสิ่งที่สำคัญกว่า

6.1.2 บุคลิกภาพแบบเปิดเผย (Extrovert) เป็นลักษณะบุคคลที่ถูกครอบงำโดยอิทธิพลจากสิ่งภายนอก ชอบเข้าสังคม ช่างพูด ร่าเริง แจ่มใส จิตใจมั่นคง มีเป้าหมายที่เป็นความจริงมาก ชอบมีประสบการณ์ด้วยตนเอง และสามารถที่จะแสดงความก้าวร้าวรุนแรงได้ โดยขาดการควบคุมอารมณ์ สามารถแบ่งรูปแบบบุคลิกภาพย่อย ได้ดังนี้

(1) ESTP หมายถึง มีลักษณะเชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น ไม่ค่อยวิตกกังวล สนุกกับเรื่องต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามา มีแนวโน้มที่จะชอบเครื่องจักรกล และการกีฬาที่มีผู้อื่นร่วมกิจกรรมด้วย ปรับตัวง่าย อดทน ให้คุณค่าแนวอนุรักษนิยม ไม่ชอบการอธิบายสิ่งต่าง ๆ ยืดยาว มักเป็นเลิศในการควบคุมดูแลอุปกรณ์เครื่องจักร

(2) ESFP หมายถึง มีลักษณะชอบสังคม เข้ากับคนง่าย มีมนุษยสัมพันธ์ดี สนุกสนานได้กับทุกสิ่ง สามารถทำให้ผู้อื่นสนุกสนาน ชอบการกีฬา และการทำสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นจริงขึ้นมา รับรู้สนใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และมักชอบเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น มักจดจำสิ่งต่าง ๆ ได้มากกว่าเข้าในทฤษฎี เป็นเลิศในการใช้สามัญสำนึก ปฏิบัติการเกี่ยวกับวัตถุและบุคคลได้ดี

(3) ESTJ หมายถึง มีลักษณะเป็นคนพูดจริงทำจริง นิยมสิ่งที่จับต้องได้ มีหัวคิดด้านธุรกิจหรือด้านเครื่องจักรกล ไม่ค่อยสนใจวิชาการที่เห็นว่าไม่มีประโยชน์ แต่สามารถปรับตัวและทำงานนั้นได้เมื่อจำเป็น ชอบในการจัดการและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จึงอาจเป็นนักบริหารที่ดีได้ ถ้าคำนึงถึงความคิดเห็นและความรู้สึกของผู้อื่นบ้าง

(4) ESFJ หมายถึง มีลักษณะจิตใจอบอุ่นอารี ช่างพูด มีมนุษยสัมพันธ์ดี เชื่อตรงชอบที่จะช่วยเหลือผู้อื่น จึงเป็นสมาชิกกลุ่มที่มีความกระตือรือร้น ต้องการความปรองดอง และอาจสร้างบรรยากาศนั้นให้เกิดขึ้นได้ ชอบทำสิ่งที่ดีให้กับบุคคลอื่น จะทำงานได้ดีเมื่อได้รับคำชม หรือได้รับการสนับสนุน

(5) ENFP หมายถึง มีลักษณะกระตือรือร้นสูง มองโลกในแง่ดี ช่างคิดช่างฝัน สามารถทำได้เกือบทุกสิ่งที่น่าสนใจ มักแก้ปัญหาที่ยากได้อย่างรวดเร็ว และสามารถช่วยผู้อื่นในการแก้ปัญหา มักชอบทำงานที่ต้องใช้ความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้ามากกว่าการวางแผน มีความสามารถในการหาเหตุผลโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น เพื่อให้ได้สิ่งที่ตนต้องการ

(6) ENTP หมายถึง มีลักษณะคล่องแคล่ว ช่างคิด มักเก่งในหลาย ๆ ด้าน มีอิทธิพลต่อกลุ่มสูง มีความตื่นตัว มักพูดจาขวานผ่าซาก อาจได้เถียงข้าง ๆ คู ๆ เพื่อความสนุก มีสติปัญญาดีในการแก้ปัญหาใหม่ ๆ และท้าทาย ไม่ให้ความสำคัญต่องานที่ต้องทำเป็นแบบแผนซ้ำ ๆ อาจจะไปหาความสนใจใหม่ครั้งแล้วครั้งเล่า มักเปลี่ยนความสนใจไปสู่สิ่งใหม่ ๆ เสมอ เป็นบุคคลที่เต็มไปด้วยทักษะในการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลต่อสิ่งที่ตนต้องการ

(7) ENFJ หมายถึง มีลักษณะชอบโต้ตอบ มีความรับผิดชอบสูง ห่วงใยต่อความคิดและความต้องการของผู้อื่น จัดการสิ่งต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจและเต็มที่ โดยคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น สามารถแสดงความคิดเห็น หรือนำการอภิปรายกลุ่มอย่างคล่องแคล่วและมีหลักการ เป็นคนชอบเข้าสังคม กว้างขวาง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มักมีความอ่อนไหวตามคำชม และคำวิพากษ์วิจารณ์

(8) ENTJ หมายถึง มีลักษณะจริงจัง เปิดเผย ตัดสินใจเด็ดขาด มีลักษณะของผู้นำ มีความสามารถในการพูดอย่างมีเหตุผลและชาญฉลาด เช่น การพูดในที่ชุมชน สนใจข่าวสารรอบตัว และสนใจที่จะเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเองเสมอ บางครั้งอาจแสดงความมั่นใจและเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าประสบการณ์ที่ตนเองมีอยู่จริง

6.2 ความสามารถในการปรับตัว หมายถึง การที่บุคคลสามารถปรับเปลี่ยนความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ ต่าง ๆ 3 ด้านได้แก่

6.2.1 การปรับตัวด้านการเรียน หมายถึง การที่บุคคลมีความมุ่งมั่นในการเรียนตั้งใจฟัง อาจารย์อธิบายตลอดชั่วโมงเรียน ซักถามเมื่อเกิดข้อสงสัย สรุปลงใจความสำคัญ มีเอกสารพร้อม ศึกษา ค้นคว้าเนื้อหาในวิชาเรียนมาล่วงหน้า มีความตั้งใจในการทำงานและกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายและส่งงานตรงตามกำหนดเวลา รู้จักแบ่งเวลาระหว่างการเรียนและการทำกิจกรรม มีความพอใจในสาขาที่เรียนและมีความมุ่งมั่นจะเรียนให้สำเร็จ

6.2.2 การปรับตัวด้านสังคม หมายถึง การที่บุคคลปฏิบัติตนได้ตามระเบียบและกฎเกณฑ์ของสถาบัน ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ สามารถสร้างความสัมพันธ์และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รู้จักเห็นอกเห็นใจ เคารพในสิทธิผู้อื่น วางตัวได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

6.2.3 การปรับตัวด้านอารมณ์ หมายถึง การที่นักศึกษาแสดงออกได้อย่างเหมาะสม รู้จักควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง ยอมรับตนเองตามสภาพความเป็นจริงและยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล รู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา

6.3 นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาบุคลิกภาพและความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. เอกสารเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ
 - 1.1 ความหมายของบุคลิกภาพ
 - 1.2 ทฤษฎีบุคลิกภาพของคาร์ล จี จุง (Carl G.Jung)
 - 1.3 แบบวัดบุคลิกภาพโดยใช้แบบวัดไมเยอร์ บริกจ์ (Myers-Briggs Type Indicator: MBTI)
 - 1.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล
 - 1.5 ลักษณะของบุคลิกภาพที่ดี
2. เอกสารเกี่ยวข้องกับความสามารถในการปรับตัว
 - 2.1 ความหมายของความสามารถในการปรับตัว
 - 2.2 ทฤษฎีการปรับตัว
 - 2.3 ประเภทของการปรับตัว
 - 2.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัว
 - 2.5 ลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวได้ดีและบุคคลที่ปรับตัวไม่ได้
3. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพและการปรับตัว
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. เอกสารเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

1.1 ความหมายของบุคลิกภาพ

ไดมินักวิชาการให้ความหมายด้านบุคลิกภาพไว้ดังนี้

อัลพอร์ท (Allpor, 1960) อธิบายว่า บุคลิกภาพเป็นการจัดการและการรวบรวมองค์ประกอบของแต่ละคนทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งจะเป็นเครื่องกำหนดเอกลักษณ์และแบบแผนเฉพาะในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

ฮิลการ์ดและแอทกินสัน (Hilgard and Atkinson, 1979) กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นรูปแบบต่าง ๆ ของการกระทำ รวมทั้งวิธีคิด โดยจะทำหน้าที่กำหนดแนวทางในการปรับตัวของบุคคลต่อสิ่งแวดล้อม

เวเทิน (Weiten, 1989) กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นกลุ่มพฤติกรรมที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นลักษณะพฤติกรรมที่ค่อนข้างคงทนถาวร

วอร์เชล (Worchel, 1989) อธิบายว่า บุคลิกภาพเป็นกลุ่มพฤติกรรมทั้งหลาย ซึ่งรวมไปถึงความคิดและอารมณ์ที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล โดยพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นจะค่อนข้างถาวร นอกจากนี้ยังส่งผลต่อวิธีการที่บุคคลจะใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

กันยา สุวรรณแสง (2540) กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นแบบแผนพฤติกรรมของบุคคลทั่วไปรับรู้

สุชา จันทรเอน (2541) อธิบายว่า บุคลิกภาพหมายถึง หมวดยุทธ์ของลักษณะต่าง ๆ ที่รวมกันและแสดงลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล

สุรางค์ โค้วตระกูล (2544) ให้คำจำกัดความว่า บุคลิกภาพคือคุณลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคลที่แสดงออกโดยพฤติกรรมที่บุคคลนั้นมีต่อสิ่งแวดล้อมที่ต้องเผชิญอยู่ และพฤติกรรมนั้นจะคงเส้นคงวาพอสมควร

เต็มศักดิ์ คทวนิช (2546) บุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะโดยส่วนรวมทั้งหมดของบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วยคุณลักษณะภายนอก ได้แก่ รูปร่างหน้าตา กริยาท่าทาง และคุณลักษณะภายใน ได้แก่ นิสัยใจคอ ความคิด ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม อารมณ์ ซึ่งคุณลักษณะทั้งหลายเหล่านี้เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการแสดงออกจนกลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว อันมีผลทำให้บุคคลนั้นแตกต่างไปจากบุคคลอื่น

วิภา ภัคดี (2547) บุคลิกภาพคือ ผลรวมอย่างมีระบบของพฤติกรรมต่าง ๆ ตลอดจนทัศนคติและค่านิยมซึ่งแสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยเฉพาะตัวบุคคล

ศันนาศ มณีศรี (2554) กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นโครงสร้างทางจิต ประกอบด้วยภูมิหลังทางพันธุกรรม ประวัติการเรียนรู้ สิ่งเหล่านี้จะถูกจัดระบบระเบียบและบูรณาการ จนมีความซับซ้อนและมีเอกลักษณ์ ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อวิธีการที่บุคคลตอบสนองต่อสิ่งเร้าแต่ละอย่างในสภาพแวดล้อม

ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลในรูปแบบความคิด ความรู้สึก การแสดงพฤติกรรมในการตอบสนองต่อบุคคล สถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

1.2 ทฤษฎีบุคลิกภาพของคาร์ล จี จุง (Carl G.Jung)

ทฤษฎีบุคลิกภาพมีนักจิตวิทยาอธิบายไว้หลายทฤษฎี ตามแนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มทฤษฎีต่าง ๆ ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีของคาร์ล จี จุง เป็นทฤษฎีในกลุ่มจิตวิเคราะห์ และเป็นทฤษฎีบุคลิกภาพโดยแบ่งตามประเภท (Type Theories) มาเป็นแนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ดังนี้

คาร์ล จี จุง (Carl G Jung) (1875-1961) จิตแพทย์และนักจิตวิเคราะห์ชาวสวิส ซึ่งเป็นนักจิตวิทยากลุ่มฟรอยด์ใหม่ (The Neo-Freudian) เจ้าของทฤษฎี Perception and Judgment ซึ่งเป็นทฤษฎีบุคลิกภาพแบบจัดประเภท (Psychological Type) ซึ่งมีสาระสำคัญว่า พฤติกรรมของมนุษย์ที่ดูเหมือนจะมีความหลากหลายและแตกต่างกัน แท้จริงแล้วพฤติกรรมเหล่านั้นเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบและมีความคงที่ (Consistent) ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับ Perception หรือการรับรู้ และ Judgment หรือการตัดสินใจของแต่ละบุคคล (Myer, 1980 อ้างถึงใน มนัสนันท์ หัตถศักดิ์และคณะ, 2545)

องค์ประกอบตามโครงสร้างบุคลิกภาพของจุงอีกประการคือ เจตคติ (Attitudes) หรือการมุ่งความสนใจและการให้ความสำคัญ การมุ่งความสนใจไปยังโลกภายนอก (Outer World) หรือ Extraversion และ การมุ่งความสนใจเข้าสู่โลกภายใน (Inner World) หรือ Introversion

ทฤษฎีบุคลิกภาพของ คาร์ล จี จุง (Carl G Jung : 1939) จึงแบ่งบุคลิกภาพออกเป็น 2 แบบ คือ

1.2.1 บุคลิกภาพแบบปิด (Introverts) เป็นลักษณะบุคคลที่ไม่ชอบการเข้าสังคมมีเพื่อนมาก ยึดมั่นในความรู้สึกของตนเอง ไม่ชอบคบเพื่อนมาก บางขณะจะมีความรู้สึกว่าเหว่ ชอบอยู่ตามลำพัง สันโดษ ชอบอ่านหนังสือ เหนงา จิตใจไม่มีความมั่นคง อารมณ์หงุดหงิดห้วนไหวง่ายและไม่ชอบการก้าวร้าวรุนแรง

1.2.2 บุคลิกภาพแบบเปิดเผย (Extroverts) เป็นลักษณะบุคคลที่ถูกครอบงำโดยอิทธิพลจากสิ่งภายนอก มีเป้าหมายที่เป็นความจริงมาก ชอบมีประสบการณ์ด้วยตนเอง ชอบเข้าสังคม ชอบมีเพื่อนมาก ชอบพูดมากกว่าฟัง ช่างพูด จิตใจมั่นคง ร่าเริง แจ่มใส ปรับตนเองได้ค่อนข้างดี และสามารถที่จะแสดงความก้าวร้าวรุนแรงได้ โดยขาดการควบคุมอารมณ์

ดังนั้น บุคลิกภาพทั้งแบบปิด และแบบเปิดเผยจะมีอยู่ในตัวของแต่ละบุคคล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับโอกาสและสถานการณ์ จากการศึกษาต่อมาพบว่าบุคคลที่มีลักษณะเก็บตัว หรือแสดงตัวอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียวพบน้อยในสังคม บุคคลส่วนใหญ่จะมีลักษณะที่กำกวม (Ambiverts) คือ มีลักษณะทั้งสองแบบถ่วงดุลกันในคนหนึ่ง ๆ แต่อาจมีแบบไหนมากกว่ากันแล้วแต่สถานการณ์

บุคลิกภาพตามแนวคิดของจุงมีหน้าที่ 4 ประการ แบ่งเป็นแบบของการกำหนดรู้ (Model of Apprehensive) 2 ประการ และแบบของการตัดสินใจ (Model of Judgment) 2 ประการดังนี้

1. การกำหนดรู้ทางประสาทสัมผัส (Sensation or Sensing) หมายถึง การกำหนดรู้ซึ่งเกิดในปัจจุบันบอกให้รู้ว่าสิ่งนั้นคืออะไร เห็นด้วยตา ได้ยินด้วยหู รู้รสด้วยลิ้น ได้กลิ่นด้วยจมูก หรือจับต้องด้วยสัมผัสได้ด้วยกาย

2. การกำหนดรู้ที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของตนเอง (Intuition) หมายถึง การกำหนดรู้เกี่ยวกับอดีต อนาคต ซึ่งไม่อาจกำหนดรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสอย่างไร โดยการที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้นมาก่อนและจำได้ แต่หากยังไม่มีประสบการณ์มาก่อนก็คาดคิด หรือเดาเอาเอง

3. การตัดสินใจ โดยการคิด (Thinking) หมายถึง การตัดสินใจโดยการแยกแยะ วิเคราะห์ และเลือกข้อเท็จจริงด้วยการพยายามค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้น แล้วจึงตัดสินใจ

4. การตัดสินใจโดยการใช้ความรู้สึก (Feeling) หมายถึงการตัดสินใจโดยใช้ความรู้สึกจากพื้นฐาน ค่านิยม และค่านึงถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น ความพึงพอใจและความกลมกลืน

1.3 แบบวัดบุคลิกภาพแบบ Myers-Briggs Type Indicator (MBTI)

แบบวัดบุคลิกภาพแบบวัดบุคลิกภาพ MBTI เป็นแบบวัดที่ใช้ในการจัดประเภทและอธิบาย ลักษณะบุคลิกภาพของบุคคล สร้างและพัฒนาขึ้นโดย Isabel Briggs Myers (1896-1980) และ Katharine Cook Briggs (1875-1968) ได้พัฒนาแบบวัดบุคลิกภาพ MBTI จึงสร้างขึ้นตามเหตุผลของทฤษฎีและเป็นการพิสูจน์เพื่อรับรองทฤษฎีบุคคลตามแนวคิดของ Carl G Jung จากแนวคิดดังกล่าวการสร้างข้อคำถามในแบบวัดบุคลิกภาพ MBTI บุคคลจะมีตัวเลือกที่พึงพอใจในแต่ละมิติ และเมื่อนำตัวเลือกที่พึงพอใจในแต่ละมิติมารวมกัน ก็จะได้ลักษณะบุคลิกภาพเฉพาะของแต่ละบุคคล เช่น นายสมชาย อาจมีบุคลิกภาพแบบ ENFP ซึ่งมาจาก Extraverts จากมิติ E-I Intuition จากมิติ S-N Feeling จากมิติ T-F และ Perception จากมิติ J-P เป็นต้น ดังนั้น การผสมของบุคลิกภาพในมิติต่าง ๆ จะทำให้ได้รูปแบบบุคลิกภาพ 16 แบบ (16 Type) ซึ่งเป็นความแตกต่างของบุคคลทางด้านเจตคติ การรับรู้ การตัดสินใจ และวิธีการดำเนินชีวิต รูปแบบบุคลิกภาพทั้ง 16 แบบนี้ จะไม่มีแบบใดดีแบบใดไม่ดี ดังนั้นจึงไม่มีการประเมินความถูกผิดและไม่ทำให้เกิดความรู้สึกคับข้องใจ อับอาย หรือกังวลต่อผู้ทำแบบวัดนี้ คุณลักษณะของแบบวัดบุคลิกภาพ MBTI อีกประการคือ เป็นแบบวัดที่มีข้อคำถามที่เข้าใจง่าย ไม่สลับซับซ้อน ข้อคำถามส่วนใหญ่ในแต่ละข้อจะมีตัวเลือกเพียง 2 ตัวเลือก ให้ตอบ 1 ตัวเลือก จึงสะดวกต่อการทำแบบวัดและสะดวกต่อการตอบแบบวัดบุคลิกภาพซึ่งลักษณะการให้คะแนนและการแปลผลแบบวัดบุคลิกภาพ MBTI จึงเป็นลักษณะของบุคลิกภาพ 4 มิติ (Dimension) แต่ละมิติจะมีความโน้มเอียงของความพึงพอใจ (Preference) 2 ลักษณะที่ตรงข้ามกัน โดย Myers and McCauley (1988) แนวคิดบุคลิกภาพตามแบบบุคลิกภาพ MBTI มีดังต่อไปนี้

1.3.1 มิติด้านการมองโลก เป็นบุคลิกภาพที่แต่ละคนแสดงต่อบุคคลอื่น มีลักษณะหันออก จากตัวมุ่งสนใจโลกภายนอก กับลักษณะที่หันเข้าหาตนเอง มุ่งสนใจโลกภายในของตนเอง

บุคลิกภาพแบบแสดงตัว

บุคลิกภาพแบบเก็บตัว

E : Extraversion < -----> I : Intraversion

ตารางที่ 1 แสดงมาตรวัด E-I Scale

บุคลิกภาพแสดงตัว E : Extroversion	บุคลิกภาพเก็บตัว I : Introversion
ชอบพบปะผู้คน	ชอบความสงบ
เปิดเผยตรงไปตรงมา แสดงตัว	ครุ่นคิด คำนึง
เน้นผลสำเร็จ เป้าหมาย	เน้นกระบวนการ
ชอบทำโครงการระยะสั้น	ชอบทำโครงการระยะยาว
ชอบพูดมากกว่าเขียน	ชอบเขียนมากกว่าพูด

1.3.2 มิติด้านการรับรู้ข้อมูล เป็นลักษณะการรับรู้จากประสาทสัมผัสทั้งห้าโดยตรง มักอยู่ ในโลกของความเป็นจริงในปัจจุบันกับลักษณะการรับรู้ที่ใช้ในการคาดการณ์อนาคต หรือจาก ประสบการณ์ในอดีตมาเชื่อมโยง มักอยู่ในโลกของความฝันและจินตนาการ

บุคลิกภาพแบบหาข้อมูลตามความเป็นจริง

บุคลิกภาพแบบหาข้อมูลโดยการหยั่งรู้

S : Sensing < -----> N : Intuition

ตารางที่ 2 แสดงมาตรวัด S-N Scale

บุคลิกภาพแบบหาข้อมูลตามความเป็นจริง S : Sensing	บุคลิกภาพแบบหาข้อมูลโดยการหยั่งรู้ N : Intuition
เคร่งครัดในการหาข้อมูล	ไม่ค่อยเร่งรัดในการหาข้อมูล
หาข้อมูลโดยประสาทสัมผัส หรือความจริงที่เคยสัมผัสมาจริง	หาข้อมูล โดยการคาดคะเนเองหรือเดาว่าน่าจะเป็นเช่นนั้น
หาข้อมูลจากภายนอก	ใช้การคาดเดา สันนิษฐาน
สนใจในรายละเอียด	สนใจภาพรวม
มีแนวโน้มชี้แจงเหตุผลได้ดี	มีแนวโน้มใช้ในการชักจูงได้ดี

1.3.3 มิติด้านการตัดสินใจเป็นลักษณะการให้คุณค่าต่อหลักการและเหตุผลเป็นหลัก กับ
ลักษณะการให้คุณค่าต่อความรู้สึกเป็นหลัก

บุคลิกภาพแบบตัดสินใจโดยใช้เหตุผล บุคลิกภาพแบบตัดสินใจโดยใช้ความรู้สึก

T : Thinking < -----> F : Intuition

ตารางที่ 3 แสดงมาตรวัด T-F Scale

บุคลิกภาพแบบตัดสินใจโดยใช้เหตุผล T : Thinking	บุคลิกภาพแบบตัดสินใจโดยใช้ความรู้สึก F : Feeling
ชอบใช้การวิเคราะห์	ชอบใช้การสังเคราะห์
ตัดสินใจจากข้อมูลที่เป็นจริงที่สัมผัสได้ พิสูจน์ได้	ตัดสินใจจากค่านิยม
ยึดหลักเหตุผลเป็นหลัก	คำนึงถึงความรู้สึก
ชอบแก้ปัญหาย่างมีระบบ	ชอบแก้ปัญหตามสถานการณ์
ตัดสินใจเด็ดขาด ชัดเจน	ตัดสินใจแบบมีหลายทางเลือก
สนใจประเด็นรายละเอียด	สนใจภาพรวม
มีกำหนดระยะเวลาแน่นอน	ไม่ชอบการขีดวงจำกัดในเรื่องเวลา

1.3.4 มิติการดำเนินชีวิต เป็นลักษณะของการกระทำที่มีแบบแผนกฎเกณฑ์ ชอบที่จะ
กำหนดเตรียมการล่วงหน้า กับลักษณะของการกระทำที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ เปิด
กว้างรับรู้ข้อมูล ไม่ชอบถูกควบคุม

บุคลิกภาพแบบทำงานโดยใช้แผน บุคลิกภาพแบบทำงานโดยใช้ความยืดหยุ่น

J : Judgment < -----> P : Perception

ตารางที่ 4 แสดงมาตรวัด J-P Scale

บุคลิกภาพแบบทำงานโดยใช้แผน J : Judgment	บุคลิกภาพแบบโดยใช้ความยืดหยุ่น P : Perception
ชอบการวางแผนและทำตามแผนอย่างเคร่งครัด	ชอบการวางแผนที่พร้อมจะเปลี่ยนได้ทุกเมื่อ ยืดหยุ่นตามสถานการณ์
ชอบการทำงานที่มีขั้นตอนอย่างชัดเจน	ชอบทำงานที่กำหนดเพียงกว้าง ๆ
ชอบให้มีการทำตามกฎ ระเบียบ	ชอบให้มีการปฏิบัติอย่างยืดหยุ่น

มาตรวัดทั้ง 4 คู่ เป็นเรื่องของความเข้มของความชื่นชอบ กล่าวคือ บุคคลชอบที่จะมีบุคลิกภาพ
แบบใดมากกว่าก็จะแสดงบุคลิกภาพแบบนั้นเปรียบเทียบกับความถนัดของการใช้มือซ้ายและมือ

ขวาของบุคคล บุคคลทั่วไปจะใช้มือทั้งสองข้างในการทำงานใด ๆ และถ้านัดมือข้างใดข้างหนึ่งก็จะใช้มือข้างนั้นอย่างธรรมชาติ คล่องแคล่ว ไม่รู้สึกติดขัด ในขณะที่เดียวกันถ้าใช้มืออีกข้างหนึ่งที่ไม่ถนัดก็จะรู้สึกอึดอัดรำคาญ บุคลิกภาพบุคคลก็เช่นกัน เมื่อชอบที่จะมีบุคลิกภาพอย่างใดมากกว่าก็จะแสดงออกหรือมีพฤติกรรมอย่างนั้น

ประโยชน์ที่ได้จากการทำแบบวัดบุคลิกภาพ MBTI สามารถแบ่งได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการศึกษา แบบวัดบุคลิกภาพ MBTI ช่วยในการพัฒนาการเรียนการสอน เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างในบุคลิกภาพของผู้เรียนและผู้สอน ซึ่งช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนเข้าใจกันมากขึ้น
2. ด้านการให้การปรึกษาทางอาชีพ แบบวัดบุคลิกภาพ MBTI เป็นเครื่องมืออีกชนิดหนึ่งที่จะช่วยให้อาจารย์แนะแนวมีทางเลือกในการให้การปรึกษาทางอาชีพให้นักศึกษามากขึ้น หรือช่วยให้บุคคลปรับตัวให้เข้ากับอาชีพได้ดีขึ้น
3. ด้านการบริหารองค์กร แบบวัดบุคลิกภาพ MBTI ช่วยในการคัดเลือกทีมงานที่สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือช่วยในการแก้ปัญหาในกลุ่ม โดยบุคคลได้เรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกันด้วยการยอมรับ และเข้าใจความแตกต่างของกันและกันได้ดีขึ้น และยังช่วยในการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลในองค์กร ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานต่อไป

ตารางที่ 5 แสดงแบบของบุคลิกภาพ MBTI ที่เกิดจากการเลือกผสมผสาน 4 องค์ประกอบหลัก
แบบที่สัมผัสได้ (Sensing Types หรือ S)

		ด้านการคิด (With Thinking หรือ T)	ด้านการรู้สึก (With Feeling หรือ F)
ด้านการชอบเก็บตัว (Introverts หรือ I)	ด้านการรับรู้ (Perceptive หรือ P)	บุคลิกภาพแบบ ISTJ คุณลักษณะบุคลิกภาพ : มักเป็นคนจริงจัง สงบนิ่ง ใช้สมาธิและการไตร่ตรองเพื่อหา คำตอบ เน้นการทำได้จริง ยึดข้อเท็จจริง และการจัดลำดับ ใช้หลักของเหตุผลความ จริงและสามารถพึ่งพาได้ มองว่าทุกสิ่งทุก อย่างลงตัวดีอยู่แล้ว มีความรับผิดชอบ ตัดสินใจด้วยตนเองว่าควรทำอะไรแล้วทำ อย่างมุ่งมั่นโดยไม่หวั่นไหวแม้มีคนไม่เห็น ด้วยหรือท้วงติงก็ตาม ดำรงชีวิตภายนอก โดยยึดด้านการคิด (Thinking) แต่ชีวิต ภายในตนด้วย ด้านการสัมผัส (Sensing)	บุคลิกภาพแบบ ISFJ คุณลักษณะบุคลิกภาพ: มักเป็นคนที่สงบนิ่ง เป็นมิตร มีความรับผิดชอบ และทำงานที่ได้รับ มอบหมายด้วยความทุ่มเทชอบรับใช้เพื่อน และส่วนรวม มีความใคร่ครวญมานะบากบั่น เที่ยงตรง อาจต้องใช้เวลามากถ้าจะเรียนรู้ เครื่องจักรกล ทั้งนี้เพราะไม่ชอบและสนใจ ด้านเทคนิคนัก มีความอดทนต่อรายละเอียด และงานประจำ มีความรักดี เห็นอกเห็นใจ และเอื้ออาทรต่อความรู้สึกของผู้อื่น ดำรงชีวิต ภายนอกโดยยึดด้านความรู้สึก (Feeling) แต่ ชีวิตภายในตนด้วย ด้านการสัมผัส (Sensing)
		บุคลิกภาพแบบ ISTP คุณลักษณะบุคลิกภาพ : มักเป็นคนที่มีมอง คนอื่นอย่างเย็นชา สงบนิ่ง ไว้วางใจ ชอบ สังเกตและวิเคราะห์ชีวิตอย่างกระตือรือร้น โดยอาจจะบายเชิงเข้าขั้นออกมาอย่างไม่ คาดหมาย ปกติจะสนใจต่อหลักการ เหตุ และผลที่ไม่เป็นส่วนตัวหรือคำถาม เช่น เครื่องจักรทำงานได้อย่างไร เพราะเหตุใด เป็นต้นแต่จะไม่ยอมเสียเวลาคิดมากนัก เพราะถือว่า เสียพลังงานไปโดยเปล่า ประโยชน์ ดำรงชีวิตภายนอกโดยยึดด้าน การสัมผัสได้(Sensing) แต่ชีวิตภายในตน ด้วย ด้านการคิด(Thinking)	บุคลิกภาพแบบ ISFP คุณลักษณะบุคลิกภาพ : มักเป็นคนที่เหนียม อาย มีความเป็นมิตรอยู่เงียบ ๆ อ่อนไหวง่าย ถ่อมตัวเกี่ยวกับความสามารถของตน มัก หลีกเลี่ยงความขัดแย้ง ไม่ชอบบีบบังคับให้คน อื่นเห็นด้วยหรือเชื่อเหมือนตน ปกติไม่สนใจที่ จะเป็นผู้นำใคร แต่จะผูกพันต่อลูกน้อง ไม่ เร่งรัดหรือเคร่งเครียดเมื่อต้องทำงานให้เสร็จ ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยเหตุผลคือ ไม่อยาก ทำลายบรรยากาศดี ๆ ขณะนั้นเพราะ งานเร่ ็บบากกดดันหรือต้องออกแรงมากกว่าปกติ ดำรงชีวิตภายนอกโดยยึดด้านการสัมผัส (Sensing) แต่ชีวิตภายในตนด้วยด้าน ความรู้สึก(Feeling)

แบบที่สัมผัสได้ (Sensing Types หรือ S)	
ด้านการคิด (With Thinking หรือ T)	ด้านการรู้สึก (With Feeling หรือ F)
บุคลิกภาพแบบ ESTP คุณลักษณะบุคลิกภาพ : มักเป็นคนที่ - ยึดข้อเท็จจริง ไม่ค่อยวิตกกังวลหรือรีบร้อนพอใจไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้น มักชอบกีฬาหรือวัตถุที่เกี่ยวกับจักรกล ชอบมีเพื่อน มักแข็งทื่อ หรือขาดความไวด้านรับรู้ความรู้สึก มีความสามารถด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ไม่ชอบคำอธิบายที่ยืดยาว มีความถนัดในอาชีพที่ต้องใช้เครื่องจักรกล โดยรู้ถึงกลไกการทำงาน การถอดชิ้นส่วนออก หรือประกอบกลับคืนอย่างเดิม - ดำรงชีวิตภายนอกโดยยึดด้านการสัมผัส (Sensing) แต่ชีวิตภายในตนด้วย ด้านการคิด (Thinking)	บุคลิกภาพแบบ ESFP คุณลักษณะบุคลิกภาพ : มักเป็นคนที่ - ชอบสังคม เข้าคนได้ง่าย ชอบการยอมรับมิตรภาพและบรรยากาศสนุกสนาน เมื่อรู้ว่ากิจกรรมใดจะเกิดขึ้นก็กระหายที่จะเข้าร่วม สามารถจำข้อเท็จจริงได้ดีกว่าเข้าใจตัวทฤษฎี เหมาะที่จะทำงานในสถานการณ์ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน มีทักษะในการทำงานเกี่ยวกับคนได้ดีพอ ๆ กับวัตถุสิ่งของ - ดำรงชีวิตภายนอกโดยยึดด้านการสัมผัส (Sensing) แต่ชีวิตภายในตนด้วย ด้านความรู้สึก (Feeling)
บุคลิกภาพแบบ ESTJ คุณลักษณะบุคลิกภาพ : มักเป็นคนที่ - ชอบการปฏิบัติได้จริง เน้นข้อเท็จจริงมีความถนัดทั้งด้านธุรกิจและจักรกลต่าง ๆ ไม่สนใจวิชาที่ตนเห็นว่าไม่ได้ประโยชน์ แต่ก็สามารถประยุกต์ใช้ได้เมื่อถึงคราวจำเป็น ชอบร่วมและเป็นนักจัดกิจกรรม มักทำอะไรได้ดี โดยเฉพาะงานที่ต้องระมัดระวัง การกระทบความรู้สึกหรือความคิดเห็นของผู้อื่น - ดำรงชีวิตภายนอกโดยยึดด้านการคิด (Thinking) แต่ชีวิตภายในตนด้วย ด้านการสัมผัสได้ (Sensing)	บุคลิกภาพแบบ ESFJ คุณลักษณะบุคลิกภาพ : มักเป็นคนที่ - มีเมตตาริจิต ช่างคุย กว้างขวาง รอบคอบ ชอบการร่วมมือ เป็นสมาชิกของทีมงานที่กระตือรือร้น ชอบทำสิ่งดี ๆ ให้ผู้อื่นอยู่เสมอ มักทำงานได้ดีเมื่อได้รับกำลังใจ หรือคำชม ให้ความสนใจน้อยกับสิ่งที่ เป็นนามธรรม หรือสิ่งที่เกี่ยวกับด้านเทคนิค แต่จะมีความสนใจหลักต่อสิ่งที่สามารถมองเห็นได้และมีผลกระทบโดยตรงต่อการดำรงชีวิตของคนอื่น - ดำรงชีวิตภายนอกโดยยึดด้านความรู้สึก (Feeling) แต่ชีวิตภายในตนด้วย ด้านการสัมผัสได้ (Sensing)

แบบการหยั่งรู้ได้ (Intuitive Types หรือ N)	
ด้านการรู้สึก (With Feeling หรือ F)	ด้านการคิด (With Thinking หรือ T)
บุคลิกภาพแบบ INFJ คุณลักษณะบุคลิกภาพ : มักเป็นคนที่มี - มักประสบความสำเร็จด้วยความพากเพียร การริเริ่มใหม่ๆ และความต้องการอะไรก็ตาม ที่ใจปรารถนา จะใช้ความพยายามอย่างดีที่สุดต่อการทำงาน ใช้การผลักดันอยู่เบื้องหลังเงียบ ๆ ด้วยความรอบคอบ และห่วงใยต่อผู้อื่น เป็นผู้ที่เคารพต่อหลักการของบริษัท ชอบการให้เกียรติ และการยอมรับในการแก้ไขข้อผิดพลาด เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม - ดำรงชีวิตภายนอกโดยยึดด้านความรู้สึก (Feeling) แต่ชีวิตภายในตนด้วย ด้านการหยั่งรู้ (Intuition)	บุคลิกภาพแบบ INTJ คุณลักษณะบุคลิกภาพ : มักเป็นคนที่มี - มีพื้นฐานของจิตใจและแรงจูงใจไปในทิศทางเพื่อตอบสนองเป้าหมายของตนเอง โดยเฉพาะถ้าทำในสิ่งที่ต้องการแล้ว ก็ทุ่มเทพลังของตนอย่างเต็มที่ แม้ปราศจากความช่วยเหลือจากคนอื่นก็ตาม เป็นคนขี้สงสัย ชอบวิจารณ์ ชอบอิสระ และมีความมุ่งมั่น แต่ชอบแสดงความดีใจน้อยอยู่บ่อย ๆ จึงควรได้ปรับปรุงให้หัดมองข้ามเรื่องประเด็นปลีกย่อย เพื่อความสำเร็จในประเด็นหลักที่สำคัญมากกว่า - ดำรงชีวิตภายนอกโดยยึดด้านการคิด (Thinking) แต่ชีวิตภายในตนด้วย ด้านการหยั่งรู้ (Intuition)
บุคลิกภาพแบบ INFP คุณลักษณะบุคลิกภาพ : มักเป็นคนที่มี - เต็มไปด้วยความเลื่อมใสศรัทธาและจงรักภักดี แต่มักปิดปากเงียบจนกว่าจะคุ้นเคยกันดีแล้ว ใส่ใจต่อการเรียนรู้ด้านความคิดและภาษา ชอบริเริ่มโครงการอิสระของตนเองเหมาะกับงานบรรณาธิการ จัดทำหนังสือสารานุกรม มักรับงานมากเกินไปที่จะทำได้หมด มีความเป็นมิตรโดยพยายามแสดงออกถึงความสามารถทางสังคมของตน - ดำรงชีวิตภายนอกโดยยึดด้านการหยั่งรู้ (Intuition) แต่ชีวิตภายในตนด้วย ด้านความรู้สึก (Feeling)	บุคลิกภาพแบบ INTP คุณลักษณะบุคลิกภาพ : มักเป็นคนที่มี - สงบนิ่ง ไว้ตัว มีความสามารถสูงในการทำข้อสอบเชิงทฤษฎีหรือวิชาแขนงวิทยาศาสตร์ เก่งการให้เหตุผลจนสามารถแยกแยะลงถึงประเด็นย่อย ๆ ได้ มีความสนใจด้านความคิดสูง แต่มักแยกจากกลุ่ม สามารถอธิบายสิ่งที่ตนสนใจได้อย่างลึกซึ้ง และแหลมคม จึงเหมาะที่จะประกอบอาชีพที่ตรงกับความสนใจ ซึ่งตัวเองเชื่อว่าเป็นประโยชน์ และตนได้ใช้ความถนัดของตนเต็มที่ - ดำรงชีวิตภายนอกโดยยึดด้านการหยั่งรู้ (Intuition) แต่ชีวิตภายในตนด้วย ด้านการคิด (Thinking)

ด้านการชอบเก็บตัว (Introverts หรือ I)

ด้านการวินิจฉัยตัดสิน (Judging หรือ J)

ด้านการรับรู้ (Perceptive หรือ P)

แบบการหยั่งรู้ได้ (Intuitive Types หรือ N)	
ด้านการรู้สึก (With Feeling หรือ F) ด้านการคิด (With Thinking หรือ T)	
ด้านการรับรู้ (Perceptive หรือ P) ด้านการเปิดเผยตัว (Extroverts หรือ E) ด้านการวินิจฉัยตัดสิน (Judging หรือ J)	บุคลิกภาพแบบ ENFP คุณลักษณะบุคลิกภาพ : มักเป็นคนที่มี - กระตือรือร้น อ่อนน้อม มีใจนักกีฬา เฉลียวฉลาด และมีจินตนาการ สามารถทำงานได้ทุกอย่างถ้าตนสนใจ สามารถแก้ปัญหา ยาก ๆ ได้อย่างรวดเร็วและเต็มใจช่วยคนอื่นแก้ปัญหา จึงมักใช้ความสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอยู่บ่อยๆ มากกว่าต้องเตรียมการมาล่วงหน้า สามารถหาเหตุผลใด ๆ มาบีบบังคับเพื่อให้ได้ดังใจปรารถนา - ดำรงชีวิตภายนอกโดยยึดด้านด้านการหยั่งรู้ (Intuition) แต่ชีวิตภายในตนด้วย ด้านความรู้สึก(Feeling)
	บุคลิกภาพแบบ ENTP คุณลักษณะบุคลิกภาพ : มักเป็นคนที่มี - รวดเร็ว เฉลียวฉลาด เก่งรอบด้าน มักกระตุ้นบริษัทให้ตื่นตัว ชอบการพูด เปิดเผยตรงไปตรงมา บางครั้งพูดแถมมให้เกิิดบรรยากาศขบขัน เป็นแหล่งความรู้ให้คนอื่นในการแก้ปัญหาใหม่ ที่มีความท้าทาย แต่มักบกพร่องเรื่องงานประจำ เพราะชอบเปลี่ยนงานอยู่ตลอดเวลา สามารถอ้างเหตุผลในประเด็นที่ตนต้องการได้เสมอ - ดำรงชีวิตภายนอกโดยยึดด้านการหยั่งรู้ (Intuition) แต่ชีวิตภายในตนด้วย ด้านการคิด(Thinking)
	บุคลิกภาพแบบ ENFJ คุณลักษณะบุคลิกภาพ : มักเป็นคนที่มี - ชอบตอบสนองและมีความรับผิดชอบ รู้สึกเอื้ออาทรต่อความคิดและความต้องการของผู้อื่นอย่างจริงจังการปฏิบัติงานจึงมักกระวังมิให้กระทบต่อความรู้สึกผู้อื่น - เก่งในการเป็นผู้นำการอภิปรายหรือนำเสนอเค้าโครงการได้อย่างชัดเจน นุ่มนวล เก่งสังคม กว้างขวาง เป็นนักกิจกรรมที่ดีของโรงเรียน ซึ่งสามารถจัดเวลาให้กับการเรียนและการทำกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมลงตัว - ดำรงชีวิตภายนอกโดยยึดด้านความรู้สึก (Feeling) แต่ชีวิตภายในตนด้วย ด้านการหยั่งรู้ (Intuition)
	บุคลิกภาพแบบ ENTJ คุณลักษณะบุคลิกภาพ : มักเป็นคนที่มี - อ่อนน้อม มีเมตตาริจิต จริงใจ เรียนเก่ง เป็นผู้นำกิจกรรม มีความสามารถสูงในด้านกิจกรรมประเภทใช้ความคิดหรือเหตุผล เฉลียวฉลาดในการเจรจาต่าง ๆ เป็นคนทันโลกและชอบใฝ่รู้ ใฝ่เรียนอยู่ตลอดเวลา บางครั้งมักมองสิ่งต่าง ๆ เชิงบวกและมั่นใจมากเกินไปกว่าความเป็นจริง - ดำรงชีวิตภายนอกโดยยึดด้านการคิด (Thinking) แต่ชีวิตภายในตนด้วย ด้านการหยั่งรู้ (Intuition)

ที่มา : Marcic, D and Seltzer, J., 1998 : 403-404 อ้างถึงใน สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ [ออนไลน์]

1.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล

1.4.1 อิทธิพลของพันธุกรรมที่มีต่อบุคลิกภาพของบุคคล เช่น บุคลิกลักษณะด้านรูปร่าง หน้าตา เส้นผม สีผิว ความสูง ความเตี้ย ลักษณะทางเพศ กลไกการทำงานของร่างกายบางอย่าง แม้กระทั่งโรคภัยไข้เจ็บบางประการ และสติปัญญา

1.4.2 อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อบุคลิกภาพของบุคคล นักจิตวิทยาถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญ ในการกำหนดบุคลิกภาพของบุคคลมากกว่าพันธุกรรม โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมทางสังคม ซึ่งประกอบไปด้วยครอบครัว สถานศึกษา ศาสนา สื่อมวลชน รวมไปถึงสังคมทุกระดับที่บุคคลได้มีโอกาส ปฏิสัมพันธ์ (interaction) หรือเกี่ยวข้องด้วย โดยสิ่งแวดล้อมทางสังคมเหล่านี้จะให้ประสบการณ์ ต่าง ๆ แก่บุคคล จนกระทั่งสั่งสมขึ้นเป็นบุคลิกภาพเฉพาะของบุคคลนั้น

(1) ประสบการณ์ร่วม (Experiences Common to Culture) หมายถึงประสบการณ์ที่ สมาชิกในสังคมเดียวกันจะได้รับในรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน เช่น วัฒนธรรม ความเชื่อ ทัศนคติ วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี โดยประสบการณ์เหล่านี้จะถูกถ่ายทอดในลักษณะของมรดกสังคมจากรุ่น หนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง

(2) ประสบการณ์เฉพาะ (Individual Experiences) เกิดจากการอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่ ครูอาจารย์ พระ หรือผู้สอนศาสนาที่แตกต่างกัน ซึ่งกระบวนการให้ประสบการณ์เฉพาะนี้เริ่มต้น ตั้งแต่วัยเด็กและก่อตัวขึ้นเป็นบุคลิกภาพเฉพาะตัวของแต่ละคน จะเห็นได้ว่านอกจากบุคลิกภาพที่ แตกต่างกันของแต่ละคนจะเป็นผลมาจากการได้รับประสบการณ์เฉพาะผู้ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอด ประสบการณ์ในสังคมที่แตกต่างกันแล้ว ปัจจัยอื่น ๆ ที่บุคคลแต่ละคนประสบอยู่ก็ยังมีส่วนเกี่ยวข้อง ต่อการกำหนดรูปแบบบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลนั้นอีกด้วย เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ของแต่ละครอบครัว บรรยากาศและสัมพันธภาพภายในครอบครัว และสุขภาพร่างกายของแต่ละ บุคคล เป็นต้น

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าโครงสร้างบุคลิกภาพของบุคคลจึงประกอบไปด้วยอิทธิพลจากการ ผสมผสานระหว่างประสบการณ์ร่วมและประสบการณ์เฉพาะ โดยกระบวนการในการรับประสบการณ์ ทั้งสองประเภทนี้เกิดได้ทั้งทางตรง ได้แก่ การอบรมสั่งสอน และประสบการณ์ทางอ้อมที่เกิดจากการ เป็นตัวแบบ จนเกิดการสั่งสมที่ละเล็กละน้อยและกลายเป็นบุคลิกภาพที่ถาวรในที่สุด

1.5 ลักษณะของบุคลิกภาพที่ดีและบุคลิกภาพที่ควรปรับปรุงแก้ไข

เดิมศักดิ์ คทวนิช (2546) กล่าวถึงลักษณะของบุคลิกภาพที่ดีและบุคลิกภาพที่ควรปรับปรุง แก้ไข ไว้ดังนี้

1.5.1 ลักษณะของบุคลิกภาพที่ดี มีดังต่อไปนี้

(1) มีสุขภาพที่สมบูรณ์ แข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บมาเบียดเบียน เพราะการมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์นอกจากจะทำให้ผิวพรรณผ่องใสแล้ว ยังทำให้จิตใจแจ่มใส เบิกบาน เป็นที่ต้อนรับและต้องใจแก่ผู้พบเห็น

(2) มีท่าทางกริยาที่นอบน้อม อ่อนโยน ไม่แข็งกระด้าง และใช้วาจาที่สุภาพ ไพเราะ อ่อนหวาน ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา ซึ่งจะทำให้มีเสน่ห์แก่ผู้พบเห็น ทำให้เขาอยากทำความรู้จักด้วย

(3) แต่งกายด้วยความสุภาพ สะอาด เรียบร้อย เหมาะสมกับกาลเทศะ ไม่ลำสมัยจนเกินไปพอดี ขาเดียวกันก็ไม่ลำสมัยจนขาดรสนิยม

(4) มีมารยาทสังคมอันดีงาม

(5) คล่องแคล่ว กระฉับกระเฉง ว่องไว และกระตือรือร้น

(6) รักความยุติธรรม

(7) ซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น

(8) มีเหตุผลและรู้จักใช้วิจารณ์ญาณ

(9) ควบคุมอารมณ์ได้เป็นอย่างดี

(10) มีความอดทนอดกลั้น

(11) มีน้ำใจนักกีฬา

(12) มีอารมณ์ขันอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

(13) มีนิสัยยิ้มง่าย

(14) มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และมีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับคนทั่วไป

(15) มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม

(16) มองโลกในแง่ดี

(17) วางตัวได้เหมาะสมกับสถานการณ์

(18) ปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี

(19) มีท่าที่เป็นมิตรกับทุกคน

(20) มีความเชื่อมั่นในตนเอง ขณะเดียวกันก็พร้อมจะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

1.5.2 ลักษณะของบุคลิกภาพที่ควรปรับปรุงแก้ไข สำหรับบุคลิกภาพที่ไม่พึงประสงค์และควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขนั้น ก็คือบุคลิกภาพที่ตรงข้ามกับบุคลิกภาพที่ดีทั้ง 20 ประการดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

1.5.3 ขั้นตอนในการปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเอง

(1) ขั้นสำรวจตนเอง ประกอบด้วย

ก. มองตัวเองด้วยความเป็นกลาง ไม่ลำเอียงเข้าข้างตนเอง ทั้งนี้เนื่องจากธรรมชาติของมนุษย์มักจะมองเห็นว่าสิ่งที่เราเป็นอยู่ในขณะนี้ดีอยู่แล้ว

ข. เปิดใจให้กว้างเพื่อรับฟังความคิดเห็นหรือคำวิพากษ์วิจารณ์จากคนใกล้ชิดรอบข้าง เช่น พ่อแม่ พี่น้อง ครู อาจารย์ หรือเพื่อนสนิท โดยที่บุคคลเหล่านี้จะทำหน้าที่เหมือนกระจกที่สะท้อนตัวตนที่แท้จริงของเราออกมา ทั้งนี้เนื่องจากบางอย่างที่เราคิดว่าเป็นข้อบกพร่องของเราแต่คนอื่นอาจมองว่าเป็นส่วนที่เด่นของเรา หรือในทำนองกลับกัน สิ่งที่เราคิดว่าเป็นลักษณะเด่นของเรา คนรอบข้างอาจเห็นว่าเป็นสิ่งที่ปกติธรรมดาหรือเป็นส่วนน้อยก็ได้

ค. ใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ ซึ่งมีหลายประเภท แต่มีข้อจำกัดตรงที่ว่าจำเป็นต้องอาศัยผู้ที่ได้รับการฝึกฝนในการใช้และแปลแบบทดสอบมาโดยเฉพาะจึงจะได้ข้อมูลที่แท้จริง

ง. ใช้กิจกรรมเพื่อการรับรู้ตนเอง เช่น กิจกรรมหน้าต่างโจฮารี (Johari's Window) เป็นต้น

(2) ขั้นลงมือปรับปรุงบุคลิกภาพตนเอง ในขั้นนี้ผู้ที่ปรับปรุงบุคลิกภาพควรจะมีเรียงลำดับบุคลิกภาพที่ควรปรับปรุงจากง่ายไปหายากและเริ่มปรับปรุงไปตามลำดับ ที่สำคัญจะต้องมีความเชื่อมั่น มุ่งมั่น และตั้งใจจริง ซึ่งอาจจะเป็นการยากในระยะเริ่มต้น ทั้งนี้ดังที่กล่าวไปแล้วว่าบุคลิกภาพส่วนใหญ่มักจะกลายเป็นนิสัยความเคยชิน ดังนั้นผู้ที่ต้องการจะปรับปรุงจึงควรต้องคอยระมัดระวังและคอยเตือนตนเองอยู่เสมอหรือเมื่อทำสำเร็จอาจให้รางวัลกับตนเองเพื่อสร้างกำลังใจในการพัฒนาตนเองต่อไป ที่สำคัญควรมีการกำหนดระยะเวลาของการปรับปรุงบุคลิกภาพแต่ละอย่างให้แน่นอน

(3) ขั้นประเมินผล ให้สำรวจดูบุคลิกภาพที่ได้จัดเรียงลำดับไว้ว่ามีอะไรที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขไปแล้วบ้าง ขณะเดียวกันอาจจะสังเกตจากเสียงสะท้อนกลับมาจากบุคคลใกล้ชิดรอบข้างด้วยว่าได้ผลคืบหน้าไปอย่างไรบ้าง

2. เอกสารเกี่ยวข้องกับความสามารถในการปรับตัว

2.1 ความหมายของความสามารถในการปรับตัว

ได้มีนักวิชาการให้ความหมายด้านบุคลิกภาพไว้ดังนี้

มารุต พัฒนาผล (2550) กล่าวถึง การที่ผู้เรียนสามารถเผชิญปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนซึ่งเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความคับข้องใจต่าง ๆ โดยคิดแก้ปัญหาอย่างรอบคอบแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลและหมายความรวมถึงกล้าเผชิญกับสภาพปัญหา

ชนิดตา เพ็ชรประยูร และคณะ (2554) ความสามารถในการปรับตัว หมายถึง กระบวนการที่บุคคลใช้ความพยายามในการปรับตนเองเมื่อต้องเผชิญกับสภาพปัญหา ความอึดอัดใจ ความคับข้องใจ ความเครียด ความทุกข์ใจ ความวิตกกังวลต่าง ๆ จนเป็นสภาพการณ์ที่บุคคลนั้น ๆ สามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสภาพปัญหานั้น ๆ ได้

ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การที่บุคคลสามารถปรับเปลี่ยนความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ ต่าง ๆ

2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว

2.2.1 ทฤษฎีการปรับตัวของรอย (Roy, 1964 อ้างถึงใน ดวงแข วิทยาสุนทรวงศ์, 2541) ที่สร้างเป็นรูปแบบ ขึ้น เมื่อปี ค.ศ.1964 โดยยึดหลักของเซลเย่ และทฤษฎีระบบเป็นพื้นฐานซึ่งรอย (Roy) กล่าวว่า ทฤษฎีนี้เป็นพื้นฐานความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ประกอบด้วยร่างกายจิตใจ และสังคมซึ่ง ทำงานผสมผสานเป็นหน่วยเดียวกัน เพื่อกองภาวะปกติสุขหรือภาวะสุขภาพดี ความเจ็บป่วย หรือสิ่งกระตุ้นอื่น ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงภายนอก หรือภายในบุคคล ที่เข้าสู่ระบบชีวิต อันก่อให้เกิดความกระทบกระเทือนต่อบุคคลทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสังคม

ดังนั้นบุคคลจึงต้องมีการปรับตัวเพื่อรักษาความสมดุลร่างกาย จิตใจ และสังคม บุคคลที่ประสบความสำเร็จในการปรับตัวจะมีความมั่นคงในชีวิต ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็น คือ การมีสุขภาพดี ยอมรับความเป็นจริง มีความพึงพอใจในชีวิต เป็นต้น ส่วนผู้ที่ประสบความล้มเหลวในการปรับตัวก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพ ไม่ยอมรับความเป็นจริง มีความซึมเศร้า เป็นต้น

ข้อตกลงพื้นฐานของทฤษฎีการปรับตัวของรอย มีดังต่อไปนี้ คือ

1. บุคคล คือ สิ่งที่มีชีวิตที่ประกอบด้วยองค์ประกอบด้าน สรีระ จิตใจ และสังคม ซึ่งข้อตกลงนี้ระบุว่า ธรรมชาติของบุคคลจะประกอบด้วย องค์ประกอบด้านชีววิทยา เช่น รูปร่างทางกาย และระบบทางสรีระวิทยา ในขณะที่เดียวกันก็จะประกอบด้วย องค์ประกอบด้านจิตใจและสังคม พฤติกรรมของแต่ละคนจะเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับพฤติกรรมของบุคคลอื่น ๆ ในกลุ่ม ดังนั้น การวิเคราะห์บุคคลจำเป็นต้องใช้ความรู้ทางด้านชีววิทยา จิตวิทยา และสังคมวิทยา ร่วมกับแนวคิด ที่ว่ามนุษย์เป็นหน่วยเดียวกันไม่อาจแบ่งแยกได้

2. บุคคลมีปฏิกริยากับสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา หมายถึง ในแต่ละวันบุคคลต้องเผชิญกับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาอันมีผลกระทบต่อบุคคลทั้งด้านชีวภาพ จิตใจ และสังคมทำให้บุคคลต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ต่าง ๆ เพื่อสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

3. บุคคลใช้กลวิธีที่มีมาแต่กำเนิดและที่ได้มาภายหลังจากการเรียนรู้ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับชีวภาพ จิตใจ และสังคม ในการปรับตัวให้เผชิญกับโลกที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

4. สุขภาพและการเจ็บป่วย เป็นมิติหนึ่งของสิ่งมีชีวิตที่บุคคลไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้
5. บุคคลต้องปรับตัว เพื่อเป็นการตอบสนองในทางบวกต่อสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง

ตลอดเวลา

6. การปรับตัวของบุคคล เป็นการทำหน้าที่ตอบสนองสิ่งเร้าที่บุคคลกำลังเผชิญและเกี่ยวข้องกับระดับการปรับตัวของบุคคลนั้น ระดับการปรับตัวของบุคคลจะถูกกำหนด โดยผลของสิ่งเร้าที่มีต่อบุคคลนั้น สิ่งเร้าที่มีต่อบุคคลมีอยู่ 3 กลุ่ม ดังนี้ คือ

6.1 สิ่งเร้าโดยตรง คือ สิ่งเร้าที่บุคคลกำลังเผชิญอยู่ในขณะนั้น เช่น การถูกออกจากงาน หรือการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก

6.2 สิ่งเร้าร่วม คือ สิ่งเร้าที่มีอยู่ในขณะนั้นนอกเหนือจากสิ่งเร้าโดยตรง และมีความเกี่ยวข้องกับการปรับตัวของบุคคลนั้น โดยทั่วไปจะรวมถึงองค์ประกอบทางพันธุกรรมระยะพัฒนาการของบุคคล บทบาทหน้าที่ เป็นต้น

6.3 สิ่งเร้าแฝง คือ ลักษณะของบุคคลที่เป็นอยู่ในขณะนั้นและมีผลต่อสถานการณ์นั้น ๆ เช่น ความเชื่อ ทศนคติ ประสบการณ์เดิม หรือบุคลิกภาพเฉพาะตัว

7. การปรับตัวของบุคคลมีขอบเขตจำกัด หมายความว่า ถ้าสิ่งเร้าอยู่ในขอบเขตบุคคลจะตอบสนองทางบวก แต่ถ้าสิ่งเร้าอยู่นอกขอบเขต บุคคลไม่สามารถตอบสนองในทางบวกได้

8. แบบของการปรับตัวของบุคคลมีอยู่ 4 แบบ คือ

8.1 การปรับตัวตามความต้องการทางสรีระวิทยา

8.2 การปรับตัวด้านมโนทัศน์

8.3 การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่

8.4 การปรับตัวด้านความสัมพันธ์พึ่งพาหะหว่างกัน

ดังนั้น แนวทางที่มนุษย์ปรับตัวเพื่อให้มีความมั่นคงหรือคงภาวะความสมดุลทั้งด้านสรีระจิตใจ และสังคมจะแสดงออกในพฤติกรรม 4 ประการ ดังนี้

1. พฤติกรรมการปรับตัวตามความต้องการทางด้านสรีระวิทยา ซึ่งมีพื้นฐานจากความ มั่นคงทางด้านร่างกาย โดยพิจารณาจากพฤติกรรมการตอบสนองความต้องการปฐมภูมิ ได้แก่ ความต้องการออกกำลังกาย การพักผ่อน อาหาร น้ำ อากาศ การขับถ่าย การรักษาภาวะสมดุลของร่างกาย เช่น การปรับตัวของบุคคลต่อภาวะอากาศที่เปลี่ยนไปเพื่อรักษาภาวะของการมีสุขภาพดี

2. พฤติกรรมการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ของตนเอง เนื่องจากมนุษย์จำเป็นต้องมีความมั่นคงทางด้านจิตใจ เช่น อัตมโนทัศน์ของบุคคลพัฒนามาจากการปฏิสัมพันธ์ของบุคคลนั้นกับบุคคลอื่น ๆ เมื่อมีสิ่งเร้ามากระทบบุคคล บุคคลนั้นต้องปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ เช่นบุคคลเปลี่ยนจากเด็กมัธยมที่เคยอาศัยอยู่ต่างจังหวัดกับพ่อแม่เมื่อมาเป็นนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยต้องมาอยู่หอพักกับเพื่อน บุคคลนั้นต้องปรับตัวแทนที่จะคิดว่าตนเองเป็นเด็กไม่ต้องห่วงความปลอดภัยของตนเอง เพราะอยู่กับ

พ่อแม่ แต่เมื่อมาอยู่หอพักต้องช่วยเหลือตนเองทุกอย่างทำให้ตนเองเกิด ความรู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถของตน มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีค่ามากขึ้น ยอมรับความจริง และมีความมั่นคงทางด้านจิตใจ

3. พฤติกรรมด้านบทบาทหน้าที่เป็นการกระทำของบุคคลที่กระทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามตำแหน่งทางสังคมที่ตนได้รับหรือมีอยู่เดิมการที่บุคคลทำตามหน้าที่ได้นั้นเนื่องจาก มีแรงกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายนอก เช่น นักศึกษาจะต้องแสดงพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพื่อความสำเร็จในอนาคตหรือเป้าหมายของตน

4. พฤติกรรมการปรับตัวด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่น เป็นการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคลเพื่อคงไว้ซึ่งความมั่นคงทางสังคม เช่น ความคิดความรู้สึกที่มีต่อตนเอง (อัตโนทัศน์และสิ่งเร้าภายนอกทำให้บุคคลต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปรับตัว ดังนั้น ความเหมาะสมในการพึ่งตนเอง การพึ่งพาผู้อื่น และการให้ผู้อื่นพึ่งพาตนมีส่วนช่วยให้บุคคลเกิด ความมั่นคงทางจิตใจ และสังคม

2.3 ประเภทของการปรับตัว

2.3.1 การปรับตัวด้านการเรียน

วุฒิชัย จงคำนึ่งศีล (2538) กล่าวว่า การปรับตัวด้านการเรียนหมายถึง ความสามารถที่นักเรียนปรับปรุงตนเองเกี่ยวกับการเรียนที่นักเรียนประสบอยู่

ชนิดดา เพ็ชรประยูรและคณะ (2549) กล่าวว่า การปรับตัวด้านการเรียนหมายถึง การที่บุคคลมีความตั้งใจอาจารย์ฟังอาจารย์อธิบายตลอดชั่วโมงเรียน รู้จักซักถามเมื่อเกิดข้อสงสัยไม่เข้าใจ รู้จักสรุปใจความสำคัญและบันทึกย่อ มีเอกสารในการเรียนพร้อม ไม่ทำกิจกรรมอื่นในขณะที่เรียน ศึกษาวิชาเรียนมาล่วงหน้าหรือค้นคว้าเพิ่มเติมจากห้องสมุดมีความตั้งใจทำงานตามที่ได้รับมอบหมายและส่งตรงตามกำหนดเวลา สามารถนำความรู้จากการเรียนมาใช้ในห้องปฏิบัติการได้ รู้จักแบ่งเวลาระหว่างการเรียนและการทำงาน มีความพอใจในสาขาที่เรียนและมีความมุ่งมั่นในการเรียนให้สำเร็จ

สามารถสรุปได้ว่า การปรับตัวด้านการเรียน หมายถึง การที่บุคคลมีความมุ่งมั่นในการเรียนตั้งใจฟังอาจารย์อธิบายตลอดชั่วโมงเรียน ซักถามเมื่อเกิดข้อสงสัย สรุปใจความสำคัญ มีเอกสารพร้อมศึกษาค้นคว้าเนื้อหาในวิชาเรียนมาล่วงหน้า มีความตั้งใจในการทำงานและกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายและส่งงานตรงตามกำหนดเวลา รู้จักแบ่งเวลาระหว่างการเรียนและการทำงาน มีความพอใจในสาขาที่เรียนและมีความมุ่งมั่นจะเรียนให้สำเร็จ

2.3.2 การปรับตัวด้านสังคม

เฮอร์ล็อก (1978 อ้างถึงในชนิดดา เพ็ชรประยูร, 2549) ให้ความหมายของการปรับตัวทางสังคมว่า เป็นความสำเร็จซึ่งบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ปรับตัวให้เข้ากับบุคคลทั่วไปและกลุ่มบุคคลที่ปรับตัวได้ดีจะเรียนรู้ทักษะทางสังคมได้ดี เช่น ความสามารถในการเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นทั้งที่เป็นเพื่อนและบุคคลแปลกหน้า และจะช่วยพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อสังคมด้วย เช่น มีความตั้งใจจะช่วยเหลือบุคคลอื่น ซึ่งเฮอร์ล็อกได้ให้เกณฑ์ในการปรับตัวทางสังคมของบุคคล ดังนี้

- (1) การแสดงออกที่เหมาะสม คือ มีการแสดงออกที่เหมาะสมเป็นไปตามความคาดหวังของกลุ่ม ซึ่งจะทำให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม
- (2) การปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มต่าง ๆ คือ สามารถปฏิบัติตัวเข้ากับบุคคลต่าง ๆ ไม่ว่า จะเป็นผู้น้อยกว่าหรือเพื่อน ๆ
- (3) ทัศนคติต่อสังคม คือ มีเจตคติที่ดีต่อบุคคลต่าง ๆ ต่อการเข้าร่วมสังคมและต่อบทบาทของตนเองในสังคม
- (4) ความพึงพอใจในตนเอง คือ มีความพึงพอใจในบทบาทของตนเองทั้งในการ เป็นผู้นำและผู้ตาม

ชนิดดา เพ็ชรประยูรและคณะ (2549) กล่าวว่า ความสามารถในการปรับตัวด้านสังคม หมายถึง การที่บุคคลปฏิบัติได้ตามระเบียบและกฎเกณฑ์ของสถาบันที่กำลังศึกษา ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ สามารถสร้างความสัมพันธ์และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รวมทั้งการทำความรู้จักกับเพื่อนต่างเพศและทำงานร่วมกันด้วย รู้จักเห็นอกเห็นใจ เคารพในสิทธิผู้อื่น วางตัวได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะและมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

สามารถสรุปได้ว่า การปรับตัวด้านสังคม หมายถึง การที่บุคคลปฏิบัติตนได้ตามระเบียบและกฎเกณฑ์ของสถาบัน ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ สามารถสร้างความสัมพันธ์และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รู้จักเห็นอกเห็นใจ เคารพในสิทธิผู้อื่น วางตัวได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

2.3.3 การปรับตัวด้านอารมณ์

อารี เพชรผุด (2547) ได้ให้ความหมายของอารมณ์ว่าเป็นภาวะอินทรีย์ถูกเร้า ทำให้เกิดการตอบสนองที่เรียกว่าผลกรัทบจากสิ่งเร้า ไม่ว่าผลกระทบอันนั้นจะหนักหรือเบาก็ตาม ก็จะทำให้เกิดปฏิกิริยาขึ้นได้

ชนิดดา เพ็ชรประยูรและคณะ (2549) กล่าวถึงความสามารถในการปรับตัวด้านอารมณ์หมายถึง การที่บุคคลสามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสม รู้จักควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง เป็นคนมองโลกในแง่ดี ยอมรับตนเองตามสภาพความเป็นจริง รู้จักข้อดีและข้อบกพร่องของตนเอง มีการนับถือตนเอง ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล รู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา

สามารถสรุปได้ว่า การปรับตัวด้านอารมณ์ หมายถึง การที่บุคคลแสดงออกได้อย่างเหมาะสม รู้จักควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง ยอมรับตนเองตามสภาพความเป็นจริงและยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล รู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา

2.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัว

2.4.1 สาเหตุที่ก่อให้เกิดการปรับตัว

ในชีวิตประจำวันบุคคลจะต้องเผชิญปัญหาต่างๆ มากมาย ทำให้บางครั้งเราไม่สามารถที่จะ หลีกเลี่ยงความกดดันและความตึงเครียดที่เกิดขึ้นได้ แต่ถ้าบุคคลสามารถที่จะปรับตัวให้ยอมรับกับ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ บุคคลนั้นก็จะมีความสุขมากยิ่งขึ้น

(1) แรงขับและความต้องการ (Drives and Needs) ในชีวิตของบุคคลมีความต้องการเป็น พื้นฐาน ถ้าเกิดมีอุปสรรคมาขัดขวางไม่สามารถสนองความต้องการ ไม่สามารถหามาบำบัดความ ออยากได้ ร่างกายก็จะแสดงพฤติกรรมออกมาในรูปแบบต่างๆ เพื่อคลายจากความกระวนกระวายอันเนื่องมาจากความอยาก

(2) แรงกระตุ้นทางสังคม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วหรือการที่สิ่งแวดล้อม เปลี่ยนแปลงไป ทำให้คนมีปัญหาในการปรับตัวให้ทันตามภาวะสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ราคา สิ่งของแพงขึ้น แฟชั่นแต่งกาย ความเป็นอยู่ การคมนาคม ความเจริญทางวัตถุต่างก็กระตุ้นให้มนุษย์วิ่งตามตลอดเวลา ต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสังคม มีปัญหาให้แก้ตลอดเวลา ถ้าแก้ได้ก็มีความสุข ถ้าแก้ไม่ได้ก็เกิดความคับข้องใจ กระวนกระวาย จึงหาทางปรับตัวโดยวิธีการต่างๆ

(3) เจตคติ ความสนใจ จุดมุ่งหมายของชีวิตของตนเองเปลี่ยนแปลงไป จึงจำเป็นต้องปรับพฤติกรรมซึ่งอาจเกิดจากความต้องการ ความคับข้องใจ ความตึงเครียด ความขัดแย้ง เป็นต้น

2.4.2 องค์ประกอบของการปรับตัวด้านการเรียน

(1) ลักษณะของปัญหาด้านการเรียน สุกัญญา ตันตระบัณฑิตย (2548) กล่าวถึงปัญหาการเรียนของวัยรุ่นในเรื่องพลังและประเภทของปัญหาทางด้านวิชาการว่า วัยรุ่นแสดงความกลัวในเรื่องการ ทดสอบ การพูดหน้าชั้น การประสบความล้มเหลวทางการเรียน วัยรุ่นมีความวิตกกังวลในเรื่องการสอบได้คะแนนน้อยกว่าเพื่อน นอกจากนี้ยังประสบปัญหาด้านการขาดความสนใจในบางรายวิชาที่ตนไม่ชอบห้องเรียนไม่กระตุ้นให้เกิดความอยากเรียน การสอนไม่ดี มีเสรีภาพน้อยเกินไปในห้องเรียน สภาพการเรียนในห้องวุ่นวาย เวลาที่ใช้ในการอภิปรายในห้องเรียนไม่เพียงพอ

(2) วิธีการสอนของครู อาจารย์ ปัจจัยที่ทำให้มหาวิทยาลัยมีคุณภาพทางวิชาการคือ ครู อาจารย์ผู้สอน ซึ่งเป็นส่วน สำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของผู้เรียน ดังนั้นครูอาจารย์ผู้สอนที่มีความสามารถ ทางวิชาการที่เป็นปัจจุบันทันต่อเหตุการณ์ก็ทำให้การศึกษามีคุณภาพรวมทั้งมีลักษณะการถ่ายทอด ความรู้ที่ดี ความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้เรียน

(3) บรรยากาศการเรียนการสอน สุกัญญา ตันตระกูล (2548) ได้กล่าวถึงแนวทางการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนและผู้สอน ในแง่ของการปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนกับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่ 4 ประการ

ก. ปฏิริยาตอบสนองระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ผู้สอนไม่ควรสร้างบรรยากาศแห่งความกลัวให้เกิดขึ้น การเรียนรู้มิใช่เกิดในห้องเรียนเสมอไป ดังนั้นการพบปะซักถามนอกชั้นเรียนจะสร้างบรรยากาศแก่ความเป็นมิตรได้ง่าย

ข. ปฏิริยาตอบสนองระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เช่น การอภิปราย การโต้วาที การรายงานจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดปฏิริยาตอบสนองระหว่างกัน ผูกทำงานร่วมกัน เป็นการสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง ระหว่างผู้เรียน

ค. ปฏิริยาระหว่างผู้เรียนกับวัสดุอุปกรณ์ วัสดุอุปกรณ์จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ง่ายขึ้นลดเวลาการเรียนการสอน การนำนวัตกรรมมาใช้จะช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน

ง. ปฏิริยาตอบสนองระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารจะต้องจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีในมหาวิทยาลัย ตั้งแต่อาคารสถานที่ บริเวณ ความงาม ความปลอดภัยจากกลิ่นควัน และเสียงรบกวน

2.4.3 องค์ประกอบของการปรับตัวด้านสังคม

อุไร สุมาริธรรม (2545) การปรับตัวทางสังคมเป็นความสามารถของบุคคลที่จะปรับพฤติกรรมของตนให้สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในฐานะและบทบาทต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม และก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความสุขในการทำงานหรืออยู่ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งการที่เด็ก วัยรุ่นจะสามารถปรับตัวทางสังคมได้นั้น จำเป็นที่เด็กจะต้องเข้าใจใน 3 ประเด็น คือ การเข้าใจ ลักษณะของสังคมที่ตนอยู่ เข้าใจบทบาทของตนในสังคมนั้น และรู้จักแสดงพฤติกรรมให้เหมาะสมกับบทบาทที่สังคมคาดหวัง เด็กวัยรุ่นจะรู้และเข้าใจรวมทั้งกระทำพฤติกรรมที่เหมาะสมกับความ คาดหวังทางสังคมได้มากนักน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่อไปนี้คือ

(1) ครอบครัว ลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและประสบการณ์ต่างๆ ที่เด็กได้รับจากครอบครัวเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการปรับตัวทางสังคมของบุคคล หากเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยความรัก ความเอาใจใส่ สมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความเข้าใจต่อกันเป็นอย่างดี ก็จะหล่อหลอมพื้นฐานการปรับตัวทางสังคมที่ดีให้กับเด็ก แต่หากเด็กได้รับการปลูกฝังในทางลบต่อกรอยู่ร่วมกับคนอื่น เช่น อยู่ในครอบครัวที่แตกแยก สมาชิกมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกัน ขาดความเข้าใจ ไม่ใส่ใจซึ่งกันและกัน ก็จะส่งผลให้เด็กมีการมองโลก มองผู้อื่น หรือแม้กระทั่งตนเองในด้านร้าย ขาดทักษะทางสังคมที่จำเป็นต่อการปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่น

(2) โรงเรียน เมื่อเด็กไปโรงเรียนเด็กจะต้องสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนและครู หากสภาพการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนมุ่งเน้นให้เด็กได้มีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ก็จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ถึงการปรับตัวให้อยู่ร่วมกับผู้อื่น ๆ ได้ดียิ่งขึ้น ครูเองก็ควรจะเข้าใจในลักษณะด้านต่างๆ ของวัยรุ่น ปล่อยให้เขามีอิสระที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยอยู่ภายใต้ กฎเกณฑ์ ให้ความรัก และความเอาใจใส่เด็กอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ไม่ทอดทิ้งเมื่อเด็กมีปัญหาที่หาทางเข้าช่วยเหลือแก้ไข

(3) ประสบการณ์และการเรียนรู้ในบทบาททางสังคม เด็กวัยรุ่นที่มีโอกาสได้เข้าร่วมหรือฝึกฝนการทำงานร่วมกับผู้อื่น การมีส่วนร่วมรับผิดชอบหรือทำหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่มีคุณค่าคนหนึ่งของกลุ่ม ของสังคม จะช่วยพัฒนาการปรับตัวทางสังคมของเด็กวัยรุ่นได้เป็นอย่างดี เด็กวัยรุ่นที่ขาดโอกาสหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มกับสังคม ก็มักจะส่งผลให้เกิดปัญหาด้านการปรับตัว นอกจากนี้เด็กวัยรุ่นที่ได้รับการเรียนรู้ลักษณะทางการปรับตัวทางสังคมที่ไม่เหมาะสม ก็จะมีปัญหาด้านการปรับตัวเช่นเดียวกัน อาทิ เด็กวัยรุ่นที่มาจากถิ่นชุมชนแออัดที่มักจะเห็นแต่การทะเลาะเบาะแว้ง การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ก็อาจซึมซับการแสดงเช่นนี้ต่อบุคคลอื่นเช่นกัน

2.4.4 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านอารมณ์

กรรณิการ์ กาญจนานุกูล (2540) ได้ทำการศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านอารมณ์ ซึ่งต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

(1) การรับรู้เหตุการณ์ ถ้าหากบุคคลรับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง การแก้ปัญหาจะทำได้ตรงจุด แต่ถ้ารับรู้เหตุการณ์ผิด ทำให้เข้าใจปัญหาผิดไป การแก้ไขย่อมไม่ประสบความสำเร็จ ความไม่สบายใจจะยังคงอยู่ต่อไป

(2) การได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนเมื่อเกิดปัญหาขึ้น ถ้าบุคคลมีที่พึ่งพที่จะขอคำปรึกษาหารือ เกี่ยวกับปัญหาที่ตนไม่สามารถแก้ไขได้ ก็อาจช่วยให้บุคคลนั้นเข้าใจปัญหาและหาทางแก้ไขได้ดีขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลใดไม่มีที่พึ่ง ขาดที่ปรึกษา จะมีความรู้สึกว่าเหว มีความเครียดมากขึ้นได้

(3) การใช้กลไกการปรับตัว บุคคลเรียนรู้วิธีการปรับตัวเพื่อเผชิญปัญหาจากประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน และจะมีการสะสมประสบการณ์ ทำให้สามารถแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้ดีขึ้น เมื่อมีประสบการณ์มากขึ้น

สรุปลักษณะของบุคคลที่มีการปรับตัวทางอารมณ์ที่ดีว่า คือ บุคคลที่มีความเข้าใจตนเอง เข้าใจบุคลิกภาพของตนเอง และเมื่อบุคคลรู้จักตนเอง จะรู้จักคุณภาพ ความสามารถ และทัศนคติที่มีต่อตนเอง ตลอดจนเข้าใจสัมพันธภาพที่ควรมีต่อคนอื่น ทำให้ปราศจากความตึงเครียด ซึ่งจัดว่าเป็นการปรับตัวที่ดีทางด้านจิตใจ

2.5 ลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวได้ดีและบุคคลที่ปรับตัวไม่ได้

บุคคลที่ปรับตัวได้ดีก็มีความสุข และตรงกันข้ามหากปรับตัวไม่ได้ก็เป็นทุกข์ ดังนั้นเราควรรู้จัก
ลักษณะของบุคคลที่มีความสุขและบุคคลที่มีความทุกข์ ว่ามีลักษณะอย่างไร

ซูทิตย์ ปานปรีชา (2539) กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวได้และบุคคลที่ปรับตัวไม่ได้ไว้ดังนี้

1. บุคคลที่ปรับตัวได้จะมีลักษณะต่างๆ ดังนี้

- (1) ทำให้ชีวิตอยู่รอด ปลอดภัย เมื่ออยู่ในสถานการณ์อันตรายหรือมีภัยพิบัติต่างๆ
- (2) ทำให้ชีวิตดำเนินไปอย่างมีความสุข มีประสิทธิภาพ มีความสำเร็จในชีวิต สามารถตอบสนองความต้องการของร่างกาย จิตใจ สังคมและสิ่งแวดล้อม
- (3) ทำให้มีบุคลิกภาพดีในอนาคต ทั้งนี้เนื่องจากการปรับตัวได้ดีในแต่ละวัยชี้ให้เห็นว่ามีความสามารถในการปรับตัวได้ดีต่อไปในอนาคต จะเป็นรากฐานที่ดีและความมั่นคงของบุคลิกภาพต่อไปเมื่อเป็นผู้ใหญ่
- (4) สามารถจัดการความไม่สบายใจ ความเครียด และความคับข้องใจออกไปได้

2. บุคคลที่ปรับตัวไม่ได้จะมีลักษณะต่างๆ ดังนี้

- (1) เกิดภาวะวิกฤติหรือความไม่สมดุลทางจิตใจอยู่เสมอ เนื่องจากมองสถานการณ์หรือปัญหาทุกอย่างเป็นเรื่องใหญ่ เลวร้าย มีภัยอันตราย
- (2) เป็นคนมีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม จากความล้มเหลวในการปรับตัวหลายครั้งในอดีต โดยเฉพาะในวัยเด็กและวัยรุ่น จะทำให้เกิดบุคลิกภาพไม่เหมาะสมหลายอย่างเมื่อโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ เช่น ต้องพึ่งพาผู้อื่นเสมอ ไม่มั่นใจในตนเอง ไม่กล้าตัดสินใจด้วยตัวเอง เป็นคนหวาดกลัว ลังเล ย้ำคิดย้ำทำ ชอบแยกตนเอง ไม่เข้าสังคม ตื่นเต้นตกใจ เสียขวัญง่าย ถูกชักจูงได้ง่าย เป็นต้น
- (3) เปลี่ยนที่อยู่ เปลี่ยนงาน เปลี่ยนอาชีพบ่อยๆ เนื่องจากปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ลักษณะชนิดของงาน และผู้ร่วมงานไม่ได้
- (4) เกิดโรคจิตโรคประสาทได้ เนื่องจากมีความคิดวิตกกังวลอยู่เสมอ มีความผิดปกติใน แนวความคิด การรับรู้ และการตัดสินใจ
- (5) ติดสุราและยาเสพติด มีคนจำนวนไม่น้อยเมื่อมีความล้มเหลวในการปรับตัวจะหาทางออก ด้วยการดื่มสุรา เพื่อจัดการความรู้สึกไม่สบายใจ ให้ลืมนึกถึงปัญหาที่มีและเพื่อให้ผ่อนคลาย

มนูญ ตนะวัฒนา (2539) กล่าวถึง คนที่ปรับตัวได้ดี ย่อมหมายถึงคนที่มีความสุขจิตดี คนที่มีความเจ็บป่วยทางจิตก็คือคนที่ปรับตัวไม่ได้นั่นเอง

1. มีความรู้เกี่ยวกับตนเอง (Self-knowledge) คนที่ปรับตัวได้ดีคือคนที่รู้ถึงพลังจิต แรงจูงใจ ความปรารถนา ความทะเยอทะยาน ความรู้สึก ความสามารถและอารมณ์ต่าง ๆ ของตนเอง นักจิตวิทยากล่าวถึงการมีความเข้าใจในตนเอง ว่าเป็นการหยั่งรู้ หรือการรู้แจ้งเห็นจริง ว่าทำไมเขาจึงประพฤติปฏิบัติตามแนวทางที่เขาได้ทำลงไป และทำไมเขาจึงไม่มีความรู้สึกต่อบุคคลหรือเหตุการณ์ ต่าง ๆ ในชีวิตเช่นนี้มันอาจจะเป็นเรื่องน่าขันที่คิดว่า คนที่ปรับตัวได้ดีจะต้องเข้าใจทุกสิ่ง ทุกอย่างเกี่ยวกับตนเองได้หมด แต่คนที่มีความสุขจิตดีจะมีความเข้าใจพฤติกรรมและความรู้สึกของตัวเองมากกว่าคนที่

เจ็บป่วยทางจิต ลักษณะสำคัญของการมีความรู้เกี่ยวกับตนเอง คือมีความสามารถในการประเมินคุณสมบัติ และความสามารถของตนได้ตรงกับความเป็นจริง คนที่ปรับตัวได้ดี คือ คนที่ใช้ความสามารถทำงานเฉพาะได้อย่างเหมาะสม เขาไม่ได้ตั้งระดับแรงบันดาลใจไว้สูงเกินกว่าความสามารถที่จะทำ ให้เขาประสบกับความล้มเหลวในบั้นปลาย หรือตั้งความหวังที่จะใช้ความสามารถไว้ต่ำกว่า ความสามารถที่แท้จริงของตน

2. ความรู้สึกว่าตนเองเป็นคนมีค่า (Self-esteem) ประกอบด้วยความรู้สึกที่ดีต่อตัวเอง และ ความสามารถที่จะทำหน้าที่ให้แก่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนคนที่ปรับตัวไม่ได้จะมี ความรู้สึกมีปมด้อยและขาดความเชื่อมั่นในตนเอง คนที่ปรับตัวได้ดีจะไม่ตำหนิ เกลียด หรือ ลงโทษตัวเอง แต่มีความรู้สึกที่สมบูรณ์ สามารถเผชิญหน้ากับสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ได้เท่ากับคนทั่วไป

3. ความรู้สึกมั่นคงอบอุ่น (Feeling security) คนที่ปรับตัวได้ดีมีความรู้สึกที่ตนได้รับการยอมรับว่า เป็นส่วนหนึ่งของสังคม และที่สำคัญที่สุดคือ เขามีความสบายใจต่อคนทั่วไป และแสดงปฏิกิริยาออกมาได้ด้วยตนเอง หรือมีอิสระในการแสดงออกต่อสถานการณ์ทางสังคมที่แตกต่างกัน เขามีความสามารถที่จะหัวเราะและยิ้มได้อย่างอิสระและเป็นไปตามธรรมชาติ รวมทั้งสามารถ แสดงความรู้สึกเกลียดชังหรือก้าวร้าวเมื่อถึงคราวจำเป็นหรือเหมาะสม ในขณะที่เขาปรารถนา ได้รับการยอมรับจากคนอื่น ๆ เขาจะไม่มีความรู้สึกว่าถูกบังคับให้ตกเป็นทาสของความคิดเห็น ส่วนตัวของตนที่มีต่อคนอื่น ๆ ในหมู่คณะทุกกรณี เขาสามารถรักษาความเป็นอิสระเสรีในการ แสดงออก เมื่อเผชิญหน้ากับการผลักดันของหมู่คณะได้อย่างเหมาะสม

4. ความสามารถในการรับและให้ความรัก (Ability to accept and give affection) การปรับตัว หมายถึงความสามารถที่จะสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ได้อย่างน่าพอใจ คนที่ปรับตัวได้ดีจะมีความรู้สึกนึกถึงความต้องการและความรู้สึกของคนอื่น ๆ เขาไม่ได้เรียกร้องการทวงบุญคุณจากคนอื่น ๆ เขาสามารถล่วงรู้ถึงความรู้สึกของคนอื่น ๆ และรักษาความสัมพันธ์ที่มีทั้งการให้และการรับไว้ได้

5. ความพอใจต่อความปรารถนาทางกาย (Satisfaction of bodily desires) คนที่ปรับตัวได้ดีจะมีทัศนคติต่อการทำงานของร่างกายของตนอย่างสมบูรณ์ เขาสามารถยอมรับการทำงานของอวัยวะต่างๆ และจะไม่ไปหมกมุ่นครุ่นคิดกังวลถึงมัน เขาสามารถที่จะรับความสุขสดชื่นจากสภาพร่างกายที่มีอยู่ และจะไม่รู้สึกอยากมีความต้องการที่ตามใจตัวเองมากเกินไป

6. ปราศจากความตึงเครียดและความรู้สึกที่เกินขีด (Absence of tension and hypersensitivity) คนที่ปรับตัวไม่ได้จะมีความทุกข์ที่เกิดจากความวิตกกังวลและความตึงเครียดซึ่งมีผลสะท้อนให้เกิดอาการอื่น ๆ ตามมา คนเหล่านี้มักจะมีอาการวิตกกังวลและความกลัวอยู่เป็นเวลานาน ๆ ความอดทนต่อความคับข้องใจต่ำกว่าคนที่ปรับตัวได้ดี

วราภรณ์ ตระกูลสฤณี (2545) กล่าวถึงลักษณะของคนที่ปรับตัวได้ดีจะเป็นบุคคลที่มี ลักษณะดังนี้

- (1) รู้จักและเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ โดยปราศจากอคติ
- (2) ยอมรับในสิ่งที่ตนเองเป็น กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีความพอใจในตนเอง
- (3) ใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- (4) มองโลกในแง่ดี มีความคิดทางบวกมากกว่าความคิดด้านลบ
- (5) มีความเชื่อมั่นในตนเองไม่ตกอยู่ใต้ความกดดันจากบุคคล หรือสถานการณ์อื่นใด
- (6) รู้จักควบคุมอารมณ์และรู้จักจัดการกับอารมณ์อย่างเหมาะสมหรือที่เรียกว่า

มีความฉลาด ทางอารมณ์

- (7) สามารถเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรคใด ๆ ได้ด้วยความมีสติ และใช้ปัญญา ในการแก้ปัญหาและอุปสรรคในชีวิตได้
- (8) มักจะประสบความสำเร็จในชีวิตส่วนตัว การงาน และอาชีพ
- (9) สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข

3. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพและการปรับตัว

ชนัดดา เพ็ชรประยูร, 2549) กล่าวถึง การพิจารณาเรื่องการปรับตัวของบุคคลนั้นทำได้ 2 ด้านด้วยกัน คือพิจารณาจากผลของการปรับตัวว่าผู้ใดสามารถปรับตัวได้สำเร็จมากน้อยหรือล้มเหลวประการใด กับพิจารณาจากกระบวนการหรือวิธีการทั้งหมดที่บุคคลใช้ในการปรับตัวใน สถานการณ์ ต่างๆ กัน รวมทั้งปัจจัยที่มีอิทธิพลเกี่ยวข้องด้วย

บุคลิกภาพเป็นเรื่องที่เข้ามามีส่วนสัมพันธ์กับเรื่องการปรับตัว หากพิจารณาในแง่หลังที่ว่า การปรับตัวคือกระบวนการวิธีการทุกอย่างที่บุคคลใช้ในการปรับตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ กัน ทั้งนี้ เพราะว่า บุคลิกภาพประกอบขึ้นด้วยคุณลักษณะทางจิตที่ได้รับการพัฒนาจนเป็นรูปแบบคงที่อยู่ตัว แล้วในแต่ละคน ซึ่งยังผลให้บุคคลเผชิญสถานการณ์ในแบบต่างๆ กัน

สามารถสรุปได้ว่า บุคลิกภาพน่าจะมีความสัมพันธ์กับการปรับตัว เพราะบุคลิกภาพก็เป็นส่วนที่ เกิดจากคุณลักษณะของแต่ละบุคคล และทำให้บุคคลสามารถนำมาใช้เผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

นฤมล สมศรี (2539) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพจิตกับปัญหาการปรับตัวของนิสิตปริญญาตรีปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนเรศวร พบว่า นิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนเรศวร โดยทั่วไป ประสบปัญหาการปรับตัวมากที่สุดในด้านการปรับตัวด้านการเรียน รองลงมาคือ ด้านหลักสูตรและการสอน ส่วนสุขภาพจิตของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนเรศวร มีความสัมพันธ์กับปัญหาการ

ปรับตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขึ้นไปใน 7 กลุ่มอาการ ได้แก่ ความรู้สึกผิดปกติทางร่างกาย การย่ำคิดย่ำทำ ความซึมเศร้า ความวิตกกังวล ความโกรธแค้นเป็นปรปักษ์ ความคิดชอบระแวง เป็นต้น

สุรพงษ์ ชูเดชและคณะ (2543) ศึกษาตัวแปรในการทำนายสุขภาพจิตและการปรับตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี พบว่า ตัวแปรที่สำคัญในการทำนายสุขภาพจิต ได้แก่ ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองด้านอารมณ์ความรู้สึกและพฤติกรรม การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม สภาพบรรยากาศในมหาวิทยาลัย ด้านสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนและรุ่นพี่ สภาพบรรยากาศในมหาวิทยาลัยด้านอาคารสถานที่ ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองด้านความสามารถทางการศึกษา และสภาพบรรยากาศในครอบครัว ด้านสัมพันธ์ภาพกับสมาชิกในครอบครัว โดยตัวแปรทั้งหมดร่วมกันทำนายสุขภาพจิตได้ 27.7% ตัวแปรที่สำคัญในการทำนายการปรับตัว ได้แก่ สภาพบรรยากาศในครอบครัว ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง สภาพบรรยากาศในมหาวิทยาลัยด้านสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนและรุ่นพี่ สภาพบรรยากาศในมหาวิทยาลัยด้านอาคารสถานที่ โดยตัวแปรทั้งหมดร่วมกันทำนายการปรับตัวได้ 28.1%

ศุภกานต์ ชื้อเกียรติขจร (2543) ศึกษาเรื่องกลไกการปรับตัวทางสังคมของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา พบว่า

- (1) กลไกในการปรับตัวทางสังคมของนักศึกษา ได้แก่ ครอบครัว มหาวิทยาลัย กลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชน ซึ่งมีบทบาทแตกต่างกัน
- (2) ความสามารถในการปรับตัว นักศึกษามีความสามารถในการปรับตัวมากทางด้านการเรียน ด้านสุขภาพ และปรับตัวได้น้อย ในด้านกิจกรรม ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการเดินทาง ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้อง และอาจารย์ และความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ
- (3) ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคมของนักศึกษา คือ เพศ วิธีการสอบเข้าศึกษา ต่อในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และคณะ โดยเพศหญิงมีความสามารถในการปรับตัวได้ดีกว่าเพศชาย นักศึกษาที่สอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยโดยวิธีรับตรง (โควต้า) มีความสามารถในการปรับตัวได้ดีกว่านักศึกษาที่สอบเข้าโดยทบวงมหาวิทยาลัยเป็นผู้จัดสอบ และนักศึกษาที่เรียนอยู่ในคณะทางสาย สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มีความสามารถในการปรับตัวได้ดีกว่านักศึกษาที่เรียนอยู่ใน คณะทางสายวิทยาศาสตร์และแพทยศาสตร์

มนัสนันท์ หัตถศักดิ์และคณะ (2545) ศึกษาเรื่องการศึกษานุคลิกภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพตามแบบวัดบุคลิกภาพของไมเยอร์ บริกจ์ (MBTI) พบว่า

- (1) นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพมีบุคลิกภาพตามแบบวัด MBTI ในแบบ ESTJ มากที่สุด
- (2) นักศึกษาหญิงกับนักศึกษาชายมีบุคลิกภาพตามแบบวัด MBTI ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

(3) นักศึกษาที่มีคะแนนต่างกันมีบุคลิกภาพตามแบบวัด MBTI แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุธีรา เทอดวงศ์วรกุล (2547) ได้ศึกษาเรื่องการปรับตัวและสุขภาพจิตของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน พบว่า

- 1 นิสิตมีการปรับตัวอยู่ในระดับพอใช้ และสุขภาพจิตอยู่ในระดับปกติ
- 2 นิสิตหญิงมีการปรับตัวดีกว่านิสิตชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 3 นิสิตชั้นปีที่ 1 มีการปรับตัวดีกว่าชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 4 นิสิตที่เรียนในสาขาที่แตกต่างมีการปรับตัวที่ไม่แตกต่างกัน
- 5 นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางมีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน
- 6 นิสิตที่มีเพศ ระดับชั้นปี สาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีสุขภาพจิตไม่แตกต่างกัน
- 7 การปรับตัวและสุขภาพจิตของนิสิตมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วาณี ภูเสตร์ (2548) ศึกษาเรื่องภาวะสุขภาพจิตและการปรับตัวของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พบว่า

1. นักศึกษามีภาวะสุขภาพจิต การปรับตัวโดยรวมและในรายด้านอยู่ในระดับดี
2. นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มีภาวะสุขภาพจิตไม่แตกต่างกัน เพื่อจำแนกตามเพศ สาขาวิชา รายได้ส่วนตัวของนักศึกษา สภาพครอบครัว ภูมิลำเนา และสถานที่พักอาศัย ส่วนตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อสาขาวิชาที่เรียนนั้น นักศึกษามีภาวะสุขภาพจิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มีการปรับตัวโดยรวมทุกด้าน และในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามเพศ รายได้ส่วนตัวของนักศึกษา ภูมิลำเนา และสถานที่พักอาศัย

4. การปรับตัวของนักศึกษาที่มีสภาพครอบครัวที่แตกต่างกัน มีการปรับตัวโดยรวมไม่แตกต่างกันแต่การปรับตัวด้านการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจต่อสาขาวิชาที่เรียน และสาขาวิชาที่เรียนแตกต่างกันมีการปรับตัวโดยรวมทุกด้านและในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการเรียนของนักศึกษาที่เรียนต่างสาขาวิชากันเพียงด้านเดียวเท่านั้น ที่นักศึกษามีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน

6. ภาวะสุขภาพจิตมีความสัมพันธ์กับการปรับตัว ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สุกัญญา ตันตระกูลบัณฑิตย์ (2548) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการปรับตัวของนักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พบว่า นักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มีการปรับตัวโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านนักศึกษามีการปรับตัวด้านสังคมอยู่ในระดับมาก ส่วนการปรับตัวด้านการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และตัวแปรเพศ สาขาวิชา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อการปรับตัวโดยรวมและรายด้าน

อมรรัตน์ หอมชื่น (2548) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โรงเรียนไทยบริหารธุรกิจและพาณิชย์การ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร พบว่า

(1) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 6 ปัจจัย ได้แก่ นิสัยในการเรียน บุคลิกภาพ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

(2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 ปัจจัย ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน สัมพันธภาพ ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และบุคลิกภาพ

ชนิดดา เพ็ชรประยูรและคณะ (2549) ได้ศึกษาเรื่อง ความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พบว่า

(1) นักศึกษา ชั้นปีที่ 1 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือมีความสามารถในการปรับตัวภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีความสามารถในการปรับตัวด้านสังคมอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านการเรียนและด้านอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง

(2) ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .01 ได้แก่ บุคลิกภาพเปิดเผยอย่างมั่นคง และเกรดเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ความสามารถในการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .05 ได้แก่ เพศหญิง

(3) ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .01 ได้แก่ เกรดเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป (v1) บุคลิกภาพเก็บตัวอย่างห้วนไหว (v2) และบุคลิกภาพเปิดเผยอย่างห้วนไหว (v3) โดยตัวแปรทั้งหมดร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาได้ร้อยละ 11.4 สมการการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้แก่ ความสามารถในการปรับตัวภาพรวม = $.169v1 - .322v2 - .131v3$

4.2 งานวิจัยในประเทศ

กิลล์ (Gill, 1962) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการปรับตัวของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 450 คน โดยแยกเป็นนักเรียนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ พบว่า นักเรียนที่เรียนดีมีความสามารถแก้ปัญหาในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และนักเรียนที่เรียนดีสามารถแก้ปัญหาด้านการปรับตัวได้ดีกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ

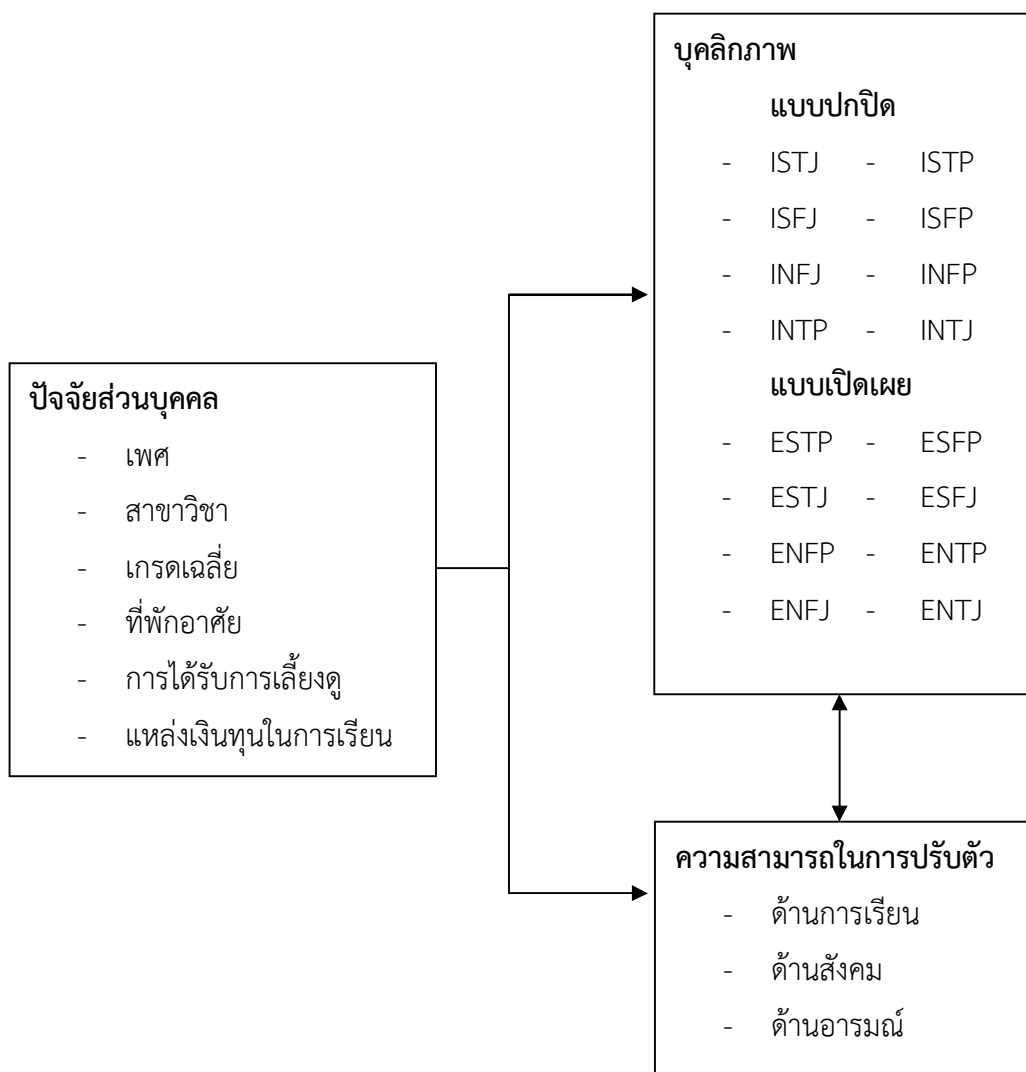
ฮาเมด (Hamed, 1967) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองกับโครงสร้างของบุคลิกภาพทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นเด็กวัยรุ่นจำนวน 170 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นข้อทดสอบความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง ซึ่งมีการให้คำปรึกษาการปรับตัว ระดับสติปัญญา บุคลิกภาพ การรับรู้ การเข้าสังคม ซึ่งมีตัวแปรทั้งสิ้น 130 ตัวแปร ผลการวิจัยปรากฏว่าผู้ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในด้านดีจะปรับตัวได้ดีกว่าผู้ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในด้านไม่ดี

5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาบุคลิกภาพและความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ทั้ง 7 สาขาวิชา จำนวน 409 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ทั้ง 7 สาขาวิชา จำนวน 203 คน จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามหลักการคำนวณของ Yamane (1973) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเท่ากับ 203 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยแบ่งตามสาขาวิชา และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ในแต่ละสาขาวิชา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบวัดบุคลิกภาพและแบบวัดความสามารถในการปรับตัวซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา ได้แก่ เพศ สาขาวิชา เกรดเฉลี่ย ที่พักอาศัย การได้รับการเลี้ยงดู และแหล่งเงินทุนในการเรียน โดยใช้ข้อคำถามแบบมีตัวเลือกให้ตอบ จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพตามแบบวัดบุคลิกภาพ MBTI (Myers-Briggs Type Indicator) ผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากแบบทดสอบบุคลิกภาพออนไลน์ของกลุ่มชินคอร์ปอเรชั่น ซึ่งเป็นแบบวัดที่มีข้อคำถามที่เข้าใจง่าย ไม่สลับซับซ้อน นักศึกษาจะมีตัวเลือกใน 4 มิติ และเมื่อนำตัวเลือกที่พึงพอใจซึ่งเป็นสัดส่วนมากในแต่ละมิติมารวมกัน ก็จะได้ลักษณะบุคลิกภาพเฉพาะของแต่ละบุคคล ข้อคำถามในแต่ละข้อจะมีตัวเลือกเพียง 2 ตัวเลือก ให้ตอบ 1 ตัวเลือก

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความสามารถในการปรับตัว ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ขอใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการปรับตัวจากรายงานการวิจัยของ อาจารย์ชนัดดา เพ็ชรประยูรและคณะ (2549) ซึ่งได้ทำการศึกษาความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำนวน 43 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบ มาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย จริงน้อยสุด ข้อคำถามมีทั้งทางบวกและทางลบ สำหรับข้อคำถามทางบวก มีจำนวน 24 ข้อ ส่วนข้อคำถาม ทางลบ มีจำนวน 10 ข้อ โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความสามารถในการปรับตัวทั้งฉบับ รายด้านดังนี้

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ	43 ข้อ	เท่ากับ	.8983
ค่าความเชื่อมั่นด้านการเรียน	14 ข้อ	เท่ากับ	.8377
ค่าความเชื่อมั่นด้านสังคม	15 ข้อ	เท่ากับ	.8377
ค่าความเชื่อมั่นด้านอารมณ์	14 ข้อ	เท่ากับ	.7588

3. การรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองและได้รับความช่วยเหลือจากนักศึกษาคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปและสาขาวิชาคณิตศาสตร์ จำนวน 3 คน ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 203 คน ได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 203 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การเตรียมการก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบข้อมูลทั่วไป และแบบสอบถามบุคลิกภาพ ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลรหัสซึ่งใช้แทนคำตอบลงในตารางใส่ข้อมูลของโปรแกรมคำนวณทางสถิติ เพื่อทำการวิเคราะห์ต่อไป

แบบสอบถามความสามารถในการปรับตัว

ข้อความทางบวก	จริงมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
	จริงมาก	ให้	4	คะแนน
	จริงปานกลาง	ให้	3	คะแนน
	จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
	จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน
ข้อความทางลบ	จริงมากที่สุด	ให้	1	คะแนน

จริงมาก	ให้	2	คะแนน
จริงปานกลาง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติต่าง ๆ

4.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ เพศ สาขาวิชา เกรดเฉลี่ย ที่พักอาศัย การได้รับการเลี้ยงดู แหล่งเงินทุนในการเรียน และบุคลิกภาพ โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

4.2.2 เเคราะห์ความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน และภาพรวม โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การประเมินระดับความสามารถในการปรับตัว ทั้ง 3 ด้านพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยของคะแนนที่ได้ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ด้วยค่าสถิติคะแนนเฉลี่ย กำหนดช่วงการวัด ดังนี้ (Best, 1977)

เกณฑ์การแบ่งระดับคะแนนเป็นรายข้อ

	$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$	$\frac{5 - 1}{3} = 1.33$
คะแนนระหว่าง	1.00 - 2.33	มีความสามารถในการปรับตัวอยู่ในระดับต่ำ
	2.34 - 3.67	มีความสามารถในการปรับตัวอยู่ในระดับปานกลาง
	3.68 - 5.00	มีความสามารถในการปรับตัวอยู่ในระดับสูง

เกณฑ์การแบ่งระดับคะแนนรวมทั้งฉบับ จำนวน 43 ข้อ

	$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$	$\frac{215 - 43}{3} = 57.33$
คะแนนระหว่าง	43.00 - 100.33	มีความสามารถในการปรับตัวอยู่ในระดับต่ำ
	100.34 - 157.67	มีความสามารถในการปรับตัวอยู่ในระดับปานกลาง
	157.68 - 215.00	มีความสามารถในการปรับตัวอยู่ในระดับสูง

เกณฑ์การแบ่งระดับคะแนนรวมเป็นรายด้าน

แบบสอบถามความสามารถในการปรับตัวมีทั้งหมด 43 ข้อ และแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการเรียน จำนวน 14 ข้อ ด้านสังคม จำนวน 15 ข้อ และด้านอารมณ์ จำนวน 14 ข้อ

(1). ความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียน จำนวน 14 ข้อ

	$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$	$\frac{70 - 14}{3} = 18.66$
--	--	-----------------------------

คะแนนระหว่าง

14.00 – 32.66	มีความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียนอยู่ในระดับต่ำ
32.66 – 51.32	มีความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียนในระดับปานกลาง
51.33 – 70.00	มีความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียนในระดับสูง

(2). ความสามารถในการปรับตัวด้านสังคม จำนวน 15 ข้อ

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{75 - 15}{3} = 20.00$$

คะแนนระหว่าง

15.00 – 35.00	มีความสามารถในการปรับตัวด้านสังคมอยู่ในระดับต่ำ
35.01 – 55.00	มีความสามารถในการปรับตัวด้านสังคมในระดับปานกลาง
55.01 – 75.00	มีความสามารถในการปรับตัวด้านสังคมในระดับสูง

(3). ความสามารถในการปรับตัวด้านอารมณ์ จำนวน 14 ข้อ

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{70 - 14}{3} = 18.66$$

คะแนนระหว่าง

14.00 – 32.66	มีความสามารถในการปรับตัวด้านอารมณ์อยู่ในระดับต่ำ
32.67 – 51.32	มีความสามารถในการปรับตัวด้านอารมณ์ในระดับปานกลาง
51.33 – 70.00	มีความสามารถในการปรับตัวด้านอารมณ์ในระดับสูง

4.2.3 วิเคราะห์ความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษา เป็นรายข้อ รายด้าน และภาพรวม

4.2.4 เปรียบเทียบความแตกต่างของความสามารถในการปรับตัว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
ที่แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม โดยการทดสอบค่า t (t-test)

4.2.5 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความสามารถในการปรับตัว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
บุคคล ที่แบ่งออกเป็นมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way
ANOVA) หรือการทดสอบค่า F (F-test) และวิเคราะห์หาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วย
วิธีการของ Scheffe's test

4.2.6 วิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับความสามารถในการปรับตัวของ
นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ โดยใช้วิธีคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ของ
เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 และ .01

บทที่ 4

ผลการวิจัย

1. การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่าง ๆ โดยการแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ สาขาวิชา เกรดเฉลี่ยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พักอาศัย การได้รับการเลี้ยงดู และแหล่งเงินทุนในการเรียน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์รูปแบบบุคลิกภาพ แบ่งเป็น 16 แบบ

ตอนที่ 3 ความสามารถในการปรับตัว เป็นรายข้อ รายด้านและในภาพรวม

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพและความสามารถในการปรับตัว

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาจะนำเสนอเป็นค่าความถี่ และร้อยละโดยจำแนกตาม เพศ สาขาวิชา เกรดเฉลี่ยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่พักอาศัย การได้รับการเลี้ยงดู และแหล่งเงินทุนในการเรียน ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา

(n = 203)

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	39	19.20
	หญิง	164	80.80
2. สาขาวิชา	พลศึกษา	17	8.40
	ภาษาไทย	17	8.40
	คณิตศาสตร์	39	19.20
	ภาษาอังกฤษ	50	24.60
	การศึกษาปฐมวัย	35	17.20
	วิทยาศาสตร์ทั่วไป	29	14.30
	การงานอาชีพและเทคโนโลยี	16	7.90
3.เกรดเฉลี่ย	ต่ำกว่า 2.00	3	1.50
	2.00 – 2.49	16	7.90
	2.50 – 2.99	40	19.70
	3.00 ขึ้นไป	144	70.90
4. ที่พักอาศัย	บ้านบิดา-มารดา	66	32.50
	หอพักใน/นอกมหาวิทยาลัย	123	60.60
	บ้านญาติพี่น้อง	14	6.90
5. การได้รับการเลี้ยงดู	เผด็จการ	6	3.00
	ปล่อยปละละเลย	5	2.50
	คุ้มครองเกินไป	6	3.00
	ประชาธิปไตย	186	91.60
6. แหล่งเงินทุนในการเรียน	บิดา-มารดา	68	33.50
	การกู้เงิน (ก.ย.ศ.)	34	16.70
	บิดา-มารดาและ ก.ย.ศ.	98	48.30
	บิดา-มารดาและเก็บเงินเรียนเอง	3	1.50

จากตารางที่ 6 พบว่า

1. นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 80.8 และเพศชายจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 19.20 ตามลำดับ

2. นักศึกษาส่วนใหญ่เรียนสาขาวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 24.60 รองลงมาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 19.20 สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 17.20 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 14.30 สาขาวิชาพลศึกษาและภาษาไทย จำนวนสาขาวิชาละ 17 คน คิดเป็นร้อยละ 8.4 และน้อยที่สุด สาขาวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 7.90 ตามลำดับ

3. นักศึกษาส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ย (GPA) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 3.00 ขึ้นไป จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 70.90 รองลงมา 2.50-2.99 จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 19.70 และน้อยที่สุด ต่ำกว่า 2.00 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50 ตามลำดับ

4. นักศึกษาส่วนใหญ่พักหอพักทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยในระหว่างศึกษา จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 60.60 รองลงมาพักบ้านบิดามารดา จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50 และน้อยที่สุด พักบ้านญาติพี่น้อง จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 6.90 ตามลำดับ

5. นักศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 91.60 รองลงมาแบบเผด็จการและคุ้มครองเกินไป จำนวนแบบละ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 และน้อยที่สุดได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 ตามลำดับ

6. นักศึกษาส่วนใหญ่มีแหล่งเงินทุนในการเรียนจากบิดา-มารดา ร่วมกับการกู้เงิน ก.ย.ศ. จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 48.30 รองลงมา มีแหล่งเงินทุนจากบิดา-มารดา จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 33.50 และน้อยที่สุดมีแหล่งเงินทุนจากบิดา-มารดา ร่วมกับเก็บเงินเรียนเอง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ข้อมูลบุคลิกภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลบุคลิกภาพของนักศึกษาจะนำเสนอเป็นค่าความถี่ และร้อยละโดยจำแนกตามลักษณะบุคลิกภาพตามการประเมินบุคลิกภาพแบบ MBTI (Myers Briggs Type Indicator) ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทบุคลิกภาพตามแบบวัดบุคลิกภาพ MBTI ของนักศึกษา

ประเภทบุคลิกภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
บุคลิกภาพแบบปกปิด		
ISTJ	6	3.00
ISTP	16	7.90
ISFJ	4	2.00
ISFP	11	5.40
INFJ	8	3.90
INFP	10	4.90
INTP	11	5.40
INTJ	7	3.40
บุคลิกภาพแบบเปิดเผย		
ESTP	12	5.90
ESFP	14	6.90
ESTJ	9	4.40
ESFJ	9	4.40
ENFP	20	9.90
ENTP	18	8.90
ENFJ	32	15.80
ENTJ	16	7.90
รวม	203	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพแบบ ENFJ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 15.80 รองลงมา มีบุคลิกภาพแบบ ENFP จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 9.90 และน้อยที่สุดมีบุคลิกภาพแบบ ISFJ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 ตามลำดับ

ผู้วิจัยทำการจำแนกประเภทบุคลิกภาพตามสาขาวิชาเพื่อเป็นข้อมูลให้กับอาจารย์ที่ปรึกษาของแต่ละสาขาวิชา ดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทบุคลิกภาพแบบ MBTI ของ
นักศึกษาแต่ละสาขาวิชา

สาขา วิชา	พล ศึกษา		ภาษา ไทย		คณิต ศาสตร์		ภาษา อังกฤษ		การศึกษา ปฐมวัย		วิทยา ศาสตร์ทั่วไป		การงาน อาชีพและ เทคโนโลยี		รวม
บุคลิก ภาพ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน
ISTJ					1	2.6	4	8.0							5
ISTP			1	5.9	1	2.6	6	12.0	2	5.7	3	10.3	1	6.3	14
ISFJ					1	2.6	1	2.0	1	2.9	1	3.4	3	18.8	7
ISFP			2	11.8	1	2.6	2	4.0	3	8.6	1	3.4			9
INFJ	1	5.9	1	5.9	4	10.3	2	4.0					2	12.5	10
INFP	1	5.9	1	5.9	3	7.7	2	4.0	1	2.9					8
INTP					8	20.5			1	2.9			2	12.5	11
INTJ							3	6.0			2	6.9	2	12.5	7
ISTP			1	5.9			6	12.0	3	8.6	1	3.4	2	12.5	13
ESFP	1	5.9	3	17.6	6	15.4	4	8.0					1	6.3	15
ESTJ	2	11.8	3	17.6	1	2.6	2	4.0			1	3.4			9
ESFJ	1	5.9	2	11.8			2	4.0	1	2.9	3	10.3			9
ENFP	7	41.2	1	5.9	3	7.7	4	8.0	2	5.7	2	6.9	1	6.3	20
ENTP	1	5.9			5	12.8	5	10.0	4	11.4	3	10.3			18
ENFJ	2	11.8	2	11.8	5	12.8	3	6.0	12	34.3	7	24.1	1	6.3	32
ENTJ	1	5.9					4	8.0	5	14.3	5	17.2	1	6.3	16
รวม	17	100	17	100	39	100	50	100	35	100	29	100	16	100	203

จากตารางที่ 8 พบว่า

สาขาวิชาพลศึกษาส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพ ENFP จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 41.2 นักศึกษา
สาขาวิชาภาษาไทยส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพแบบ ESFP และ ESTJ แบบละ 3 คนคิดเป็นร้อยละ 17.6 ใน
แต่ละแบบ

นักศึกษสาขาวิชาคณิตศาสตร์ส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพแบบ INTP จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ
20.5

นักศึกษสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพแบบ ISTP และ ISTP อย่างละ 6 คน
คิดเป็นร้อยละ 12.0 ในแต่ละแบบ

นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพแบบ ENFJ จำนวน 12คน คิดเป็นร้อยละ 34.3

นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพแบบ ENFJ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 24.1

และนักศึกษาสาขาวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพแบบ ISFJ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8

ตอนที่3 ความสามารถในการปรับตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาจะนำเสนอเป็นค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาทั้งในภาพรวม จำแนกเป็นรายด้าน และจำแนกเป็นรายด้าน ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษา

(n = 203)

ความสามารถในการปรับตัว	จริง มาก ที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด	— X	S.D.	ระดับ ความ สามารถใน การปรับตัว
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
ด้านการเรียน								
1. ท่านตั้งใจฟังอาจารย์อธิบายเนื้อหาที่เรียนตลอดชั่วโมงเรียน	30 (14.8)	74 (36.5)	95 (46.8)	4 (2.0)	0 (0.0)	3.64	.75	ปานกลาง
2. ท่านจะซักถามอาจารย์ทุกครั้งเมื่อไม่เข้าใจเนื้อหาที่เรียน	11 (5.4)	46 (22.7)	105 (51.7)	38 (18.7)	3 (1.5)	3.11	.82	ปานกลาง
3. ท่านมีสมาธิในการเรียน	18 (8.9)	87 (42.9)	90 (44.3)	7 (3.4)	1 (0.5)	3.56	.72	ปานกลาง
4. ท่านรู้จักสรุปใจความสำคัญและบันทึกย่อในเรื่องที่เรียน	18 (8.9)	79 (38.9)	90 (44.3)	15 (7.4)	1 (0.5)	3.48	.78	ปานกลาง
5. ท่านมีเอกสาร ตำราและอุปกรณ์ในการเรียนพร้อมที่จะเรียนทุกครั้ง	61 (30.0)	98 (48.3)	37 (18.2)	7 (3.4)	0 (0.0)	4.05	.79	สูง
6. ท่านมีการเตรียมตัวในการสอบแต่ละครั้ง	33 (16.3)	100 (49.3)	63 (31.0)	6 (3.0)	1 (0.5)	3.78	.77	สูง
7. ท่านไม่ทำกิจกรรมอื่นในขณะที่เรียน เช่น ฟังเพลง อ่านหนังสือการ์ตูน ทำการบ้านวิชาอื่น เป็นต้น	38 (18.7)	64 (31.5)	71 (35.0)	26 (12.8)	4 (2.0)	3.52	1.00	ปานกลาง

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ความสามารถในการปรับตัว	จริง มากที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด	— X	S.D.	ระดับ ความ สามารถใน การปรับตัว
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
8. ท่านจะอ่านวิชาที่เรียนมาล่วงหน้า	12 (5.9)	32 (15.8)	99 (48.8)	49 (24.1)	11 (5.4)	2.93	.92	ปานกลาง
9. ท่านจะค้นคว้าเนื้อหา ที่เรียนเพิ่มเติมจากแหล่งต่างๆ เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต เป็นต้น	21 (10.3)	75 (36.9)	87 (42.9)	19 (9.4)	1 (0.5)	3.47	.82	ปานกลาง
10. ท่านตั้งใจทำงานที่ได้รับ มอบหมายจากอาจารย์ผู้สอนและส่ง งานตรงตามกำหนดเวลา	58 (28.6)	96 (47.3)	45 (22.2)	4 (2.0)	0 (0.0)	4.02	.77	สูง
11. ท่านเต็มใจปฏิบัติตามคำสั่ง ของอาจารย์	75 (36.9)	99 (48.8)	25 (12.3)	4 (2.0)	0 (0.0)	4.21	.73	สูง
12. ท่านสามารถนำความรู้จากการ เรียนมาใช้ในห้องปฏิบัติการได้	32 (15.8)	89 (43.8)	77 (37.9)	5 (2.5)	0 (0.0)	3.73	.75	สูง
13. ท่านรู้จักแบ่งเวลาระหว่างการ เรียนและการทำกิจกรรม	29 (14.3)	106 (52.2)	63 (31.0)	5 (2.5)	0 (0.0)	3.78	.71	สูง
14. ท่านมีความพอใจในสาขาที่เรียน และมุ่งมั่นจะเรียนให้สำเร็จ	114 (56.2)	65 (32.0)	21 (10.3)	3 (1.5)	0 (0.0)	4.42	.74	สูง
รวมด้านการเรียน						51.72	6.88	สูง
ด้านสังคม								
15.ท่านปฏิบัติตามระเบียบของ สถาบันได้	76 (37.4)	99 (48.8)	25 (12.3)	2 (1.0)	1 (0.5)	4.22	.73	สูง
16.ท่านเต็มใจที่จะปฏิบัติตาม ระเบียบของสถานที่ เช่น ไม่ส่งเสียง ดังในห้องสมุด ฯลฯ	80 (39.4)	90 (44.3)	30 (14.8)	3 (1.5)	0 (0.0)	4.22	.75	สูง
17. ท่านเต็มใจให้ความร่วมมือในการ ทำกิจกรรมต่าง ๆ	79 (34.5)	96 (47.3)	35 (17.2)	2 (1.0)	0 (0.0)	4.15	.73	สูง
18.ท่านสนุกสำราญเมื่อได้ร่วมกิจกรรม กับเพื่อน ๆ	85 (41.9)	93 (45.8)	23 (11.3)	2 (1.0)	0 (0.0)	4.29	.70	สูง
19. ท่านจะสนิทกับเพื่อนใหม่ได้ง่าย	63 (31.0)	99 (48.8)	37 (18.2)	4 (2.0)	0 (0.0)	4.09	.75	สูง

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ความสามารถในการปรับตัว	จริง มากที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด	— X	S.D.	ระดับ ความ สามารถในการปรับตัว
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
20. ท่านมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	62 (30.5)	110 (54.2)	31 (15.3)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.15	.66	สูง
21. ท่านเคารพในสิทธิของผู้อื่น	74 (36.5)	107 (52.7)	21 (10.3)	1 (0.5)	0 (0.0)	4.25	.65	สูง
22. ท่านรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความเต็มใจ	62 (30.5)	112 (55.2)	29 (14.3)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.16	.65	สูง
23. ท่านเต็มใจที่จะช่วยเหลือกลุ่มในการทำงานต่าง ๆ ให้สำเร็จ	79 (38.9)	99 (48.8)	24 (11.8)	1 (0.5)	0 (0.0)	4.26	.68	สูง
24. เมื่อต้องการทำงานเป็นกลุ่ม ท่านสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นที่ทำงานในกลุ่มเดียวกันได้	44 (21.7)	124 (61.1)	35 (17.2)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.04	.62	สูง
25. ท่านไม่ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น	53 (26.1)	75 (36.9)	40 (19.7)	24 (11.8)	11 (5.4)	3.66	1.15	ปานกลาง
26. ท่านวางตัวได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ	25 (12.3)	125 (61.6)	50 (24.6)	3 (1.5)	0 (0.0)	3.85	.64	สูง
27. ท่านมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ได้รับมอบหมาย	31 (15.3)	130 (64.0)	40 (19.7)	1 (1.0)	0 (0.0)	3.94	.62	สูง
28. ท่านสามารถทำความรู้จักกับเพื่อนต่างเพศได้	33 (16.3)	107 (52.7)	57 (28.1)	5 (2.5)	1 (0.5)	3.82	.75	สูง
29. ท่านรู้สึกลำบากใจเมื่อต้องทำงานร่วมกันกับเพื่อนต่างเพศ	34 (16.7)	74 (36.5)	67 (33.0)	18 (8.9)	10 (4.9)	3.51	1.03	ปานกลาง
รวมด้านสังคม						60.61	6.00	สูง
ด้านอารมณ์								
30.เมื่อเพื่อนไม่ทำตามที่ท่านต้องการ ท่านก็จะแสดงความไม่พอใจออกมาทันที	33 (16.3)	85 (41.9)	54 (26.6)	17 (8.4)	14 (6.9)	3.52	1.07	ปานกลาง
31.เมื่อถูกขัดใจ ท่านจะรู้สึกหงุดหงิดจนควบคุมอารมณ์ไม่ได้	50 (24.6)	64 (31.5)	51 (25.1)	25 (12.3)	13 (6.4)	3.56	1.17	ปานกลาง
32. ท่านมักมีปฏิกิริยาโต้ตอบรุนแรงต่อปัญหาเพียงเล็กน้อย	68 (33.5)	740 (34.5)	36 (17.7)	18 (8.9)	11 (5.4)	3.82	1.15	สูง

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ความสามารถในการปรับตัว	จริง มากที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด	— X	S.D.	ระดับ ความ สามารถใน การปรับตัว
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
33. ท่านสามารถรอคอยเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พอใจ	29 (14.3)	105 (51.7)	61 (30.0)	7 (3.4)	1 (0.5)	3.76	.76	สูง
34. ท่านเป็นคนมองโลกในแง่ดี	41 (20.2)	95 (46.8)	59 (29.1)	7 (3.4)	1 (0.5)	3.83	.81	สูง
35. เมื่อเปรียบเทียบกับตนเองกับผู้อื่น ท่านจะรู้สึกว่าคุณด้อยกว่าเสมอ	16 (7.9)	53 (26.1)	73 (36.0)	42 (20.7)	19 (9.4)	3.02	1.07	ปานกลาง
36. ท่านมีความภาคภูมิใจในตนเอง	58 (28.6)	85 (41.9)	53 (26.1)	4 (2.0)	3 (1.5)	3.94	.87	สูง
37. ท่านคิดเสมอว่า ทำไมท่านไม่เก่งเหมือนเพื่อน	19 (9.4)	40 (19.7)	66 (32.5)	44 (21.7)	34 (16.7)	2.83	1.20	ปานกลาง
38. ท่านจะรู้ข้อบกพร่องของตนเอง ก็ต่อเมื่อมีผู้อื่นมาบอกเท่านั้น	18 (8.9)	72 (35.5)	59 (29.1)	31 (15.3)	23 (11.3)	3.15	1.14	ปานกลาง
39. ท่านจะแสดงอารมณ์ของท่านอย่างเต็มที่โดยไม่สนใจว่าใครจะคิดอย่างไร	41 (20.2)	60 (29.6)	57 (28.1)	28 (13.8)	17 (8.4)	3.39	1.20	ปานกลาง
40. ท่านมีความสุขในการเรียน	53 (26.1)	111 (54.7)	35 (17.2)	4 (2.0)	0 (0.0)	4.05	.72	สูง
41. ท่านพอใจกับสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	51 (25.1)	118 (58.1)	30 (14.8)	4 (2.0)	0 (0.0)	4.06	.69	สูง
42. ท่านจะใช้อารมณ์ในการตัดสินใจ	41 (20.2)	68 (33.5)	54 (26.6)	28 (13.8)	12 (5.9)	3.48	1.14	ปานกลาง
43. ท่านรู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา	49 (24.1)	79 (38.9)	70 (34.5)	4 (2.0)	1 (0.5)	3.84	.83	สูง
รวมด้านอารมณ์						50.26	6.86	ปานกลาง
ความสามารถในการปรับตัวภาพรวม						162.60	13.99	สูง

จากตารางที่ 9 พบว่า นักศึกษามีการปรับตัวในภาพรวมอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 162.60 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียนอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 51.72 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียน ข้อที่มีระดับสูงที่สุดคือ ข้อ 14.ท่านมีความพอใจในสาขาที่เรียนและมุ่งมั่นจะเรียนให้สำเร็จ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 รองลงมาคือ ข้อ 11.ท่านเต็มใจปฏิบัติตามคำสั่งของอาจารย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 และข้อที่มีระดับต่ำที่สุด คือ ข้อ 8.ท่านจะอ่านวิชาที่เรียนมาล่วงหน้า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.93 ตามลำดับ

ความสามารถในการปรับตัวด้านสังคมอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 60.61 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความสามารถในการปรับตัวด้านสังคม ข้อที่มีระดับสูงที่สุดคือ ข้อ 18.ท่านสนุกสำราญเมื่อได้ร่วมกิจกรรมกับเพื่อน ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 รองลงมาคือ ข้อ 23.ท่านเต็มใจที่จะช่วยเหลือกลุ่มในการทำงานต่าง ๆ ให้สำเร็จ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 และข้อที่มีระดับต่ำที่สุด คือ ข้อ 29.ท่านรู้สึกลำบากใจเมื่อต้องทำงานร่วมกันกับเพื่อนต่างเพศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 ตามลำดับ

ความสามารถในการปรับตัวด้านอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 50.26 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความสามารถในการปรับตัวด้านอารมณ์ ข้อที่มีระดับสูงที่สุดคือ ข้อ 41.ท่านพอใจกับสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 รองลงมาคือ ข้อ 40.ท่านมีความสุขในการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 และข้อที่มีระดับต่ำที่สุด คือ ข้อ 37.ท่านคิดเสมอว่า ทำไมท่านไม่เก่งเหมือนเพื่อน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.83 ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 นักศึกษา คณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีความสามารถในการปรับตัวแตกต่างกัน

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวจำแนกตามเพศ

(n=203)

ความสามารถในการปรับตัว	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value	สรุปผล การทดสอบ
ด้านการเรียน						
ชาย	39	56.56	6.71	5.19 ^{**}	.00	แตกต่าง
หญิง	164	50.57	6.42			
ด้านการสังคม						
ชาย	39	61.28	5.03	.88 ^{ns}	.38	ไม่แตกต่าง
หญิง	164	60.45	6.21			
ด้านการอารมณ์						
ชาย	39	47.56	7.41	-2.78 ^{**}	.00	แตกต่าง
หญิง	164	50.90	6.58			
ตารางที่ 10 (ต่อ)						
รวมทุกด้าน						
ชาย	39	165.41	13.26	1.45 ^{ns}	.15	ไม่แตกต่าง
หญิง	164	161.93	14.12			

ns หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 10 พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักศึกษามีความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียนและด้านอารมณ์แตกต่างกัน และนักศึกษามีความสามารถในการปรับตัวด้านสังคมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 11 จำนวน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความสามารถในการปรับตัวของ
นักศึกษา จำแนกตามสาขาวิชา

ความสามารถในการปรับตัว		จำนวน	$\bar{X}$	S.D.
ด้านการเรียน				
	พลศึกษา	17	54.47	7.63
	ภาษาไทย	17	51.11	6.96
	คณิตศาสตร์	39	52.30	5.63
	ภาษาอังกฤษ	50	48.62	5.94
	การศึกษาปฐมวัย	35	51.54	6.02
	วิทยาศาสตร์ทั่วไป	29	49.20	4.90
	การงานอาชีพและเทคโนโลยี	16	62.68	4.31
ด้านสังคม				
	พลศึกษา	17	60.82	6.26
	ภาษาไทย	17	60.76	7.94
	คณิตศาสตร์	39	59.43	5.33
	ภาษาอังกฤษ	50	60.00	6.01
	การศึกษาปฐมวัย	35	61.51	5.85
	วิทยาศาสตร์ทั่วไป	29	62.24	6.13
	การงานอาชีพและเทคโนโลยี	16	62.68	4.31
ด้านการอารมณ์				
	พลศึกษา	17	49.58	7.15
	ภาษาไทย	17	50.76	6.44
	คณิตศาสตร์	39	49.87	5.72
	ภาษาอังกฤษ	50	51.36	5.42
	การศึกษาปฐมวัย	35	52.40	7.47
	วิทยาศาสตร์ทั่วไป	29	52.93	4.97
	การงานอาชีพและเทคโนโลยี	16	38.50	2.50
รวมทุกด้าน				
	พลศึกษา	17	164.88	15.87
	ภาษาไทย	17	162.64	17.44
	คณิตศาสตร์	39	161.61	12.23
	ภาษาอังกฤษ	50	165.45	15.08
	การศึกษาปฐมวัย	35	164.37	13.40
	วิทยาศาสตร์ทั่วไป	29	164.37	13.40
	การงานอาชีพและเทคโนโลยี	16	161.25	8.38

วิเคราะห์ความแปรปรวนของความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาจำแนกตามสาขาวิชา
ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาจำแนกตาม
สาขาวิชา

(n=203)

ความสามารถในการปรับตัว	df	SS	MS	F	p-value	สรุปผล การทดสอบ
ด้านการเรียน						
ระหว่างกลุ่ม	6	2737.58	456.26	13.08**	.00	แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	196	6832.97	34.86			
รวม	202	9570.55				
ด้านสังคม						
ระหว่างกลุ่ม	6	184.14	30.69	.84 ^{ns}	.53	ไม่แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	196	7104.11	36.24			
รวม	202	7288.25				
ด้านอารมณ์						
ระหว่างกลุ่ม	6	2658.31	443.05	12.66**	.00	แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	196	6857.31	34.98			
รวม	202	9515.63				
รวมทุกด้าน						
ระหว่างกลุ่ม	6	876.30	146.05	.73 ^{ns}	.61	ไม่แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	196	38714.37	197.52			
รวม	202	39590.68				

ns หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 12 พบว่า นักศึกษาที่มีสาขาวิชาต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักศึกษาที่มีสาขาวิชาต่างกันมีความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียนและด้านอารมณ์แตกต่างกัน ส่วนความสามารถในการปรับตัวด้านสังคมไม่แตกต่างกัน

เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างของความสามารถในการปรับตัว จึงทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยทีละคู่ โดยใช้วิธีการทดสอบรายคู่ตามวิธี Scheffe's test ดังตารางที่13

ตารางที่ 13 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียน และด้านอารมณ์
ของนักศึกษา จำแนกตามสาขาวิชาเป็นรายคู่ ด้วยวิธี Scheffe's test

ความสามารถในการปรับตัว		สาขาวิชา						
ตามสาขาวิชา	<u> </u> X	1	2	3	4	5	6	7
		54.47	51.11	52.30	48.62	51.54	49.20	62.68
ด้านการเรียน								
พลศึกษา	54.47	-						
ภาษาไทย	51.11	3.36 ^{ns}	-					
คณิตศาสตร์	52.30	2.17 ^{ns}	1.19 ^{ns}	-				
ภาษาอังกฤษ	48.62	5.85 ^{ns}	2.49 ^{ns}	3.68 ^{ns}	-			
การศึกษาปฐมวัย	51.54	2.93 ^{ns}	.43 ^{ns}	.76 ^{ns}	2.92 ^{ns}	-		
วิทยาศาสตร์ทั่วไป	49.20	5.27 ^{ns}	1.91 ^{ns}	3.10 ^{ns}	.58 ^{ns}	2.34 ^{ns}	-	
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	62.68	8.21*	11.57*	10.38*	14.06*	11.14*	13.48*	-
ด้านอารมณ์								
		49.58	50.76	49.87	51.36	52.40	52.93	38.50
พลศึกษา	49.58	-						
ภาษาไทย	50.76	1.18 ^{ns}	-					
คณิตศาสตร์	49.87	.29 ^{ns}	.89 ^{ns}	-				
ภาษาอังกฤษ	51.36	1.78 ^{ns}	.60 ^{ns}	1.49 ^{ns}	-			
การศึกษาปฐมวัย	52.40	2.82 ^{ns}	1.64 ^{ns}	2.53 ^{ns}	1.04 ^{ns}	-		
วิทยาศาสตร์ทั่วไป	52.93	3.35 ^{ns}	2.17 ^{ns}	3.06 ^{ns}	1.57 ^{ns}	.53 ^{ns}	-	
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	38.50	11.08*	12.26*	11.30*	12.86*	13.90*	14.43*	-

ns หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 13 พบว่า นักศึกษาที่เรียนสาขาการงานอาชีพและเทคโนโลยีมีความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียนแตกต่างกับนักศึกษาที่เรียนสาขาพลศึกษา ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษการศึกษาปฐมวัย และวิทยาศาสตร์ทั่วไป โดยสาขาการงานอาชีพและเทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสาขาสาขาอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

และยังพบว่า นักศึกษาที่เรียนสาขาการงานอาชีพและเทคโนโลยีมีความสามารถในการปรับตัวด้านอารมณ์แตกต่างกับนักศึกษาที่เรียนสาขาพลศึกษา ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษการศึกษา ปฐมวัย และวิทยาศาสตร์ทั่วไป โดยสาขาการงานอาชีพและเทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าสาขาสาขานอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 14 จำนวน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษา จำแนกตามเกรดเฉลี่ย

(n=203)			
ความสามารถในการปรับตัว	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.
ด้านการเรียน			
ต่ำกว่า 2.00	3	45.00	2.30
2.00-2.49	16	53.81	2.10
2.50-2.99	40	53.82	1.29
3.00 ขึ้นไป	144	51.04	.51
ด้านสังคม			
ต่ำกว่า 2.00	3	56.33	3.17
2.00-2.49	16	60.93	1.10
2.50-2.99	40	60.10	1.06
3.00 ขึ้นไป	144	60.80	.49
ด้านอารมณ์			
ต่ำกว่า 2.00	3	49.66	2.72
2.00-2.49	16	50.00	2.57
2.50-2.99	40	47.75	1.22
3.00 ขึ้นไป	144	51.00	.50
รวมทุกด้าน			
ต่ำกว่า 2.00	3	13.52	7.81
2.00-2.49	16	14.91	3.72
2.50-2.99	40	14.34	2.26
3.00 ขึ้นไป	144	13.82	1.15

วิเคราะห์ความแปรปรวนของความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาจำแนกตามเกรดเฉลี่ย
ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาจำแนกตามเกรดเฉลี่ย

(n=203)						
ความสามารถในการปรับตัว	df	SS	MS	F	p-value	สรุปผลการทดสอบ
ด้านการเรียน						
ระหว่างกลุ่ม	3	447.68	149.22	3.25*	.02	แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	199	9122.87	45.84			
รวม	202	9570.55				
ด้านสังคม						
ระหว่างกลุ่ม	3	72.49	24.16	.66 ^{ns}	.57	ไม่แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	199	7215.76	36.26			
รวม	202	7288.25				
ด้านอารมณ์						
ระหว่างกลุ่ม	3	334.47	111.49	2.41 ^{ns}	.06	ไม่แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	199	9181.16	46.13			
รวม	202	9515.63				
รวมทุกด้าน						
ระหว่างกลุ่ม	3	521.68	173.89	.88 ^{ns}	.44	ไม่แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	199	39068.99	196.32			
รวม	202	39590.68				

ns หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 15 พบว่า นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกัน ความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียนแตกต่างกัน

เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างของความสามารถในการปรับตัว จึงทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยทีละคู่ โดยใช้วิธีการทดสอบรายคู่ตามวิธี Scheffe's test ดังตารางที่15

ตารางที่ 16 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษา
จำแนกตามเกรดเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธี Scheffe's test

ความสามารถในการปรับตัว		เกรดเฉลี่ย			
ตามสาขาวิชา	$\bar{X}$	1	2	3	4
		45.00	53.81	53.82	51.04
ด้านการเรียน					
ต่ำกว่า 2.00	45.00	-			
2.00-2.49	53.81	8.81*	-		
2.50-2.99	53.82	8.82*	0.01 ^{ns}	-	
3.00 ขึ้นไป	51.04	6.04 ^{ns}	2.77 ^{ns}	2.78 ^{ns}	-

ns หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 16 พบว่า นักศึกษาที่เกรดเฉลี่ย ต่ำกว่า 2.00 มีความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียนแตกต่างกับนักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ย 2.00-2.49 และ เกรดเฉลี่ย 2.50-2.99 โดยนักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ย 2.50-2.99 และ 2.00-2.49 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่านักศึกษาที่เกรดเฉลี่ย ต่ำกว่า 2.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 17 จำนวน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความสามารถในการปรับตัวของ
นักศึกษา จำแนกตาม ที่พักอาศัย

(n=203)			
ความสามารถในการปรับตัว	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.
ด้านการเรียน			
บ้านบิดา-มารดา	66	50.93	6.60
หอพักใน/นอกมหาวิทยาลัย	123	52.50	7.00
บ้านญาติ	14	48.57	6.14
ด้านสังคม			
บ้านบิดา-มารดา	66	60.13	6.36
หอพักใน/นอกมหาวิทยาลัย	123	60.87	5.83
บ้านญาติ	14	60.50	6.07
ด้านอารมณ์			
บ้านบิดา-มารดา	66	49.95	6.11
หอพักใน/นอกมหาวิทยาลัย	123	50.21	7.09
บ้านญาติ	14	52.21	8.24

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ความสามารถในการปรับตัว	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.
รวมทุกด้าน			
บ้านบิดา-มารดา	66	161.03	13.66
หอพักใน/นอกมหาวิทยาลัย	123	163.59	13.89
บ้านญาติ	14	161.28	16.61

วิเคราะห์ความแปรปรวนของความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาจำแนกตามที่พักอาศัย
ดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาจำแนกตามที่พักอาศัย

(n=203)

ความสามารถในการปรับตัว	df	SS	MS	F	p-value	สรุปผล การทดสอบ
ด้านการเรียน						
ระหว่างกลุ่ม	2	254.61	127.30	2.73 ^{ns}	.06	ไม่แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	200	9315.93	46.58			
รวม	202	9570.55				
ด้านสังคม						
ระหว่างกลุ่ม	2	23.81	11.90	.328 ^{ns}	.72	ไม่แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	200	7264.44	36.32			
รวม	202	7288.25				
ด้านอารมณ์						
ระหว่างกลุ่ม	2	59.91	29.95	.63 ^{ns}	.53	ไม่แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	200	9455.72	47.27			
รวม	202	9515.63				
รวมทุกด้าน						
ระหว่างกลุ่ม	2	308.20	154.10	.78 ^{ns}	.45	ไม่แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	200	39282.47	196.41			
รวม	202	39590.68				

ns หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 18 พบว่า นักศึกษาที่มีที่พักอาศัยต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวโดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 19 จำนวน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความสามารถในการปรับตัวของ
นักศึกษา จำแนกตาม การได้รับการเลี้ยงดู

(n=203)

ความสามารถในการปรับตัว	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.
ด้านการเรียน			
เผด็จการ	6	50.50	4.76
ปล่อยปละละเลย	5	51.80	9.67
คุ้มครอง	6	49.00	4.33
ประชาธิปไตย	186	51.84	6.94
ด้านสังคม			
เผด็จการ	6	60.16	4.40
ปล่อยปละละเลย	5	64.60	6.94
คุ้มครอง	6	56.83	3.12
ประชาธิปไตย	186	60.63	6.05
ด้านอารมณ์			
เผด็จการ	6	48.00	6.81
ปล่อยปละละเลย	5	50.00	8.71
คุ้มครอง	6	51.50	4.80
ประชาธิปไตย	186	50.30	6.90
รวมทุกด้าน			
เผด็จการ	6	158.66	11.21
ปล่อยปละละเลย	5	166.40	20.05
คุ้มครอง	6	157.33	8.89
ประชาธิปไตย	186	162.79	14.06

วิเคราะห์ความแปรปรวนของความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาจำแนกตามการได้รับการเลี้ยงดู ดังตารางที่ 20

ตารางที่ 20 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาจำแนกการได้รับการเลี้ยงดู

(n=203)

ความสามารถในการปรับตัว	df	SS	MS	F	p-value	สรุปผล การทดสอบ
ด้านการเรียน						
ระหว่างกลุ่ม	3	55.46	18.82	.39 ^{ns}	.75	ไม่แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	199	9514.08	47.80			
รวม	202	9570.55				
ด้านสังคม						
ระหว่างกลุ่ม	3	166.52	55.50	1.55 ^{ns}	.20	ไม่แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	199	7121.73	35.78			
รวม	202	7288.25				
ด้านอารมณ์						
ระหว่างกลุ่ม	3	40.60	13.53	.28 ^{ns}	.83	ไม่แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	199	9475.03	47.61			
รวม	202	9515.63				
รวมทุกด้าน						
ระหว่างกลุ่ม	3	338.57	112.85	.57 ^{ns}	.63	ไม่แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	199	39252.10	197.24			
รวม	202	39590.68				

ns หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 20 พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการเลี้ยงดูต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวโดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 21 จำนวน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความสามารถในการปรับตัว
ของนักศึกษา จำแนกตาม แหล่งเงินทุนในการเรียน

(n=203)

ความสามารถในการปรับตัว	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.
ด้านการเรียน			
บิดา-มารดา	68	50.01	6.85
กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา (ก.ย.ศ.)	34	51.64	5.71
บิดา-มารดา และ ก.ย.ศ.	98	52.85	7.11
บิดา-มารดา และเก็บเงินเรียนเอง	3	54.33	6.80
ด้านสังคม			
บิดา-มารดา	68	59.45	6.16
กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา (ก.ย.ศ.)	34	61.00	5.70
บิดา-มารดา และ ก.ย.ศ.	98	61.22	5.91
บิดา-มารดา และเก็บเงินเรียนเอง	3	62.33	8.08
ด้านอารมณ์			
บิดา-มารดา	68	49.92	6.29
กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา (ก.ย.ศ.)	34	51.97	6.85
บิดา-มารดา และ ก.ย.ศ.	98	49.79	7.16
บิดา-มารดา และเก็บเงินเรียนเอง	3	54.00	8.88
รวมทุกด้าน			
บิดา-มารดา	68	159.39	14.90
กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา (ก.ย.ศ.)	34	164.61	14.21
บิดา-มารดา และ ก.ย.ศ.	98	163.87	12.77
บิดา-มารดา และเก็บเงินเรียนเอง	3	170.66	22.47

วิเคราะห์ความแปรปรวนของความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาจำแนกตามแหล่งเงินทุน
ในการเรียนดังตารางที่ 22

ตารางที่ 22 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาจำแนกตามแหล่งเงินทุนในการเรียน

(n=203)

ความสามารถในการปรับตัว	df	SS	MS	F	p-value	สรุปผลการทดสอบ
ด้านการเรียน						
ระหว่างกลุ่ม	3	345.13	115.04	2.48 ^{ns}	.06	ไม่แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	199	9225.41	46.35			
รวม	202	9570.55				
ด้านสังคม						
ระหว่างกลุ่ม	3	141.66	47.22	1.31 ^{ns}	.27	ไม่แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	199	7146.59	35.91			
รวม	202	7288.25				
ด้านอารมณ์						
ระหว่างกลุ่ม	3	170.11	56.70	1.20 ^{ns}	.30	ไม่แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	199	9345.52	46.96			
รวม	202	9515.63				
รวมทุกด้าน						
ระหว่างกลุ่ม	3	1191.17	397.05	2.05 ^{ns}	.10	ไม่แตกต่าง
ภายในกลุ่ม	199	38399.50	192.96			
รวม	202	39590.68				
ns	หมายถึง	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ				
*	หมายถึง	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05				

จากตารางที่ 22 พบว่า นักศึกษาที่มีแหล่งเงินทุนในการเรียนต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวโดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 บุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษา คณะครู
ศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ตารางที่ 23 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษา

	ความสามารถในการปรับตัว							
	ด้านการเรียน		ด้านสังคม		ด้านอารมณ์		รวม	
	r	p	r	p	r	p	r	p
บุคลิกภาพ	.013	.859	.094	.184	.309**	.000	.198**	.005

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 23 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลิกภาพของนักศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาโดยรวม และด้านอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาบุคลิกภาพของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ที่มี เพศ สาขาวิชา เกรดเฉลี่ย ที่พักอาศัย การได้รับการอบรมเลี้ยงดู และแหล่งเงินทุนในการเรียนที่แตกต่างกัน

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพและความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ทั้ง 7 สาขาวิชา จำนวน 409 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ทั้ง 7 สาขาวิชา จำนวน 203 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยแบ่งตามสาขาวิชา และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ในแต่ละสาขาวิชา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา ได้แก่ เพศ สาขาวิชา เกรดเฉลี่ย ที่พักอาศัย การได้รับการเลี้ยงดู และแหล่งเงินทุนในการเรียน โดยใช้ข้อคำถามแบบมีตัวเลือกให้ตอบ จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพตามแบบวัดบุคลิกภาพ MBTI (Myers-Briggs Type Indicator)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความสามารถในการปรับตัว แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียน ความสามารถในการปรับตัวด้านสังคม และความสามารถในการปรับตัวด้านอารมณ์ จำนวน 14 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบ มาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย จริงน้อยสุด ข้อคำถามมีทั้งทางบวกและทางลบ สำหรับข้อคำถามทางบวก มีจำนวน 24 ข้อ ส่วนข้อคำถาม ทางลบ มีจำนวน 10 ข้อ

การรวบรวมข้อมูล การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองและได้รับความช่วยเหลือจาก นักศึกษาคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปและสาขาวิชาคณิตศาสตร์ จำนวน 3 คน

ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 203 คน ได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 203 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความครบถ้วนและสมบูรณ์ของแบบสอบถามพบว่ามีความสมบูรณ์ทั้งหมด

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ เพศ สาขาวิชา เกรดเฉลี่ย ที่พักอาศัย การได้รับการเลี้ยงดู แหล่งเงินทุนในการเรียน และบุคลิกภาพ โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน และภาพรวม โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. วิเคราะห์ความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษา เป็นรายข้อ รายด้าน และภาพรวม
4. เปรียบเทียบความแตกต่างของความสามารถในการปรับตัว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม โดยการทดสอบค่า t (t-test)
5. การเปรียบเทียบความแตกต่างของความสามารถในการปรับตัว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ที่แบ่งออกเป็นมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) หรือการทดสอบค่า F (F-test) และวิเคราะห์หาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe's test
6. วิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ โดยใช้วิธีคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01

1. สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของนักศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 203 คนมีลักษณะของข้อมูลดังนี้

1.1 ข้อมูลทั่วไป

1.1.1 เพศ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 80.8 และเพศชายจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 19.20

1.1.2 สาขาวิชา พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เรียนสาขาวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 24.60 รองลงมาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 19.20 สาขาวิชาการศึกษาดุริยางค์ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 17.20 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 14.30 สาขาวิชาพลศึกษาและภาษาไทย จำนวนสาขาวิชาละ 17 คน คิดเป็นร้อยละ 8.4 และน้อยที่สุดสาขาวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 7.90

1.1.3 เกรดเฉลี่ย พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ย (GPA) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 3.00 ขึ้นไป จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 70.90 รองลงมา 2.50-2.99 จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 19.70 และน้อยที่สุด ต่ำกว่า 2.00 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50

1.1.4 ที่พักอาศัย พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่พักหอพักทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยในระหว่างศึกษา จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 60.60 รองลงมาพักบ้านบิดามารดา จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50 และน้อยที่สุด พักบ้านญาติพี่น้อง จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 6.90

1.1.5 การได้รับการเลี้ยงดู พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 91.60 รองลงมาแบบเผด็จการและคุ้มครองเกินไป จำนวนแบบละ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 และน้อยที่สุดได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50

1.1.6 แหล่งเงินทุนในการเรียน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีแหล่งเงินทุนในการเรียนจากบิดามารดา ร่วมกับการกู้เงิน ก.ย.ศ. จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 48.30 รองลงมา มีแหล่งเงินทุนจากบิดามารดา จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 33.50 และน้อยที่สุดมีแหล่งเงินทุนจากบิดามารดา ร่วมกับการเก็บเงินเรียนเอง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50

1.2 การสำรวจบุคลิกภาพ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพแบบเปิดเผยในรูปแบบ ENFJ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 15.80 รองลงมา มีบุคลิกภาพแบบ ENFP จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 9.90 และน้อยที่สุดมีบุคลิกภาพแบบ ISFJ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00

1.3 การวิเคราะห์ระดับความสามารถในการปรับตัว พบว่า

1.3.1 นักศึกษามีการปรับตัวในภาพรวมอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 162.60

1.3.2 ความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียนอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 51.72

1.3.3 ความสามารถในการปรับตัวด้านสังคมอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 60.61

1.3.4 ความสามารถในการปรับตัวด้านอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 50.26

1.3.5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับความสามารถในการปรับตัวของ

1.4 การเปรียบเทียบระดับความสามารถในการปรับตัวจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า

1.4.1 นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักศึกษามีความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียนและด้านอารมณ์แตกต่างกัน และนักศึกษามีความสามารถในการปรับตัวด้านสังคมไม่แตกต่างกัน

1.4.2 นักศึกษาที่มีสาขาวิชาต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักศึกษาที่มีสาขาวิชาต่างกันมีความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียนและด้านอารมณ์แตกต่างกัน ส่วนความสามารถในการปรับตัวด้านสังคมไม่แตกต่างกัน และยังพบว่า นักศึกษาที่เรียนสาขาการงานอาชีพและเทคโนโลยีมีความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียนแตกต่าง

กับนักศึกษาที่เรียนสาขาพลศึกษา ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษการศึกษาปฐมวัย และวิทยาศาสตร์ทั่วไป โดยสาขาการงานอาชีพและเทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสาขาสาขาอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักศึกษาที่เรียนสาขาการงานอาชีพและเทคโนโลยีมีความสามารถในการปรับตัวด้านอารมณ์แตกต่างกับนักศึกษาที่เรียนสาขาพลศึกษา ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษการศึกษาปฐมวัย และวิทยาศาสตร์ทั่วไป โดยสาขาการงานอาชีพและเทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าสาขาสาขาอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.4.3 นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกัน ความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียนแตกต่างกัน และยังพบว่า นักศึกษาที่เกรดเฉลี่ย ต่ำกว่า 2.00 มีความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียนแตกต่างกับนักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ย 2.00-2.49 และ เกรดเฉลี่ย 2.50-2.99 โดยนักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ย 2.50-2.99 และ 2.00-2.49 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่านักศึกษาที่เกรดเฉลี่ย ต่ำกว่า 2.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.4.4 นักศึกษาที่มีที่พักอาศัยต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวโดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

1.4.5 นักศึกษาที่ได้รับการเลี้ยงดูต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวโดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

1.4.6 นักศึกษาที่มีแหล่งเงินทุนในการเรียนต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวโดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

1.2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีความสามารถในการปรับตัวแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน ไม่ยอมรับสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 2 บุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผลการทดสอบสมมติฐาน ยอมรับสมมติฐาน

2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ผลการศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพของนักศึกษา

ผลการศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพของนักศึกษาตามแบบวัดบุคลิกภาพ MBTI (Myers-Briggs Type Indicator) พบว่า บุคลิกภาพของนักศึกษามีบุคลิกภาพแบบเปิดเผยในรูปแบบ ENFJ มากที่สุด

ร้อยละ 15.80 รองลงมา มีบุคลิกภาพแบบ ENFP ร้อยละ 9.90 และแบบ ISFJ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.00

จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนมากมีบุคลิกภาพแบบ ENFJ ซึ่งจะให้เห็นว่านักศึกษามีลักษณะดังนี้ คือ มีลักษณะชอบโต้ตอบ มีความรับผิดชอบสูง ห่วงใยต่อความคิดและความต้องการของผู้อื่น จัดการสิ่งต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจและเต็มที่ โดยคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น สามารถแสดงความคิดเห็น หรือนำการอภิปรายกลุ่มอย่างคล่องแคล่วและมีหลักการ เป็นคนชอบเข้าสังคม กว้างขวาง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มักมีความอ่อนไหวตามคำชม และคำวิพากษ์วิจารณ์ การแสดงความคิดเห็นของบุคคล จะมุ่งสนใจโลกภายนอก มีความกระตือรือร้น อาจเสียสมาธิได้ง่าย ชอบทำงานเป็นกลุ่ม มีความเป็นผู้นำ มีทักษะในการพูด แต่ในบางกรณีอาจจะพูดโดยไม่ทันคิด ด้านมิติการรับรู้ข้อมูลใช้การคาดการณ์อนาคต หรือจากประสบการณ์ในอดีตมาเชื่อมโยง มักอยู่ในโลกของความฝันและจินตนาการ ด้านมิติการตัดสินใจมักตัดสินใจโดยใช้ความรู้สึก และด้านมิติการปฏิบัติหรือวิธีการทำงานมีการทำงานอย่างมีเป้าหมาย ทำการดำเนินการตามแผนการอย่างเคร่งครัด แต่ถ้ามีความผิดพลาดที่ไม่ได้คาดการณ์ไว้ล่วงหน้า อาจทำให้เกิดความเครียดได้ ดังนั้นนักศึกษาควรมีความยืดหยุ่น และมีปรับตัวเข้ากับสังคม และสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี (เติมศักดิ์ คทวนิช, 2546)

2.2 เปรียบเทียบความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาโดยจำแนกตาม เพศ สาขาวิชา เกรดเฉลี่ย ที่พักอาศัย การได้รับการอบรมเลี้ยงดู และแหล่งเงินทุนในการเรียน

2.2.1 นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องมาจากปัจจุบันนักศึกษาทั้งเพศหญิงและชายต่างมีความเท่าเทียมกันในด้านสิทธิ์และเสรีภาพ รูปแบบการดำเนินชีวิตที่ใกล้เคียงกัน แต่สำหรับการปรับตัวด้านการเรียนและด้านอารมณ์ พบว่านักศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียนแตกต่างกัน โดยที่นักศึกษาเพศชายมีการปรับตัวด้านการเรียนสูงกว่าเพศหญิง อาจเป็นเพราะว่าการเรียนในระดับอุดมศึกษานักศึกษาต้องปรับรูปแบบการเรียนรู้จากเดิมที่พึ่งพาความรู้จากอาจารย์ ตำราเรียน ไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งการเรียนรู้ทั่วโลก มีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของตนเองให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ในยุคใหม่ สำหรับความสามารถในการปรับตัวด้านอารมณ์ พบว่า นักศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีความสามารถในการปรับตัวด้านการอารมณ์แตกต่างกัน โดยที่นักศึกษาเพศหญิงมีการปรับตัวด้านอารมณ์สูงกว่านักศึกษาเพศชาย อาจเนื่องมาจาก นักศึกษาเพศหญิงมีการควบคุมอารมณ์และสามารถควบคุมพฤติกรรมการแสดงออกได้อย่างเหมาะสม ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของสุกัญญา ตันตระกูล (2548) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการปรับตัวของนักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พบว่า ตัวแปรเพศมีผลต่อการปรับตัวโดยรวมและรายด้าน

2.2.2 นักศึกษาที่มีสาขาวิชาต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักศึกษาที่มีสาขาวิชาต่างกัันมี

ความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียนและด้านอารมณ์แตกต่างกัน ส่วนความสามารถในการปรับตัวด้านสังคมไม่แตกต่างกัน โดยที่นักศึกษาที่เรียนสาขาการงานอาชีพและเทคโนโลยีมีความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียนแตกต่างกับนักศึกษาที่เรียนสาขาพลศึกษา ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ การศึกษาปฐมวัย และวิทยาศาสตร์ทั่วไป โดยสาขาการงานอาชีพและเทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสาขาอื่น ๆ อาจเป็นเพราะว่า สาขาวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นสาขาที่เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นปีการศึกษาแรก มีจำนวนนักศึกษา 1 ห้องเรียน และมีอาจารย์ที่ปรึกษาดูแลอย่างใกล้ชิด และทั่วถึง นักศึกษาจึงมีการเตรียมตัวในการเรียนที่ดี สำหรับความสามารถในการปรับตัวด้านอารมณ์ พบว่าสาขาวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีมีความสามารถในการปรับตัวด้านอารมณ์ต่ำกว่าสาขาวิชาอื่น ๆ อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาสาขาวิชาสาขาวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาชายซึ่งจากการเปรียบเทียบความสามารถในการปรับตัวด้านอารมณ์ระหว่างเพศชายและเพศหญิง พบว่าเพศชายมีความสามารถในการปรับตัวด้านอารมณ์ต่ำกว่าเพศหญิงดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุกัญญา ตันตระบัณฑิตย (2548) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการปรับตัวของ นักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พบว่า ตัวแปรสาขาวิชา มีผลต่อการปรับตัวโดยรวมและรายด้าน

2.2.3 นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกัน ความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียนแตกต่างกัน โดยที่นักศึกษาที่เกรดเฉลี่ย ต่ำกว่า 2.00 มีความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียนแตกต่างกับนักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ย 2.00-2.49 และ เกรดเฉลี่ย 2.50-2.99 โดยนักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ย 2.50-2.99 และ 2.00-2.49 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่านักศึกษาที่เกรดเฉลี่ย ต่ำกว่า 2.00 อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสูง จะมีความพร้อมในด้านสติปัญญา และพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ของสุธีรา เทอดวงศ์วรกุล (2547) ได้ศึกษาเรื่องการปรับตัวและสุขภาพจิตของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน พบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีการปรับตัวดีกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งนักศึกษาที่ได้เกรดเฉลี่ยสูงจะมีความตั้งใจในการเรียนทำให้สามารถปรับตัวด้านการเรียนได้เป็นอย่างดี

2.2.4 นักศึกษาที่มีที่พักอาศัยต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวโดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันการดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคมมักพึ่งพาสังคมออนไลน์ ซึ่งมีการติดต่อสื่อสารกันอย่างรวดเร็ว และกว้างขวาง ซึ่งไม่ว่าจะพักอาศัยอยู่ที่ใด ก็จะสามารถเข้าถึงระบบการค้นคว้าข้อมูลทางการเรียน การติดต่อสื่อสารกันในกลุ่มเพื่อนและครอบครัวได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วาณี ภูเสถร์ (2548) ศึกษาเรื่องภาวะสุขภาพจิต และการปรับตัวของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีพบว่า นักศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มีการปรับตัวโดยรวมทุกด้าน และในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามสถานที่พักอาศัย

2.2.5 นักศึกษาที่ได้รับการเลี้ยงดูต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวโดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา หรือผู้ปกครองในสังคมปัจจุบันมีความแตกต่างไปจากเดิม โดยให้อิสระในด้านต่าง ๆ ให้สิทธิในความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน เป็นผลทำให้นักศึกษามีความเชื่อมั่นในตนเอง เพราะปราศจากความกดดัน และความคับข้องใจจากบุคคลแวดล้อม ทำให้นักศึกษามีทักษะชีวิตและการปรับตัวที่เหมาะสม ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ สุกัญญา ตันตระบัณฑิตย์ (2548) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการปรับตัวของนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พบว่า การอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อการปรับตัวโดยรวมและรายด้าน

2.2.6 นักศึกษาที่มีแหล่งเงินทุนในการเรียนต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวโดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักศึกษามีแหล่งเงินทุนที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งส่วนใหญ่มีแหล่งเงินทุนจากทั้งบิดามารดาและกองทุนกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา ซึ่งนักศึกษามีการบริหารจัดการการใช้เงินในระหว่างการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของ ชนัดดา เพ็ชรประยูรและคณะ (2549) ได้ศึกษาเรื่อง ความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พบว่า นักศึกษาที่มีแหล่งเงินทุนในการเรียนแตกต่างกันมีความสามารถปรับตัวในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ผลการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษา

การวิเคราะห์ระดับความสามารถในการปรับตัว พบว่า นักศึกษามีการปรับตัวในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชนัดดา เพ็ชรประยูรและคณะ (2549) ได้ศึกษาเรื่องความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ที่พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ มีความสามารถในการปรับตัวภาพรวมในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียนอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ศุภกานต์ ชื่อเกียรติขจร (2543) ได้ศึกษาเรื่องกลไกการปรับตัวทางสังคมของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา ที่พบว่า ความสามารถในการปรับตัว นักศึกษามีความสามารถในการปรับตัวมากทางด้านการเรียน

เมื่อพิจารณาความสามารถในการปรับตัวด้านสังคมอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุกัญญา ตันตระบัณฑิตย์ (2548) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการปรับตัวของนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ที่พบว่า นักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มีการปรับตัวโดยรวมอยู่ในระดับมากและด้านสังคมเมื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ได้จัดให้มีการปฐมนิเทศให้กับนักศึกษาใหม่

และทำความเข้าใจกับผู้ปกครองในทุกปีการศึกษา ซึ่งคณะครุศาสตร์และแต่ละสาขาวิชาก็ได้มีการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ให้กับนักศึกษาใหม่โดยมีรุ่นพี่เป็นผู้ดำเนินการและอาจารย์คอยดูแล ซึ่งการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นการสร้างความคุ้นเคยให้กับนักศึกษาใหม่ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นระหว่างนักศึกษาใหม่ อาจารย์ และรุ่นพี่ ทำให้นักศึกษามีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เข้าใจระบบการเรียน รู้จักกฎระเบียบและข้อปฏิบัติต่าง ๆ ในการมาเรียนในสถานศึกษาแห่งนี้ ซึ่งทำให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สามารถปรับตัวด้านการเรียนและด้านสังคมได้ดี จะทำให้ชีวิตดำเนินไปอย่างดี มีสุข มีประสิทธิภาพ มีความสำเร็จในชีวิต

ส่วนความสามารถในการปรับตัวด้านอารมณ์ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของชนัดดา เพ็ชรประยูรและคณะ (2549) ได้ศึกษาเรื่อง ความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ที่พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือมีความสามารถในการปรับตัวภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักศึกษามีความสามารถในการปรับตัวด้านอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษามีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน ซึ่งจากการศึกษาบุคลิกภาพของนักศึกษาพบว่าบุคลิกภาพแบบ ENFJ มากที่สุด ซึ่งมีลักษณะดังนี้ คือ มีลักษณะชอบโต้ตอบ มีความรับผิดชอบสูง ห่วงใยต่อความคิดและความต้องการของผู้อื่น จัดการสิ่งต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจและเต็มที่ โดยคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น สามารถแสดงความคิดเห็น หรือนำการอภิปรายกลุ่มอย่างคล่องแคล่วและมีหลักการ เป็นคนชอบเข้าสังคม กว้างขวาง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มักมีความอ่อนไหวตามคำชมและคำวิพากษ์วิจารณ์ จึงทำให้มีความสามารถในการปรับตัวด้านอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง

2.4 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพและความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลิกภาพของนักศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาโดยรวม และด้านอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ การสำรวจบุคลิกภาพ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพแบบ ENFJ ซึ่งจะให้เห็นว่านักศึกษามีลักษณะดังนี้ คือ มีลักษณะชอบโต้ตอบ มีความรับผิดชอบสูง ห่วงใยต่อความคิดและความต้องการของผู้อื่น จัดการสิ่งต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจและเต็มที่ โดยคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น สามารถแสดงความคิดเห็น หรือนำการอภิปรายกลุ่มอย่างคล่องแคล่วและมีหลักการ เป็นคนชอบเข้าสังคม กว้างขวาง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มักมีความอ่อนไหวตามคำชม และคำวิพากษ์วิจารณ์ด้านมิติการแสดงออกของบุคคล จะมุ่งสนใจโลกภายนอกซึ่ง ชูทิพย์ ปานปรีชา (2539) ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวไม่ได้ ตามลักษณะของการเข้าสังคม กล่าวคือ เป็นคนมีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม เช่น ต้องพึ่งพาผู้อื่นเสมอ ไม่มั่นใจในตนเอง ไม่กล้าตัดสินใจด้วยตัวเอง เป็นคนหวาดกลัว ลังเล ย้ำคิดย้ำทำ ชอบแยกตนเอง ไม่เข้าสังคม ตื่นเต้นตกใจ เสียขวัญง่าย ถูกชักจูงได้ง่าย

หากพิจารณาด้านมิติการแสดงความสนใจของนักศึกษา เป็นบุคลิกภาพที่นักศึกษาแสดงต่อบุคคลอื่น ซึ่ง มินัสันท์ หัตถศักดิ์และคณะ (2545) ได้กล่าวถึง บุคลิกภาพแบบเปิดเผย (Extroverts) ไว้ว่าเป็นลักษณะบุคคลที่ถูกครอบงำโดยอิทธิพลจากสิ่งภายนอก มีเป้าหมายที่เป็นความจริงมาก ชอบมีประสบการณ์ด้วยตนเอง ชอบเข้าสังคม ชอบมีเพื่อนมาก ชอบพูดมากกว่าฟัง ช่างพูด จิตใจมั่นคง ร่าเริงแจ่มใส ปรับตนเองได้ค่อนข้างดี และสามารถที่จะแสดงความก้าวร้าวรุนแรงได้ โดยขาดการควบคุมอารมณ์ บุคลิกภาพแบบเปิดเผยจึงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ มีบุคลิกภาพแบบเปิดเผย ในรูปแบบ ENFJ ซึ่งจะทำให้เห็นว่านักศึกษามีลักษณะบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการเป็นครู และนักศึกษาส่วนมากมีความสามารถในการปรับตัวในภาพรวมในระดับสูง สำหรับระดับความสามารถในรายด้านการเรียนและด้านสังคมอยู่ในระดับสูง ส่วนความสามารถในการปรับตัวด้านอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง จากผลการวิจัย ผู้วิจัยจึงขอเสนอข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนานักศึกษา ดังนี้

3.1.1 ส่งเสริมนักศึกษาให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางด้านวิชาการ ศิลปวัฒนธรรม การบำเพ็ญประโยชน์ กีฬา นันทนาการ และกิจกรรมอื่น ๆ ตามแผนพัฒนานักศึกษาครุศาสตร์อย่างทั่วถึงตามความถนัด ความสามารถ และความสนใจของแต่ละคน ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ซึ่งนักศึกษาจะได้พัฒนาตนเองทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

3.1.2 อาจารย์ที่ปรึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อเป็นแนวทางในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ คอยชี้แนะนักศึกษาในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะการคำนึงถึงข้อดีและข้อด้อยของตนเอง สามารถพัฒนาตนเองให้มีพฤติกรรมแสดงออกอย่างเหมาะสม ตามกาลเทศะ เพื่อช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาบุคลิกภาพและความสามารถในการปรับตัว โดยเฉพาะการปรับตัวด้านอารมณ์

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษากับนักศึกษาทุกชั้นปี เพื่อเปรียบเทียบว่านักศึกษามีความสามารถในการปรับตัวแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

3.2.2 ควรศึกษาตัวแปรอื่นที่น่าจะเกี่ยวข้องับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษา เช่น แรงจูงใจในการเรียน การรับรู้เกี่ยวกับตนเอง การเผชิญหน้ากับอุปสรรค เป็นต้น

3.2.3 ควรศึกษาว่าการจัดการเรียนการสอนแบบใด หรือการจัดกิจกรรมลักษณะใดบ้างที่
ช่วยให้นักศึกษามีความสามารถในการปรับตัวได้ดี

บรรณานุกรม

- กันยา สุวรรณแสง. 2540. การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว. กรุงเทพฯ: บำรุงสาส์น.
- กรรณิการ์ กาญจนานุกูล. 2540. ผลของการให้คำปรึกษาแบบเกสตัลท์ที่มีต่อการปรับตัวทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 โรงพยาบาลรามาธิบดี กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- คัคณางค์ มณีศรี. 2554. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรวัดน์ วิริงกร. 2548. คัมภีร์ชีวิตนิสิตใหม่. กรุงเทพฯ: โครงการก้าวแรกสู่บัณฑิตยุคใหม่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ชนิดดา เพ็ชรประยูร, ชูศรี เลิศรัตน์เดชากุล, นนทิรัตน์ พัฒนภักดี. 2554. ความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยของรัฐ. วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ปีที่ 21 ฉบับที่ 1 ม.ค.- เม.ย. 2554 : 157-166.
- ชูதிய ปานปรีชา. 2539. จิตวิทยาทั่วไป. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ดวงแข วิทยาสุนทรวงศ์. 2541. ผลของกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรค์ จังหวัดตรัง. กรุงเทพฯ: ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เต็มศักดิ์ คทวนิช. 2546. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- นฤมล สมศรี. 2539. ความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพจิตกับปัญหาการปรับตัวของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนเรศวร. วิทยานิพนธ์: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มนัสนันท์ หัตถศักดิ์ และศุภชัย อิทธิปาตานนท์. 2545. การศึกษาบุคลิกภาพของนักศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพตามแบบวัดบุคลิกภาพของไมเยอร์ บริกซ์ (MBTI). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- มนูญ ตนะวัฒนา. 2539. จิตวิทยาพัฒนาชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: อีรพงษ์การพิมพ์
- มารุต พัฒนาผล. 2550. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความสุขในการเรียนรู้ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสุพรรณบุรี. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.thaiedresearch.org>. (สืบค้นเมื่อ : 25 กรกฎาคม 2555)
- โยธิน ศันสนยุทธและคณะ. 2533. จิตวิทยา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. 2544. จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- วราภรณ์ ตระกูลสฤณี. 2545. จิตวิทยาการปรับตัว. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

- วณิ ภูเสต์. 2548. รายงานการวิจัยเรื่องภาวะสุขภาพจิตและการปรับตัวของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. จันทบุรี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- วิภา ภักดี. 2547. จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.
- วิภาพร มาพบสุข. 2541. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ศุภกานต์ ชื่อเกียรติจิตร. 2543. กลไกการปรับตัวทางสังคมของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุกัญญา ดันตระกูล. 2548. การศึกษาการปรับตัวของนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. กรุงเทพฯ: ปริญญาโท กศ.ม. (การอุดมศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุชา จันทร์อม. 2541. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุธีรา เทอดวงศ์วรกุล. 2547. ศึกษาการปรับตัวและสุขภาพจิตของนิสิต คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน. นครปฐม: วิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. แบบตรวจวัดคุณลักษณะบุคลิกภาพผู้นำของมายเออร์-บริกส์. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://library.uru.ac.th>. (สืบค้นเมื่อ : 20 กรกฎาคม 2555)
- สุรพงษ์ ชูเดช และวิภาวี เอี่ยมวรเมธ. ตัวแปรในการทำนายสุขภาพจิตและการปรับตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. การประชุมวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 40, (กุมภาพันธ์).
- สุรศักดิ์ เทียบฤทธิ์. 2539. การศึกษาบุคลิกภาพการแสดงตัว -การเก็บตัวของนักศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น โดยใช้แบบวัดบุคลิกภาพ เอ็ม บี ที ไอ. ขอนแก่น: วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. 2544. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียนมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. งานสถิตินักศึกษา. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://academic.pcru.ac.th>. (สืบค้นเมื่อ : 13 กรกฎาคม 2555)
- อมรรัตน์ หอมชื่น. 2548. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โรงเรียนไทยบริหารธุรกิจและพาณิชย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ: ปริญญาโท กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อุไร สุมาริธรรม. 2545. จิตวิทยาการแนะแนวเด็กวัยรุ่น. นครศรีธรรมราช: สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช.

- Allport, Gordon W. 1960. **Becoming: Basic Considerations for Psychology of Personality**. Connecticut :Yale University Press.
- Best, J.W. 1977. **Research in Education**. 3rd ed. New York: Engliwood Cliffs, Prentice-Hill Inc.
- Cronbach, L.J. 1970. **Education Psychology**. New York: Harcourt Brace and Company.
- Gill, L.J. “**Some Nonintellectual Correlates of Academic Achivement Among Mexican Secondary School Student**.” *Journal of Educational Psychology*, 56 (1962): 144-169
- Hamed, Zahram A.S. “**The Self Concept in the Psychological Giudance of Adolescents**”. *The British Journal of Educational Psychology*,37(June 1967): 225-239
- Hilgard, E.R. and Atkinson, E.R. 1979. **Introduction to Psychology**. New York : Harcourt Brace Jovanvich.
- HRD-Shin Satellite PLC. **Myers Briggs Personality Test (MBTI)**. [online]. Retrieved July 20, 2012 from <http://shinsat.thaicom.net>
- Ryckman, R.M. 1993. **Theories of personality**. 5th ed. Pacific Grove,CA : Brooks/Cole Publishing Company.
- Weiten, Wayne. 1989. **Psychology Themes and Variations**. Belmont C.A.: Brooks/Cole Publishing Company.
- Worchel, Stephen and Shebilske, Wayne. 1989. **Psychology Principle and Applications**. Englewood Cliffs N.J.: Prentice-Hall.
- Yamane,T. 1973. **Statistics: An Introductory Analysis**. Tokyo : Harper International Edition.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามในการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง การศึกษาบุคลิกภาพและความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามชุดนี้มีทั้งหมด 3 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความสามารถในการปรับตัว

แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบุคลิกภาพและความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ การตอบแบบสอบถามชุดนี้จะปฏิบัติตามความรู้สึกของนักศึกษา ซึ่งไม่มีข้อมูลถูกหรือผิด และข้อมูลจะนำมาสรุปในภาพรวมถึงความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ จึงขอความร่วมมือจากนักศึกษาในการตอบแบบสอบถามให้ตรงตามความเป็นจริงมากที่สุดและตอบครบถ้วนทุกข้อทั้ง 3 ตอน

ขอขอบคุณในความร่วมมือของนักศึกษา

ผู้วิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง การศึกษาบุคลิกภาพและความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

แบบสอบถามชุดนี้มีทั้งหมด 3 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความสามารถในการปรับตัว

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนักศึกษาหรือเติมคำในช่องว่างให้สมบูรณ์

1. เพศ

☐

ชาย

☐

หญิง

2. สาขาวิชา

☐

พลศึกษา

☐

ภาษาไทย

☐

คณิตศาสตร์

☐

ภาษาอังกฤษ

☐

การศึกษาปฐมวัย

☐

วิทยาศาสตร์ทั่วไป

☐

การงานอาชีพและเทคโนโลยี

3. เกรดเฉลี่ย (GPA) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

☐

ต่ำกว่า 2.00

☐

2.00-2.49

☐

2.50-2.99

☐

3.00 ขึ้นไป

4. ที่พักอาศัย

☐

บ้านบิดา-มารดา

☐

หอพักใน/นอกมหาวิทยาลัย

☐

บ้านญาติพี่น้อง

☐

อื่น ๆ โปรดระบุ

5. การได้รับการเลี้ยงดู

☐

เผด็จการ

☐

ปล่อยปละละเลย

☐

คุ้มครองเกินไป

☐

ประชาธิปไตย

6. แหล่งเงินทุนในการเรียน

☐

บิดา-มารดา

☐

การกู้เงิน กยศ.

☐

การทำงานเก็บเงินเรียนเอง

☐

อื่น ๆ โปรดระบุ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ

คำชี้แจง ให้นักศึกษาอ่านข้อความแล้วเลือกลักษณะนิสัยของตนเองว่าตรงกับรายการในแถว A หรือแถว B มากกว่ากัน ถ้านักศึกษายังไม่แน่ใจ ก็เลือกแถวที่คุณสบายใจที่จะทำที่สุด มีทั้งหมด 4 ชุด

ชุดที่ 1

แถว A	แถว B
เสียงจ้อแจ่มและสนุกสนานไม่เป็นปัญหา	มักเสียงผู้งคนและชอบความสงบ
ฟังน้อยกว่าพูด	ฟังมากกว่าพูด
สื่อด้วยความกระตือรือร้น	เก็บความกระตือรือร้นไว้ในใจ
เสียสมาธิง่าย	มีสมาธิดี
พูดคุยกับคนง่ายและชอบร่วมกิจกรรม	เลือกพบคนและกิจกรรมที่จะเข้าร่วม
พูดโดยไม่ทันคิด	คิดดีแล้วค่อยพูด
เติมพลังด้วยการสังสรรค์	หยุดพักโดยลำพัง
อยู่ว่างไม่ได้ ต้องหาอะไรทำ	ใช้เวลาตัวเองเพื่อนั่งคิดถึงสิ่งที่ได้ทำไป
ชอบทำงานและสังสรรค์เป็นกลุ่ม	ชอบสังสรรค์ในกลุ่มเล็ก หรือทำงานเอง
ชอบเป็นคนเด่นในงาน	ชอบเป็นแนวร่วม
E 	I

ชุดที่ 2

แถว A	แถว B
เรียนรู้สิ่งใหม่จากการสังเกตและลองทำ	เรียนรู้สิ่งใหม่จากแนวความคิดต่างๆ
ให้ความสำคัญกับวิธีการที่มีหลักการเป็นขั้นเป็นตอน	ให้ความสำคัญกับวิธีการที่ไม่ธรรมดาที่เกิดจากแรงบันดาลใจ
ให้ความสำคัญกับประสบการณ์จริง	ให้ความสำคัญกับสิ่งที่เป็นไปได้
ให้ข้อมูลชัดเจนพร้อมรายละเอียด	มักจะให้ข้อมูลกว้างๆ บรรยายให้เห็นภาพ และใช้คำเปรียบเทียบ
ประพุดิตินอย่างสมเหตุสมผล	ประพุดิตินตามความคิดสร้างสรรค์
อาศัยประสบการณ์ในอดีต	อาศัยกลางสังหรณ์
ชอบความสัมพันธ์ที่คาดการณ์ได้	ชอบความสัมพันธ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่ดี
ชอบใช้หลักการในการแก้ปัญหา	ชอบลองวิธีใหม่ในการแก้ปัญหา
ทำงานเป็นขั้นเป็นตอน	ทำงานที่น่าสนใจก่อน โดยไม่จำเป็นต้องเป็นขั้นเป็นตอน
ให้ความสำคัญกับความเป็นจริงและความคิดพื้นฐาน	ให้ความสำคัญกับจินตนาการและการค้นพบสิ่งใหม่
S 	N

ชุดที่ 3

แถว A	แถว B
มุ่งหาความจริง	มุ่งหาความปรองดอง
ใช้เหตุผลในการตัดสินใจ	ใช้ความรู้สึกในการตัดสินใจ
ไตร่ตรองข้อสรุป	เห็นด้วยกับข้อสรุปของผู้อื่นเพราะ
มักจะรู้เมื่อมีการใช้เหตุผลอย่างผิดๆ	มักจะรู้เมื่อคนอื่นต้องการความช่วยเหลือ
เลือกที่จะพูดความจริงแทนที่จะพูดในสิ่งที่เหมาะสม	เลือกที่จะพูดในสิ่งที่เหมาะสมมากกว่าจะพูดความจริง
พูดโดยไม่ทันคิด	ประพุดติดต่อกับคนอื่น อย่างมีหลักการ ตามที่จำเป็น
โลกควรอยู่ด้วยหลักการเหตุผล	โลกควรรับรู้ถึงความแตกต่างของตัวบุคคล
วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของทางเลือกต่างๆ	วิเคราะห์ความสำคัญของทางเลือกและผลกระทบที่มีต่อผู้อื่น
มักเห็นข้อผิดพลาดของผู้อื่น	ชอบเอาใจคนอื่นและแสดงความพอใจ
ไม่ชอบให้คนถามความรู้สึกเกี่ยวกับความสัมพันธ์อยู่บ่อยๆ	ชอบให้คนถามอยู่เสมอว่ารู้สึกอย่างไรบ้าง
ความรู้สึกจะถูกก็ต่อเมื่อมีเหตุผล	ความรู้สึกทุกอันมีความหมาย
T 	F

ชุดที่ 4

แถว A	แถว B
อยากให้ชีวิตชัดเจน ตั้งเป้าหมายให้กับตัวเอง	หาวิธีปรับตัว และเรียนรู้จากสถานการณ์ที่เข้ามาในชีวิต
ชอบรู้ล่วงหน้าว่า จะพบกับอะไร	ชอบการปรับตัว เข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ
รู้สึกดีขึ้น เมื่อได้ตัดสินใจไปแล้ว	ชอบที่จะเปิดโอกาสไว้เสมอ
สนุกกับการทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จ	สนุกกับการเริ่มต้นสิ่งใหม่ๆ
ทำงานเพื่อให้มีชีวิตที่ลงตัว เป็นไปตามแผน	ใช้ชีวิตอย่างยืดหยุ่นเท่าที่จะทำได้ จะได้ไม่พลาดในสิ่งที่ผ่านเข้ามา
ไม่ชอบเรื่องประหลาดใจ ต้องการรู้ล่วงหน้า	ชอบเรื่องประหลาดใจ และชอบการปรับในนาทีสุดท้าย
เห็นว่าเวลาอยู่จำกัด และทำตามกำหนดการอย่างเคร่งครัด	เห็นว่าเวลาอยู่เหลือเฟือ กำหนดการยืดหยุ่นได้
ชอบการทำงานตามแผนให้เสร็จ	ไม่สนใจงานตามแผน ถึงแม้จะทำแผนไว้ก็ตาม
รู้สึกดีขึ้นถ้าวางแผนไว้	อยากทำอะไรก็ตามที่ผ่านเข้ามามากกว่า
ลงตัวและเป็นระบบ	คร่ำๆ ยืดหยุ่น และแล้วแต่สถานการณ์
J 	P

บุคลิกภาพของนักศึกษา คือ

.....

(ที่มา : <http://shinsat.thaicom.net/igrow/MBTI.html>)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความสามารถในการปรับตัว

คำชี้แจง ให้นักศึกษาอ่านข้อความแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือที่ตรงกับตัวของนักศึกษามากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปาน	ใกล้เคียงจริงน้อย	จริงน้อยที่สุด	สำหรับ ผู้วิจัย
1	ท่านตั้งใจฟังอาจารย์อธิบายเนื้อหาที่เรียนตลอดชั่วโมงเรียน						[]
2	ท่านจะซักถามอาจารย์ทุกครั้งเมื่อไม่เข้าใจเนื้อหาที่เรียน						[]
3	ท่านมีสมาธิในการเรียน						[]
4	ท่านรู้จักสรุปใจความสำคัญและบันทึกย่อในเรื่องที่เรียน						[]
5	ท่านมีเอกสาร ตำราและอุปกรณ์ในการเรียนพร้อมที่จะเรียนทุกครั้ง						[]
6	ท่านมีการเตรียมตัวในการสอบแต่ละครั้ง						[]
7	ท่านไม่ทำกิจกรรมอื่นในขณะที่เรียน เช่น ฟังเพลง อ่านหนังสือการ์ตูน ทำการบ้านวิชาอื่น เป็นต้น						[]
8	ท่านจะอ่านวิชาที่เรียนมาล่วงหน้า						[]
9	ท่านจะค้นคว้าเนื้อหาที่เรียนเพิ่มเติมจากแหล่งต่างๆ เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต เป็นต้น						[]
10	ท่านตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ผู้สอนและ ส่งงานตรงตามกำหนดเวลา						[]
11	ท่านเต็มใจปฏิบัติตามคำสั่งของอาจารย์						[]
12	ท่านสามารถนำความรู้จากการเรียนมาใช้ในห้องปฏิบัติการได้						[]
13	ท่านรู้จักแบ่งเวลาระหว่างการเรียนและการทำกิจกรรม						[]
14	ท่านมีความพอใจในสาขาที่เรียนและมุ่งมั่นจะเรียนให้สำเร็จ						[]
15	ท่านปฏิบัติตามระเบียบของสถาบันได้						[]
16	ท่านเต็มใจที่จะปฏิบัติตามระเบียบของสถานที่ เช่น ไม่ส่งเสียงดังในห้องสมุด ฯลฯ						[]
17	ท่านเต็มใจให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ						[]
18	ท่านสนุกสำราญเมื่อได้ร่วมกิจกรรมกับเพื่อน ๆ						[]
19	ท่านจะสนิทกับเพื่อนใหม่ได้ง่าย						[]
20	ท่านมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น						[]
21	ท่านเคารพในสิทธิของผู้อื่น						[]

ข้อ	ข้อความ	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด	สำหรับ ผู้วิจัย
22	ท่านรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความเต็มใจ						[]
23	ท่านเต็มใจที่จะช่วยเหลือกลุ่มในการทำงานต่าง ๆ ให้สำเร็จ						[]
24	เมื่อต้องการทำงานเป็นกลุ่ม ท่านสามารถสร้างความสัมพันธ์ ที่ดีกับผู้อื่นที่ทำงานในกลุ่มเดียวกันได้						[]
25.	ท่านไม่ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น						[]
26	ท่านวางตัวได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ						[]
27	ท่านมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย						[]
28	ท่านสามารถทำความรู้จักกับเพื่อนต่างเพศได้						[]
29	ท่านรู้สึกลำบากใจเมื่อต้องทำงานร่วมกันกับเพื่อนต่างเพศ						[]
30.	เมื่อเพื่อนไม่ทำตามที่ท่านต้องการ ท่านก็จะแสดงความ ไม่พอใจออกมาทันที						[]
31.	เมื่อถูกขัดใจ ท่านจะรู้สึกหงุดหงิดจนควบคุมอารมณ์ไม่ได้						[]
32.	ท่านมักมีปฏิกิริยาโต้ตอบรุนแรงต่อปัญหาเพียงเล็กน้อย						[]
33	ท่านสามารถรอคอยเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พอใจ						[]
34	ท่านเป็นคนมองโลกในแง่ดี						[]
35.	เมื่อเปรียบเทียบกับตนเองกับผู้อื่น ท่านจะรู้สึกว่าตนเองด้อยกว่าเสมอ						[]
36	ท่านมีความภาคภูมิใจในตนเอง						[]
37.	ท่านคิดเสมอว่า ทำไมท่านไม่เก่งเหมือนเพื่อน						[]
38.	ท่านจะรู้ข้อบกพร่องของตนเองก็ต่อเมื่อมีผู้อื่นมาบอกเท่านั้น						[]
39.	ท่านจะแสดงอารมณ์ของท่านอย่างเต็มที่โดยไม่สนใจว่าใคร จะคิดอย่างไร						[]
40	ท่านมีความสุขในการเรียน						[]
41	ท่านพอใจกับสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน						[]
42.	ท่านจะใช้อารมณ์ในการตัดสินใจ						[]
43	ท่านรู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา						[]

(ที่มา : ชนัดดา เพ็ชรประยูร และคณะ, 2549 หน้า 77)

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ขอใช้แบบสอบถาม

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะงานวิจัย

ภาคผนวก ง

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะงานวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะงานวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิไลวรรณ วิภาจักษณกุล
ผู้ประสานงานกลุ่มวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์
2. อาจารย์ ดร.ชาตรี นาคะกุล
อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาการวัดและการประเมินผล คณะครุศาสตร์
3. อาจารย์อิศราพร ชัยงาม
รองคณบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษา คณะครุศาสตร์

ภาคผนวก จ

มคอ.3 รายวิชาพฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาทักษะชีวิต

ประวัตินักวิจัย

ชื่อ-ชื่อสกุล	นางสาวสุภาพร ชูสาย
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 27 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2522
สถานที่เกิด	จังหวัดเพชรบูรณ์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2544 วิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.ชีววิทยา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2553 วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วท.ม.จิตวิทยาชุมชน) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ประจำพิเศษ กลุ่มวิชาจิตวิทยาการศึกษาและ การแนะแนว
สถานที่ทำงาน	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เลขที่ 83 ตำบลสะเตียง อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ	(056) 747-147 ต่อ 2305